

شرح قصيدة النعمانية ٤٦

وقفت هذه القصيدة النعمانية في دار الكتب

لكبريلي زاده ١٢٦٩ را

بسم الله الرحمن الرحيم

يا سيد السادات جئتك قاصدا ... ارجو رضاك واحتمي بحماكا
والله يا خير الخلائق ان لي ... قلبا مشوقا لا يروم سواكا
وبحق جاهك انني بك مغرم ... والله يعلم انني اهواكا
انت الذي لولاك ما خلق امرؤ ... كلا ولا خلق الورى لولاكا
انت الذي من نورك البدر اكتسى ... والشمس مشرقة بنور بهاكا
انت الذي لما رفعت الى السما ... بك قد سمت وتزينت لسراكا
انت الذي ناداك ربك مرحبا ... ولقد دعاك لقربه وحباكا
انت الذي فينا سألت شفاعة ... ناداك ربك لم تكن لسواكا
انت الذي لما توسل آدم ... من زلة بك فاز وهو اباكا
وبك الخليل دعا فعادت ناره ... بردا وقد خمدت بنور سناكا

ودعاك

ودعاك ايوب لضر مسه ... فازيل عنه الضر حين دعاكا
وبك المسيح اتى بشيرا مخبرا ... بصفات حسنك مادحا لعلاكا
وكذاك موسى لم يزل متوسلا ... بك في القيامة محتم بحماكا
والانبيا وكل ما خلق الورى ... والرسل والاملاك تحت لواكا
لك معجزات اعجزت كل الورى ... وفضائل جلت فليس تحاكى
نطق الطعام بسمه لك معلنا ... والضب قد لباك حين لقاكا
والذئب جاءك والغزالة قد اتت ... بك تستجير وتحتمي بحماكا
وكذا الوحوش اتت اليك وسلمت ... وشكى البعير اليك حين رآكا
ودعوت اشجارا اتتك مطيعة ... وسعت اليك مجيبة لنداكا
والماء فاض براحتيك وسبحت ... صم الحصى بالفضل في يمناكا
وعليك ظللت الغمامة في الورى ... والجذع حن الى كريم لقاكا
وكذاك لا اثر لمشيك في الثرى ... والصخر قد غاصت به قدماكا
واشفيت ذا العاهات من امراضهم ... وملأت كل الارض من جدواكا
ورددت عين قتادة بعد العمى ... وابن الحصين شفيته بشفاكا
وكذا خبيب وابن عفرا بعدما ... جرحا شفيتهما بلمس يداكا
وعلي من رمد به داويته ... في خيبر وشفي بطيب لماكا
وسألت ربك في ابن جابر بعدما ... ان مات احياه وقد ارضاكا

ودعوت ربك عام قحط معلنا   فانهل قطر السحب حين دعاكا

ودعوت كل الخلق فانقادوا الى   دعواك طوعا سامعين نداكا

اعداك عادوا في القلوب جميعهم   صرعى وقد حرموا الرضا بجفاكا

في يوم بدر قد اتتك ملائك   من عند ربك قاتلت اعداكا

والفتح جاءك يوم فتحك مكة   والنصر في الاحزاب قد وافاكا

هود ويونس من بهاك تجملا   وجمال يوسف من ضياء سناكا

قد فقت يا طه جميع الانبيا   طرا فسبحان الذي اسراكا

والله يا يس مثلك لم يكن   في العالمين وحق من نباكا

عن وصفك الشعراء يا مدثر   عجزوا وكلوا من صفات علاكا

ماذا يقول المادحون وما عسى   ان يجمع الكتاب من معناكا

والله لو ان البحار مدادهم   والعشب اقلام جعلن لذاكا

لم يقدر الثقلان تجمع نذرة   ابدا وما استطاعوا له ادراكا

لي فيك قلب مغرم يا سيدي   وحشاشة محشوة بهواكا

واذا سكت ففيك صمتي كله   واذا نطقت فمادح علياكا

واذا سمعت فعنك قولا طيبا   واذا نظرت فما ارى الا كا

يا مالكي كن شافعي من فاقتي   اني فقير في الورى لغناكا

يا اكرم الثقلين يا كنز الورى   جد لي بجودك وارضني برضاكا

فلانت اكرم شافع ومشفع   ومن التجا بحماك نال وفاكا

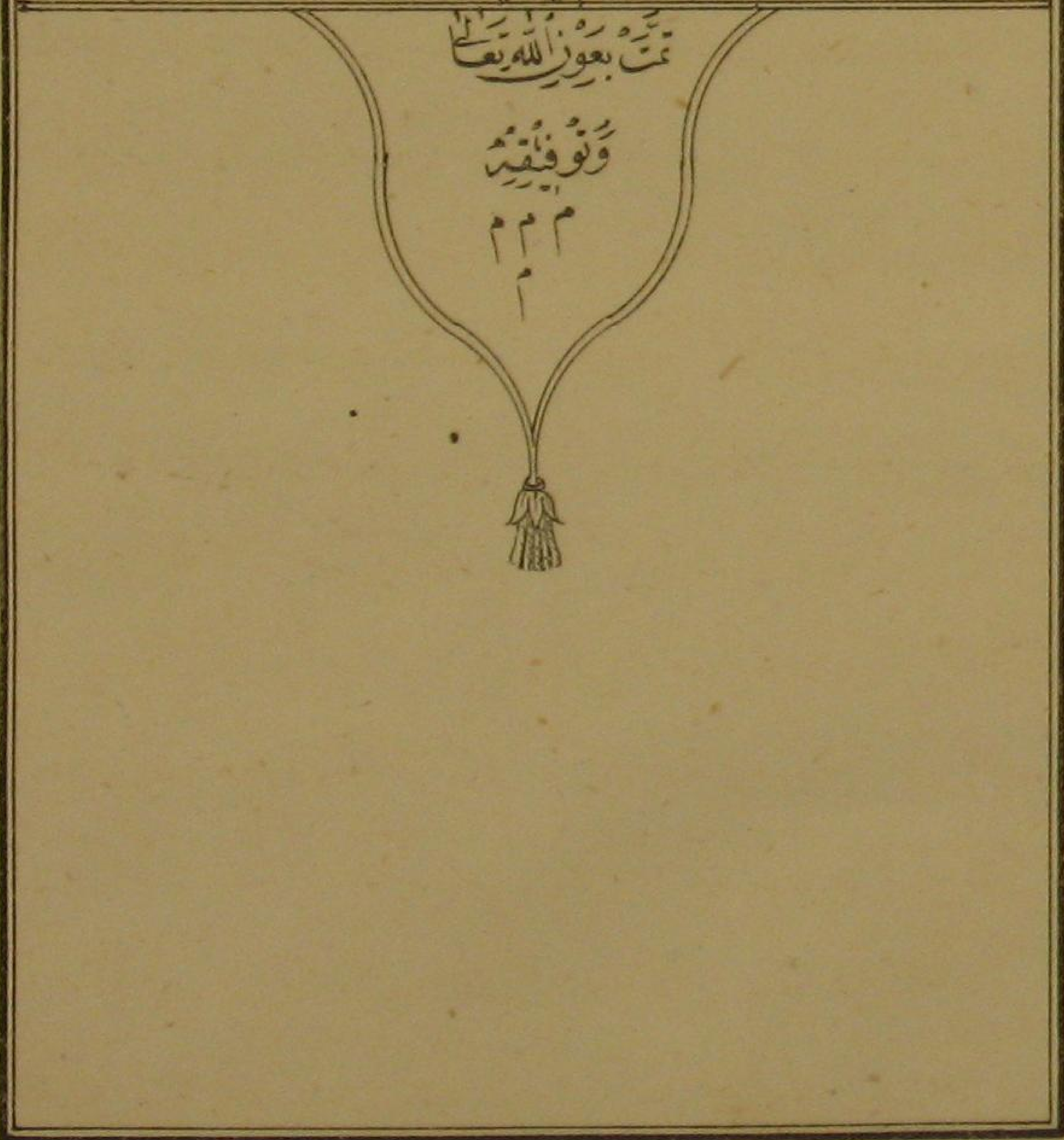
فعساك تشفع فيه عند حسابه   فلقد غدا متمسكا بعراكا

انا طامع بالجود منك ولم يكن   لابي حنيفة في الانام سواكا

فاجعل قراي شفاعة لي في غد   فعسى اكون في الحشر تحت لواكا

صلى عليك الله يا علم الهدى   ما حن مشتاق الى مثواكا

وعلى صحابتك الكرام جميعهم   والتابعين وكل من والاكا

الحمد لله الذى جعل اولاد الحسنين سادات ٭ وجعل جدهم سيد السادات
بمقتضى تقاديره الازلية ٭ وبموجب صفاته الجمالية ٭ والصلوة والسلام
على سيد السادات ٭ ومنبع السعادات ٭ وعلى من صار سادات بقربه
وصحبته وخدمته ومتابعته من امته اصحاب الكمالات وارباب الهمم
العاليات (اما بعد) فيقول المفتقر الى ربه الجميل السيد الحاج ابرهيم
الخليل ابن المرحوم السيد يحيى السعدى ابن المرحوم السيد فيض الله
ابن المرحوم السيد على عاملهم الله تعالى بلطفه الجميل وكرمه الجليل ان
هذه الترجمة لطيفة تتكفل لحل بعض مشكلات القصيدة الشهيرة بقصيدة
يا سيد السادات التى نظمها سراج الامة ابو حنيفة نعمان ابن الثابت
الكوفى الذى رُوِىَ عن النبى صلى الله عليه وسلم فى فضيلته اِنَّ آدَمَ
اِفْتَخَرَ بِى وَاَنَا اَفْتَخِرُ برجل من امتى اسمه نعمان وكنيته ابو حنيفة هو سراج
امتى وعنه صلى الله عليه وسلم ان سائر الانبياء يفتخرون بى وانا افتخر

بابى

بابى حنيفة من احبه فقد احبنى ومن ابغضه فقد ابغضنى كذا فى
التقدمة شرح مقدمة ابى الليث قال فى الضيا المعنوى وقول ابن
الجوزى انه موضوع تعصب لانه روى بطرق مختلفة وهكذا فى
فضائله ومناقبه اخبار كثيرة فمن اراد تفاصيلها فليرجع الى تواريخه
وسميتها سُرُورُ القلوب العرفانية بترجمة القصيدة النعمانية
المسمات بالدر المكنون او حياة القلوب الاذعانية بشرح القصيدة
النعمانية المسماة بالدر المكنون فنقول اولا وبالله التوفيق انها من البحر
الكامل الذى اصله متفاعلن ست مرات وله ثلث اعاريض وتسعة
اضرب عروضه الاولى سالمة ولها ثلاثة اضرب احدها سالم كعروضه
وثانيها مقطوع وثالثها احذ مضمر وعروضه الثانية حذاء ولها ضربان
احدهما كعروضه وثانيهما احذ مضمر وعروضه الثلثة مجزوة ولها اربعة
اضرب اولها مجزوّ مرفل وثانيها مجزوّ مذال وثالثها مجزوّ كعروضه ورابعها
مجزوّ مقطوع فنقول ان هذه القصيدة الشريفة التى نظمت بمدح سيد
البشر محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم عروضها سالمة وضربها مقطوع
ولا يضرنا فى بعض الابيات اضمار العروض والضرب كما نبين فى
تقطيعاتها وان خالف لعروض الاندلسى لان سلامة العروض والضرب
وعلتهما فى الجزء الاخير من الصيغة فنقول وبالله التوفيق وعليه التكلان

ويسمى هذا الاضمار زحافا فى العروض او الضرب مصحح

لانّ فی جمیع امورنا واحوالنا نحتاج الی توفیق الله تعالی ویلزمنا التوکل علیه تعالی

یَا سَیِّدَ السَّادَاتِ جِئْتُكَ قَاصِدًا ※ اَرْجُو رِضَاكَ وَاَحْتَمِی بِحِمَاكَا

اوّلا بیتك معانیسنی بیان ایده لم ثانیا مفرداتنك معانی لغویّه سنی ومقصوده سنی وقواعد نحویّه وصرفیّه اوزره اعرابنی واعلالنی بیان ایده لم ثالثا اجزاسنك قواعد عروضیّه اوزرینه تقطیعاتنی بیان ایده لم ان شاء الله تعالی

بیان معانی بیت

ای اولولرك اولیسی اولان محمّد صلّی الله علیه وسلّم حضرتلری سنك مدح وثناك قصد ایدیجی اولدیغم حالده قبوکه کلدم سنك مدح وثناك أثناسنده اولان قصور وکسورمی عفوك اولوب بندن راضی اولمنی رجا ایدر اولدیغم حالده ودخی بن سنك حماك وشریعتك وسنت سنیّك ایله احتما وتحفّظ وصاقنز اولدیغم حالده یعنی حراملرن ومکروهلردن ولائق اولمیان شیلردن سنك شریعتك ایله صاقنز اولدیغم حالده

بیان معانی مفردات واعراب واعلال

یا کلمه سی قریب ومتوسط وبعید ایچون ندایه موضوع عدد فعلی وجوبا حذف اولنان د رت موضعك موضع ثانیسی اولان منادی یابندنك تفصیلی محلنده مبیّندر امام ناظم حضرتلری کندینی مفخر موجودات حضرتلرینك حضورنده فرض ایدوب احسن آداب ایله یا سیّد

السّادات دیو ندا ایلدی بو فرض وتقدیرك وجهی بو اولکه امام ناظم حضرتلرینك صلوة وسلام واحیای سنن رسول الله ملئکهٔ کرامك تبلیغی منا سبتیله قبر شریفنده حی اولان رسولمزك علیه الصّلوة والسلام اقبالی علاقه سیله غائبی حاضر منزلنه تنزیل ایدوب حرف ندا ایله یا سیّد السّادات بیوردی یاخود جائزکه امام ناظم حضرتلری مدینهٔ منوّره یه تشریفلرنده مواجهٔ سعادتده قبر شریفنده حی اولان مفخر موجودات رسولمز حضرتلرینی بالمکاشفه رؤیت ایدوب بحقیقه ندا ایله یا سیّد السّادات دیو ندا ایده سیّد لفظنك اصلی سَیْوِدْ ایدی زیرا اُوْسَادَ یَسُوْدُ دندر اتفاقا کلدیسنده یا ایله واو جمع اولدی قد سبقت احدیهما بالسّکون قاعده سی اوزره واوی یا قلدق ایکی حرف برجنسدن واقع اولدی یالراوّلی ساکن ثانی متحرك اوّلی ثانیده ادغام ایلدك سیّد اولدی وزنی فَیْعِلْ میدد عینك کسریله یاخود فتحیله فتحه کسره یه ابدال اولنه رق یاخود فَیْعَلْ میدد طویل کبی بویله اوچ قول وارد را شهری اوّلدر ثالث ترجیح اولندی همزه ایله فعائل وزنی اوزره قومك جمعلدکلرندن ایچون بو تفصیل دلائل الخیرات شرحی فاسیده درسادات سیّدك جمعیدر حزب اعظم شارحی مدنی مرحوم علی القاری مرحومك اَلْمَنْسُوبَةِ الی السّادات قولنده دیرکه ساد یسود سیادة دراندن اسم سُوْدْ در

صورة مجاز امامك حضورنده غائب اولان رسول کبریا حضرتلرینی یاننده حاضر اولان شخصه تشبیه ایلدیکی ترجمده مذکور اولان علاقه ووجه شبه ایله حاضر شخصه ندایه موضوع اولان یایی ذکر ایلدی غائب عن المجلس اولان محمد صلّی الله علیه وسلّم ندانی مراد ایلدی استعارهٔ مصرّحهٔ اصلیه اولدیکی ادعوك معناسننه اولمسی حسبیله استعارهٔ مکنیه اولمق دخی ممکندر سیّد السّادات اولان رسولمزی امام ناظم عندنده حاضر برشخصه علاقهٔ مذکوره ایله تشبیه ایدوب او شخصی رسولمزده ذهننده استعاره ایدوب انك ملائمندن اولان یا نداسنی رسولمزه اسناد ایله مشبّه به اولان اول شخصك ذکرنی لفظنده ترك ایلدی منه

اُومَجْد وشَرَفْ معناسنه در رجل سیّد دراُنثی سیّدة درها ایله صکره
بو مولا لره اطلاق اولندی خَدَمْ اوزرینه شرفلرندن ایچون هرنقدر
انلر ایچون شرفا ولمزسه قِومْلَرِی ایچنده سیّد العبد وسیّد نسونلدگ
جمعی سادَة وسادات کلور کذا فی المصباح ندانك جوابی جُثَّك در
جُثَّ مهموز اللام اولان جاء کلمه سنك نفس متکلّم وحده سیدر
کاف خطاب مفعولیدر بو خطاب دخی نداده کی خطاب کبیدر قاصداً
جُثّ نك فاعلندن حالدر ارجو حال مترادفه قبیلندندر جُثّ نك
فاعلندن حال اولورسه حال متداخله قبیلندندر قاصدا کلمه سنك
تَحتنده اولان فاعلندن حال اولورسه رضا الف ایله در کتابة و
لفظا مدّی دخی جائزدر لکن بو مقامده ضرورة وزن ایچون همزه سی حذف
اولندی صحاح جوهریده بر کره مقصور اولان مصدر محضدر اسم اولانْ
ممدود اولدرق رضَاءْ در بو مقامده مصدر مبنیّ للفاعل اولمق ممکن
معنی سنك بزدن راضی اولمقلغکی رجا ایدرا ولدیغم حالده اسم مصدر
دخی اولمق ممکن معنی سنك بزدن رضاکی رجا ایدرا ولدیغم حالده
رضانك کاف اضافتی مصدر لك یا اسم مصدرلك فاعلنه اضافتیدر
واحتمی افتعال بابندن فعل مضارع نفس متکلم وحده سیدر تقدیرا
مرفوع ارجو اوزرینه معطوفدر احتما مریض مضر نسنه لردن پرهیز

ایلمکدر بو مقامده شریعت احمدیّه ده حرام ومکروه ولائق
اولمیان شیلردن کندینی حفظ ایدوب پرهیز ایلمکدر رحمی حانك
کسریله ومیمك قصریله شول بر موضعدر که اجانبك کندینه تعدّیسندن
حمایت وحفظ اولنور اطرافنه دیوار یاخود چالیلردن دیوار کبی شی
یابمغله که قوری دینور بواراده مراد شریعت احمدیّه در کاف اضافتی
لامیّه در الف کافك فتحه سی شعبه سیدر الف اطلاق دینور

(بیان تقطیعات بیت)

یَاسَیِّدِی مستفعلن سَادَاتِ جِئْ مستفعلن تُكَ قَاصِدًا متفاعلن
اَرْجُو رِضَا مستفعلن كَ وَاَحْتَمِی متفاعلن بِحِمَا كَا فعلاتن
بو بیتك مصراع اوّلنده اولان حشولره زحاف وغرا یوب مضمر اولمشدر
اضمار جزءدن حرف ثانیسنی اسکاندر ومصرع ثانیسندن جزء اوّلنه
زحاف وغرا یوب ینه اضمار ایله مضمر اولمشدر جزء ثانیسی سالمدر عروضی
سالمه در ضربی مقطوعدر قطع اهل عروض اصطلاحنده وتد مجموعك
ساکننی حذف ومتحرکنی اسکاندر متفاعلن جزءنك وتد مجموعی اولان علن
ساکنی اولان نوننی حذف ایلدك وعیننی اسکان ایلدك متفاعل قالدی
کلام عربده متفاعل وزنی بولنمدیغندن فَعِلاتن وزننه نقل
ایلدك ابیات آتیه ده دخی کلن محللرده بو اصول اوزره عمل اولنه

بو مقامده حادن مراد فخر کائنات حضرتلرینك
لواء الحمدی مراد اولنمق ممکن معنی زینتك
لواء الحمدکه صیغنورم مسلم

زحاف مشی معناسندندر عروض
وضربدن غیری اجزایه زیاده
یاخود نقصان ایله عارض
اولان تغیره دیرلر کذلك
عروض وضربه عارض اولان
تغیر غیر لازمه دخی دیرلر که
بیتك عروض وضربنك غیری
جزءلرنده اولور اخرلرنده
اولورسه علّت دیرلر که
لازمدر منه

وَاللّٰهِ يا خَيرَ الخَلائِقِ اِنَّ لي ❊ قَلباً مَشوقاً لا يَرُومُ سِواكا

بيان معانى بيت

الله تعالى يه يمين ايدرمكه اى مخلوقاتك خيرليسى تحقيق بنم ايچون شوقلنمش قلب واردركه سندن بشقه سنى استمز

بيان معانى مفردات بيت واعرابه واعلاله

والله ده واو قسم ايچوندر فعلى محذوف در وجوبا اقسمت الله تقديرنده در اصح اقوال اوزره الله لفظى ذات واجب الوجود الخالق لكل شئ معناسنه جزئيسنك علميدر سائر اقوال وابحاث مفصلاتنده مشروحدر ياخير الخلائق ده ندانك وجهى وبيانى كچدى خير لخيردن مخفف اسم تفضيلدر الخلائق ناس ياخود مطلقا مخلوق معناسنه اولان خليقه نك جمعيدر خيره مضاف اليهيدر مفخر موجودات حضرتلرينك صفات خاصه سندن اولان ياسيد السادات عنوانيله بيت اولده تعبير ايدوب بو بيتده دخى ياخير الخلائق عنوانيله تعبير ايتدى ان حروف مشبه بالفعلدن فتح اوزره مبنى قسمك جوابيدر لى ظرف اولديغندن اسمى اوزرينه تقديم اولنوب ان نك خبريدر قلباً ان نك اسميدر مشوقاً قلبانك صفتيدر اسم مفعولدر اصلى مشووق شاق يشوق شوقادن واو اوزره ضمه ثقيل اولوب ماقبلنده كى حرف صحيح ساكن شيئنه ويرلك

پس اجتماع ساكنين اولدى واويندن اجتماع ساكنينى دفع ايچون واو لركه برينى حذف ايدلك واو ساكن ماقبلى مضموم واوى حالى اوزره ترك ايدلك مشوق اولدى شوق آرزو معناسنه دركه نفس وقلبك برشيئه ميل وچكمه سندن عبارتدر جمعى اشواقدر و بو فى الاصل مصدردر چكمكلك معناسنه واصلى اوزره استعمال اولنوركه نفس وقلبى برنسنه يه چكندرو بارزومند قلمق تقول شاقنى حبها يشوق شوقا اى هاجنى پس بواراده مصدر اولان شوقدن اسم مفعولدر لا يروم رام يروم دن لا يطلب معناسنه در سوى سينك ضمى وكسرى ايله معنالرى ايچندن بواراده مراد غير معناسيدر كاف خطابه مضافدر خطابك وجهى كچدى الفى اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

وَاللّهِ يا مستفعلن خَيرَ الخَلا مستفعلن ئِقِ اِنَّ لي متفاعلن
قَلباً مَشو مستفعلن قاً لا يَرُو مستفعلن مُ سِواكا فعلاتن

مصرع اول وثانينك جزء اول وثانيلرينه زحاف اوغرايوب مضمر اولمشلردر بينه عروضى سالمه وضربى مقطوع اولمشدر اضمار وقطع تعريفلرى بيت سابقده كچدى بيتلرى تقطيعدن مقصود مزاوزان بيته خلل كلميوب سليس اوقنوب فقير عاجزه دعايه وسيله اولمقدر

وَبِحَقِّ جَاهِكَ اِنَّنِى بِكَ مُغْرَمٌ ❁ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَنَّنِى اَهْوَاكَا

بيان معانئ بيت

ودخی یا سید السادات سنك رتبه كك ومنصبكك حقیتنه یمین ایده رمكه تحقیق بن سكا حریص ومشتاقم والله تعالی بلور تحقیق بن سكا محبت ایده رم یاخود بن الله تعالی یه قسم ایده رمكه الله تعالی بلور تحقیق بن سكا محبت ایده رم بو معنای ثانیه كوره والله لفظی مجرور انّنی نك همزه سنی مكسور اوقومق زیرا قسمك جوابی اولور

بيان معانئ مفردات بيت واعرابه واعلاله

وبحق ده با قسم ایچوندر جوابی انّنی در نتكم ابن حاجب مرحوم وتلقی القسم باللام وانّ وحروف النفی بیورر فعلی محذوفدر اقسم بحق جاهك تقدیرنده در حق بو اراده ثبوت وتحقق معناسنه در صفتك موصوفه اضافتی اولمق محتملدر معنی جاه محققنه قسم ایده رم دیمك اولور حق حرمت معناسنه اولمقده محتملدر بو صورتده حقك مضاف الیهی اولور اضافه لامیه ایله جاه قدر ومنزلت معناسنه در انّنی ده انّ حروف مشبه بالفعلدن نون نون وقایه یا یا متكلم وحده یاسیدر سكون اوزره مبنی محلا منصوب انّ نك اسمیدر بك ده كی با مؤخر مغرم نه متعلقدر كاف خطابلر

وبحق قولی جنتك اوزرینه معطوفدر یا سید السادات اولمنده اعتبار اولنور یاخود واو ابتدائیه در منه

حق حرمت معناسنه اولدیغنه كوره معناسنك منصبنك حرمتنه قسم ایده رم منه

بو اراده سائللر سوء الـ ایدرلرسه كه مخلوقه قسم اولمز حق جاه ایسه مخلوقدر زیرا انده الله تعالی نك غیریه تعظیم واردر بوندن ایچون نبی صلی الله علیه وسلم بیوردی من حلف بغیر الله فقد اشرك جوابی بر مضاف تقدیر ایده رز مقسم به اول اولور تقدیر كلامسنك جاهك حقیتنك ربّ سنه بن قسم ایده رم دیمك اولور منه

رسول الله صلی الله علیه وسلمه در مغرم اغرم بغرمدن اسم مفعولدر درد وعشقه كرفتار اولان آشفته یه دینور یقال هو مغرم ای اسیر الحب وبر نسخه یه بك دوشكون حریص اولان آدمه دینور یقال هو مغرم به ای مُولَعٌ والله ده واو استینافیه اولوب سؤال مقدره جوابدر سؤال مقدركویا شول وجهله دركه ای امام ناظم مصرع اولده سن قسم ایدوب بیوردكه یا رسول الله بن سكا مشتاقم نه دن معلوم احتمالكه بر فورو لفظكدن عبارت اوله جواب بیورركه الله تعالی بلور خلافی كفردر تحقیق بن سكا یا رسول الله محبت ایده رم والله ده واو قسم ایچون اولمقده محتملدر بو تقدیرجه لفظ جلال مجرور اولور تقدیر اوله كوره یعلم والله مبتداسنك خبری اولوب انّنی همزه نك فتحیله یعلم نك مفعولینی مقامنه قائمدر تقدیر ثانیه كوره جمله معترضه اولوب مبتدا محذوفك خبری اولور تقدیری هو یعلم اولور قسمك جوابی انّنی اهواكا اولور بو تقدیرجه انّنی نك همزه سنی مكسور اوقومق اَهْوٰی باب رابعدن هَوِیَ یَهْوٰی هَوًی دن فعل مضارع نفس متكلم وحده سی اولور هوٰی محبت معناسنه كاف خطاب فتح اوزره مبنی محلی منصوب مفعول به صریحیدر اهوانك الفی اشباعدر

وقوعی وبر نسخه ده بك حریص اولوب دوشكون اولمق منه

بيان تقطيعات بيت

وَبِحَقِّ جَا مُتَفَاعِلُنْ هِكَ اِنَّنِي مُتَفَاعِلُنْ بِكَ مُغْرَمٌ مُتَفَاعِلُنْ
وَاللهِ يَعْ مُسْتَفْعِلُنْ لَمْ اَنَّنِي مُتَفَاعِلُنْ اَهْوَا كَا مَفْعُولُنْ

بو بيتك مصرع اولنك جميع اجزاسی سالمدر و مصرع ثانينك جزء اولی مضمر و جزء ثانيسی سالم و جزء ثالثی كه ضربيدر اصلا وزره مقطوع اولدقدنصكره زحاف اضمار اصابت ايدوب مضمر محذوف اولمشدر

اَنْتَ الَّذِي لَوْلَاكَ مَا خُلِقَ امْرُؤٌ ❁ كُلَّا وَلَا خُلِقَ الْوَرَى لَوْلَاكَا

كلاّ نسخه

بيان معانئ بيت

ودخی يا سيد السادات سن شول بر ذات سن كه اگر سن اولمايدك بنی آدمدن هيچ بر كمسه خلق اولنمزدی و دخی سن اولمايدك مخلوقاتدن هيچ بر شی خلق اولنمزدی امام ديلمينك روايت ايلديكی حديث قدسيدن ايچون ابن عباس رضی الله عنهمادن مرفوعا روايت اولندی اتانی جبريل عليه السلام فقال يا محمد لولاك ما خلقت الجنة ولولاك ما خلقت النار ابن عساكر روايتنده لولاك ما خلقت الدنيا اما لولاك لما خلقت الافلاك امام صغانی موضوعدر ديدی كذا فی الخلاصة لكن معناسی صحيحدر ديلمينك و ابن عساكرك روايت ايلدكلری حديثلردن ايچون خلاصه حبيب اكرم جمله موجوداتك سببيدر

امام صغانی صادك فحيله مشارق شريفك مؤلفيدر منه

اخفش قولنه كوره ضمير منصوب يا مجرور و اولان كاف خطابی ضمير مرفوع منفصل اولان انت لفظنه استعاره ايدوب خبری وجوبا محذوفدر تقدير كلام لولا انت موجود ما خلق امرؤ و بو لولانك جوابنه لام تأكيد داخل اولور بو بيتده حذف اولندی ضرورة وزن ايچون و بو لولا حرفدر كرك حرف جر اولسون و كرك اولمسون لكن حرف شرط دكلدر زيرا حرف شرط لودر لمحرره منه

بيان مفردات بيت و اعرابه و اعلاله

انت ضمير منفصل خطاب مبتدا الذی اسم موصول صلهسی لولاك جملهسی صله موصول مبتدانك خبريدر و بونك جملهسی حذف عاطف ايله جملتك اوزرينه معطوفدر يا سيد السادات اولندقدن معتبردر بوندنصكره كلان ابيات دخی بويله در لولا حرف جردر اولك ثبوت و تحققندن ثانينك انتفاسی ايچوندر خلاصه ديمك اولوركه سنك وجودك اولميدی لكن سنك وجودك اولدی بنی آدمك و مخلوقاتك وجودی اولمق اولمدی نفی نفيه اوغرايجق وجود معناسنی افاده ايلدی يعنی بنی آدم و مخلوقات موجود اولديلر تفصيلی اظهار شرحی اطه ليده و امتحان الاذكياده در ما نافيه خلق فعل ماضی مجهول امرئ نائب فاعلی اصل فاعلی الله تعالی در امرؤ بنی آدم ديمك اولور رجالنه و نسوانه اطلاق اولنور تغليبا راسنك حركهسی آخرينك حركهسينه تابعدر تفصيلی محلنده در كلّ تأكيد معنويدر سياق نفيده واقع اولان عموم افرادی بی تأكيددر اجزا بولندوغندن قوم كبی تنوينی مضاف اليهدن عوضدر كلّهم تقديرنده بعض شرّاح كلّا اوقيوب كافك فتحيله اصلی حرف ردع اولوب حقا معناسنه دخی كلديكنه بناء انك دخی وجهی واردر ولا خلق الوری

وَلَوْلَا هی لامتناع شیء لوجود غيره فانها يجرّ بها اذا اتصل بها ضمير كما ورد فی بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسيبويه تصرّف فی العامل لئلا يلزم التاويل فی الفاظ كثيرة فجعل لولا حرف جرّ يعنی نزّله منزلته لانّه فی المآل واقع موقع لام التعليل فان المعنى لم يهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرّف فی الضمير لان الاشكال من قبله فهو احقّ بالتاويل فجعله مستعارا للمرفوع كما فی قولهم ما انا كانت والاكثر لولا انت بانفصال الضمير لكونه مبتدا حذف خبره وجوبا اظهار و شرحه

مؤخر لولا كانك جوابيدر ضرورة وزندن تقديم اولندی یاخود
ماخلق امرؤ اوزرینه معطوف اولوب لولا ثانیه لولاکه اولییه
تأکید اولور لا نافیه خلق معلوم الوری مطلقا مخلوق معناسنه
فی الاصل وری اوتمك معناسنه مخلوق قدیری برینی
اورتنوکندن وری دینلدی لغته مراجعت ایله معلوم اولور

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لولاکما مستفعلن خلق امرؤ متفاعلن
کلا ولا مستفعلن خلق الوری متفاعلن لولاکا مفعولن
بو بیتك مصرع اولنك جزء اولنه وثانیسنه اضمار اوغرایوب مضمر
اولمشدر عروضی سالمدر ومصرع ثانیسنك جزء اولنه اضمار اوغرایوب
مضمر اولمشدر جزء ثانیسی سالمدر جزء ثالثی که بیتك ضربیدر یالکز
مقطوع اولاجقکن مضمرده اولوب زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

کلا نسخه سنه کوره بنه مستفعلن ایله وزن اولنمشدر منه

انت الذی من نورك البدر اکتسی * والشمس مشرقة بنور بهاکا

شارحك نسخه سنده من نوره ضمیر غائب ایله بو تقدیرجه ضمیر موصوله عائد اولور منه
برنسخه ده اکتسی یرنده اکتب واقع اولمشدر اکا کوره معنی سنك نورکدن بدر نور اکتساب ایلدی دیمك اولور منه

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذاتسنکه سنك نورکدن بدر کمال
ایوك اون دردی کسوه لندی یعنی نوری تام وکامل اولدی
ودخی کونش سنك حسنك نورندن ضیا اوردی یعنی پارلدی

ترجمه

خلاصه معنی دیمك اولور که شمس وقمر بلکه کونین رسول اکرم
حضرتلرینك وجودندندر ورسول محترم حضرتلری وجودك
ماهیات اوزرینه فیضاننده وجودك موجودات اوزرینه سیلاننده
واسطه در وامام ناظم حضرتلرینك بو بیتنده لولاك لما خلقت الافلاك
حدیث قدسیسنه تلمیح وارددر نتکم علی القاری مرحوم قصیده
برده نك فان من جودك الدنیا وضرتها بیتنك شرحنده روایت ایلدیکی
اول ما خلق الله نوری فنظر الله الیه نظر هیبة فانشق نصفین فخلق من
نصفه الکونین حدیث شریفنه اشارت وارددر نتکم امام بوصیری بو
معنالره بو بیتلرده لولاه لم تخرج الدنیا من العدم ودخی فان من جودك
الدنیا وضرتها ومن علومك علم اللوح والقلم اشارت ایتمشدر معنی دیمك
اولور که قمرك بدر اولدیغی حالده وغیری احوالنده منور اولمسی
بلکه قمرك کندی وجودی کذلك شمسك اشراق وضیا ورمسی بلکه
کندی وجودی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك نورندن
خلق وایجاد اولنمشدر والحاصل جمیع موجودات انك نورندندر

بیان مفردات بیت واعرابه واعلاله

انت ضمیر خطاب مبتدا الذی اسم موصول صله سی اکتسی صله
موصول جمله سی مبتدانك خبری من نورك ده من مؤخر اکتسایه متعلقدر

نورده مضاف اولدی كاف خطابه نورك تعريفی كيفية ظاهرة بنفسها مظهرة لغيرها بوندنصكره نور رسله وعلمه وعقله اطلاق اولنور نتكم شيخ ملا علی القاری شفاء شريف ديباجه سی شرحنده بيوردی البدرده لام تعريف جنس ايچون اولوب جنس افراد ضمننده وجودی اعتباريله زيرا كلی طبيعی موجوددر ديمك اولوركه بدر ابتدای خلقتندن يوم ينفخ فی الصوره وارنجه اولان افرادی ياخود لام تعريف استغراق ايچون اولوب ديمك اولوركه بدر ابتدای خلقتندن يوم ينفخ فی الصوره وارنجه اولان هر بر فردی سنك نوركدن اكتسا ايلدی كذلك الشمسده اولان لام تعريف دخی جنس ياخود استغراق ايچون اوله لكن الشمسده افراد كل يوم طلوع اعتباريله اولور بدر آيك اون دردنجی كيجه سنده نور تام ايله منور اولان جرمدركه نصف كوره ديمك اولور تفصيلی كتب هيئتده در لكن بدری تغليب طريقيله هر بر كيجه ده اولان آی بلكه ليالی وايامده اولان قمر مراد اتمك واردر زيرا كه قمرك نصفی كه شمسه مقابلدر دائما منوردر اكتسی افتعال بابندن فعل ماضيدر كسوه لندی ديمك اولور والشمس مشرقه جمله سی البدر اكتسی جمله سی اوزرينه معطوف اولوب الذی لفظنك صله سی اولور

الشمسنك لام تعريفی عهد خارجی ايچون اولمق دخی ممكندر زيرا جنسی فردنه منحصر اولمق حسبيله جمله معلومی ومعهودی اولمشدر منه

تغليب طريقی قمرك بدر اولميان افرادنی بدر اولان قمره تشبيه ايدرز يالكز قمرك اون دردينه وارنجه اولان افرادينه مجاز اولی طريقيله بدر ديرز اون بشندن آخرينه وارنجه اولان افرادينه مجاز كونی طريقيله بدر ديرز پس قمرك ايكی فردی اولمش اولور بری حقيقی بری مجازی صكره ما يطلق عليه لفظ القمر مراد ايدرز ذكر مقيد اراده مطلق طريقيله منه والشمس

والشمس مبتدا مشرقة خبری افعال بابندن ضيا ويرجی معناسنه طلوع ايدجی معناسنه محتملدر بنورده با سببيه مشرقة نه متعلقدر بها حسن معناسنه مضاف اليهی كاف خطابده بهانك مضاف اليهيدر الف اطلاقدر اضافتی بيانيه يه حمل ايدرسك ديمك اولوركه سنك بهاكدر اكر لاميه يه حمل ايدرسك ديمك اولوركه سنك بهاك ايچون اولان نور سببيله شمس اشراق ايلدی هر حالده بهانك كاف خطابه اضافتی لاميه در بو بيتده بدردن شريعت مطهره و شمسدن ايمان ودين وملت مراد اتمك دخی ممكندر ودخی طريق تغليب ايله حقيقت بدر وشمس وشريعت مطهره وايمان ودين وملت مراد اتمك بو مقام مدحه انسب واوجهدر معنای مجاز وتغليبك صورتی وكيفيتی هامشده اولان منه ده بيان اولندی تأمل اولنه

	بيان تقطيعات بيت	

اَنْتَ الَّذِی مستفعلن مِنْ نُورِكَ الْ مستفعلن بَدْرُ اكْتَسَی مستفعلن
وَالشَّمْسُ مُشْ مستفعلن رِقَةٌ بِنُو متفاعلن رِ بَهَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی وثانيسی بلكه عروضنه زحاف اوغرايوب مضمر اولمشلردر ومصرع ثانيسنك جزء اولی مضمر وثانيسی سالم وثالثی كه ضربيدر اوهر حالده مقطوعدر واضمار

بدردن شريعت مراد اولنمنك صورتی شريعت مطهره يی بدره تشبيه ايدرز ضيا وروشن ايتمه ده عالمی بدری ذكر ايدرز شريعت احمديه يی مراد ايدرز نتكم بدر عالمده اولان ظلماتی كيدردیكی كبی شريعت دخی ظلمات كفريه يی كيدردی كذلك ايمان ودين وملتی شمسه تشبيه ايدرز عالمی اشراق ايدوب نورلندرمده شمسی ذكر ايدرز ايمان ودين وملت معنالرينی مراد ايدرز نتكم شمس عالمده اولان ظلماتی كيدروب روشن قلديغی كبی دين وايمان وملت دخی عالمك قلوبنی ظلمات كفريه دن پاك ايدوب نور توحيد ونور تصديق رسالت ايله منور ايلدی تغليبك كيفيتی ذكر اولنان كيفيت استعاره ايله بدر وشمسی استعاره ليدكدنصكره بدر وشمسی ذكر ايدوب ما يطلق عليه لفظ بدر وشمس مراد ايدرز كرك بدر وشمس حقيقيلر اولسونلر كرك مجازيلر اولسونلر اطلاق علاقه سببيله منه

وقطعك معناى اصطلاح عروضيلری بيت اولديغی بيان اولنمشدر

اَنْتَ الَّذِی لَمَّا رُفِعْتَ اِلَی السَّمَا ❁ بِكَ قَدْ سَمَتْ وَتَزَيَّنَتْ لِسُرَاكَا

	بيان معانی بيت	

ودخی يا سيد السادات سن شول ذات جليل القدرسنكه ليلهٔ
معراجده وقتاكه سن سمايه چقريلدك سنك سببكله سما عالی قدر
اولدی ودخی انجق سنك اول كيجه يوريمكدن زينتلنوب طونندی

	بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله	

انت الذی مبتدا وخبر لما شرط معناسنی متضمن وقت معناسنه اولوب
شرطيله وجزاسيله جمله سی موصولك صله سيدر رفعت رفع
رفع دن فعل ماضينك مفرد مذكر مخاطب ومجهوليدر الی رفعت يه
متعلقدر السما معلوم همزه سی حذف اولندی لاجل الضرورة ياخود
وقف حمزه قاعده اوزره وقفده بك مؤخر قد سمت قولنه متعلق افادهٔ
حصر ايچون ودخی وزن ايچون تقديم اولندی سمت سمودن يوكسلمك
معناسنه در يقال سما الشیء يسمو سموًّا اذا ارتفع وتزينت سمت
اوزره معطوف قد كلمه سی اولنده معتبره در تزين بزنمك كه
طونمق ايله تعبير اولنور لسراكا ده لام جاره تزينت كلمه سی نه
متعلقه در سُری كيجه ايله يوريمك هامشده اوقيانوسدن

سُرَی ومَسْرَی ميمك فتحيله وسُرْيَة سينك فتحی وضمی ورانك سكونيله وسرايه كتابه وزننده مصدرلردر
كيجه يوريمك معناسنه در يقال سَرَی الرجل يسری سُرًی ومَسرًی وسُرْيَةً وسِرَايَةً اذا سار عامة الليل
سُری سينك ضميله هدی وزننده عامهٔ ليلده يورمكه دينوركه اسمدر كرك اول واوسط وكرك آخرنده
اولسون وبو مؤنثدر مذكر
دخی اولنور تقول اعجبنی
واعجبنی سراه ای سيره عامة
الليل شارح ديركه اشبو
سری وهدی وزننده
مصدر نادردر زيرا
بو جمع بنيه سيدر حتی
بنو اسد بونلری جمع قياسيله
مؤنث استعمال ايلديلر
انتهی اوقيانوس

قال سيبويه اَعْجَبُ الكلمات
لما اذا دخل علی الماضی يكون
ظرفا واذا دخل علی المضارع
يكون حرفا واذا دخل علی
غيرهما يكون بمعنی الا نحو
ان كل نفس لما عليها حافظ
والمتعارف فی جواب لما
الماضی لفظا او معنی
بدون الفاء وقد تدخل لما
فی لما من معنی الشرط و
قد يحذف جوابه كما فی قوله
تعالی فلما ذهبوا به واجمعوا ان يجعلوه فی غيابت الجب ای فعلوا به ما فعلوا من الاذی بالاذلو
كذا قالوا منه

يازلدی كاف خطابه مضاف الفی الف اشباعدر امام ناظم حضرتلری
بو بيتی رسول اكرم حضرتلرينك معراج شريفنی بيان صددنده ايراد
ايلدی قصهٔ معراج بيانی شفاء شريفده وشرحی علی القاريده
يازلدقلری اوزره بعض تفصيلاتنی طی ايده رك پس سورهٔ اسرانك
آيهٔ اولی سنك سبحان الذی اسری بعبده ليلا من المسجد الحرام الی
المسجد الاقصی الذی باركنا حوله لنريه من اياتنا انه هو السميع
البصير وسورهٔ نجمك اولنده والنجم اذا هوی ما ضل صاحبكم و
ما غوی وما ينطق عن الهوی ان هو الا وحی يوحی لقد رای من ايات
ربه الكبری يه وارنجه وصحاح اخبارك مشتمل اولدقلری فخر كائنات
عليه افضل التحيات حضرتلرينك رفعت درجه لری بيانی شويله
دركه آيهٔ مذكوره دن ظاهر اولان اسرانك ابتداسی نفس مسجدندر
بينا انا فی الحجر عند البيت بين النائم واليقظان اتانی جبرائيل عليه السلام
بالبراق حديث شريفندنا ايچون ودخی مبدأ منتهايه مطابق اولسون
ايچون زيرا مسجد اقصی ايچون حرام يوقدر ياخود اسرا حرمدندر
نتكم صاحب البرده بيورر سريت من حرم ليلا الی حرم الله تعالی حرمه
مسجد تسميه بيوردی من المسجد الحرام قول شريفيله حرم مسجدی
احاطه ايلديكندن ذكر حال واراده محل قبيلندن اوله رق واسرانك

اماني نونك كسرى وهمزه ايله ابوطالبك قزيدر علي رضي الله عنه نك قزقرنداشيدر يوم فتح مكه ده اسلامه
كلدى واخرنده كي همزه يايه تبديل اولنور اسمنده اختلاف ايتديلر دنلدى فاخته دنلدى عاتكه دنلدى
حامه دنلدى فاطمه دنلدى دملة صحابيه وعظيمة المقداردر منه

حرمدن اولمه سنه شو حديث شريفده دلالت ايدركه فخر كائنات
حضرتلرى امهانينك اونده اولديلر ايدى صلوة عشادن صكره پس
اول ارادن اسرا اولنديلر ونه اول كيجه ده امهاني اوينه كلديلر وقصهٔ
معراجى امهاني يه سويلديلر ممكندر بو ايكى محلدن اسرانك بينلرى
جمع اولمه شو طريق ايله فخر كائنات حضرتلرى امهاني اونده اولوب
صلوة عشادنصكره مسجد شريفه واروب بيت شريف يانندهٔ حجره
كلديلر نتكم بين النائم واليقظان قول شريفي اكا اشارت ايدر
نزوللرندنصكره امهاني اوينه رجوع بيوروب قصه يى امهاني يه سويلدى
بو قصهٔ معراج هجرت نبويه دن بر سنه اول اولدى وامام نووى
ذكر ايتديكه تحقيقا معظم السلف وجمهور محدثين وفقها ديديلركه
اسرا بعثتدن اون التى آى صكره اولدى وامام سبكى ديديكه اجماع
قصهٔ اسرا مكهٔ مكرمه ده اولمه سى اوزرينه در ودخى بزم اختيار
ايتديكمز شيخمز ابو محمد دمياطينك ديديكيدركه قصهٔ معراج هجرتدن
بر سنه اول ربيع الاول آينده اولدى سيد جمال الدين المحدث روضة
الاحبابنده روايت ايدركه معراج شريف شهر رجب شريفك يكرمى
يديسنده اولدى حرمين شريفينده اولان عمله موافق اولديغى
اوزره ودخى ربيع الاخرده ده دنلدى ودخى رمضان شريفده ده

مطلب معراجك نه وقتده اولديغى بيانى

دنلدى ودخى شوال شريفده دنلدى ودخى نقض صحيفه دنصكره
دنلدى ودخى بيعة العقبه دنصكره دنلدى ودخى دنلدى اسرا
ذى الحجه ده اولندى زيرا نبى عليه السلام حضرتلرى اللى بر ياشنده
وطقوز آى ويكرمى سكز كونلك ايدى ودخى دنلدى رجا اولنوركه
ربيع الاولك اون ايكيسى ايدى والله سبحانه اعلم ودخى مسلمين
بيننده نبى عليه السلامك اسراسنك صحتنده خلاف يوقدر زيرا
اسرا نص قرآندر لكن مبتدع طائفه سى اسرانى بيت مقدسه دك
قصر ايتديلر امدى مطلق الاسرايى انكار ايدن شكسز كافر اولور
ودخى اسرانك تفصيلنده وعجائب وغرائبنى بسطده وپيغمبرز محمد
عليه الصلوة والسلامك اسراده خولصنده احاديث كثيرهٔ مشهوره
متواتره اولمغه قريبه اولدى اسرا حقنده وارده اولان احاديثك
اكملى ثابت بنانى نك انس بن مالك رضي الله عنه دن روايت ايلديكى
حديث شريفدر انس حضرتلرى روايت ايدركه تحقيقا رسول
الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيورديلركه بكا براق كتورلدى
براق بر ابيض دابه در ذكورت وانوثت انده اولماز وطوله
مائلدر حمارك فوقنده بغلك دوننده اياغنى نظرنك نهايتنه
وضع ايدر سعادتله نبى عليه السلام حضرتلرى بيورديكه

البناني بضم الموحدة وتخفيف
النون بعدها الف فنون فياء
نسبة قبيلة بنانة كان رئيسا
في العلم والعمل والشباب الفاخرة
ويقال ما كان في وقته اعبد
منه اخرج له الائمة الستة
وقال الذهبي هو ثابت كاسمه
من القاري في شرح الشفا

بکا بندم حتی بیت مقدسه کلدم واو براقی بن حلقه یه باغلدم
اول حلقه انبیا علیهم السلام دابه لرینی باغلدقلری حلقه در
یاخود براقلرینی باغلدیلر اکر انلر ایچون دخی بیت مقدسه اسرا ثابت
اولورسه اندنصکره نبی علیه السلام بیوردی بن مسجد اقصایه
داخل اولدم عقیبنده جبریل علیه السلام بر کاسه خمر و بر کاسه
سود کتوردی یعنی الله تعالی دن امتحانا مسلم روایتنده بویله در
بخاری روایتنده ودخی بر کاسه صو کتوردی ودخی روایت اولندی
اوچ شی کتوردی سود و خمر و عسل ودخی روایت اولندی درت
شی کتوردی سود و خمر و عسل و ماء عقیبنده بیوردیلر که بن سودی
اختیار ایتدم پس جبریل علیه السلام بیوردیکه فطرة اسلامی یعنی
علامة اسلامی و استقامتی اختیار ایتدک بر درجه سی التون و
بر درجه سی کومش اولان معراج ایله سمایه چیقدرلدق جبریل
علیه السلام سماء دنیانک قپوسنی اچمک دیو ندا ایلدی پس دینلدی
سن کمسک جبریل دیدی بن جبریلم سنک ایله کیم وار دینلدی جبریل
بیوردی محمد علیه السلام وار اول محمد بعث اولندیمی یعنی سرایله
صعود سمایه بعث اولندیمی بعثت دعوتدن استفهام کلدی جبریل
بیوردی تحقیق بعث اولندی پس بزم ایچون باب سما اچلدی پس بن

آدم علیه السلامی کوردم بکا مرحبا ابن صالح و نبی صالح دیدی و
بنم ایچون دارینده خیر ایله دعا ایلدی صکره سماء ثانیه یه چیقرلدق
جبریل علیه السلام استفتاح ایلدی کنه منوال سابق اوزره
دینلدی و جواب ویرلدی پس بزم ایچون قپو اچلدی پس خاله یعنی
تیزه اوغللرینی که عیسی بن مریم و یحیی بن زکریا علیهم السلامدر
کوردم انلر بکا مرحبا دیدیلر و بنم ایچون خیر ایله دعا ایتدیلر بوندنصکره
اوچنجی کوکه چیقرلدق و لکن مثلی سؤال و جواب دینلدی بزم ایچون
قپو آچلدی پس یوسف علیه السلامی کوردم تحقیق اکا حسنک
نصفی ویرلمش بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی صکره دردنجی
سمایه چیقرلدق و منوال سابق اوزره ذکر اولندی پس ادریس
علیه السلامی کوردم بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی الله تعالی
بیوردر ورفعناه مکانا علیا مکان علی شرف نبوة و مقام قربندر
حسن بن علیدن رضی الله عنهما روایت اولندیکه او مکان علی جنتدر
زیرا اندهدر پس علیه السلام عزرائیل علیه السلامه دیدیکه بکا موتی داندر
موت بکا قولای اولسون ایچون عزرائیل روحنی قبض ایتدی باذن الله
تعالی صکره دیرلدی پس دیدیکه بنی جهنمه کتور رهبت و خوفم زیاده
اولسون عزرائیل کتوردی صکره دیدیکه بنی جنته کتور رغبت

وشوقم زیاده اولسون ملکده کتوردی اندنصکره ملك چیق دیدی
پس ادریس علیه السلام دیدیکه بن مونی دائم ونازه اوغرادم پس
بن چیقمم دیدی پس الله تعالی بیوردی بنم اذنمله داخل اولدی
آنی بیراق دخی دینلدی او سماء رابعه‌ده‌در ننکم بو حدیث شریفده
اولیله‌در اندنصکره سمای خامسه‌یه چیقرلدق منوال سابق اوزره
سؤال وجواب اولندی اوراده بن هرون علیه السلامی کوردم پس
بکا مرحبا دیدی وبکا خیر دعا ایله دعا ایندی اندنصکره سمای سادسه‌یه
چیقرلدق منوال سابق اوزره سؤال وجواب اولندی پس موسی علیه
السلامی کوردم بکا مرحبا دیدی وخیر ایله دعا ایندی اندنصکره سماء
سابعه‌یه چیقرلدق منوال محرر اوزره سؤال وجواب اولندی پس
انده ابرهیم علیه السلامی کوردم ظهرینی بیت معموره اسناد ایندیکی
حالده واو بیت معموره هر کونده یتمش بیك ملك داخل اولور بردخی انلر
بیت معموره عودت ایتمزلر چوقلقلرندن علی رضی الله عنه‌دن روایت
اولندیکه بیت معمور سمای سابعه‌ده‌در واکا اول مکانده ضُراح دینلور
ضراحدن مقابله معناسنه زیرا او کعبه‌یه مقابلدر ابن عبّاس
رضی الله عنهما روایتیله ابو هریره رضی الله عنه روایتیله بیت معمور
سمای دنیاده‌در دخی دینلدی سمای رابعه‌ده‌در ودخی دینلدی

سماء سادسه‌ده‌در رجا اولنور که هر بر سماده اولان هر بر بیت
معمور تسمیه قیلنور معنای مذکور ایله تحقیق بیت معمور سمای سابعه‌ده‌در
قول مشهور اوزره که حقنده وارد اولدیکه محل کعبه‌دن سمایه
نقل اولندی وتفصیلی محلنده مسطوردر اندنصکره جبریل علیه السلام
بنم ایله سدرة المنتهی‌یه کتدی پس کوردمکه یپراغی فیللر قولاقلری
کبی ویمشلری قبه‌لر کبی نبی علیه السلام بیوردیکه وقتاکه اول سدره‌یی
الله تعالی‌نك امر وارادهسندن ایچون غشی ایدن شی غشی ایتدی پس
اسرار قدرتندن کندینی غشی ایدن شیدن متغیر اولدی پس
بر کمسه الله تعالی‌نك مخلوقاتندن قادر دکلدر که انك کیفیت غشینی
وصف ایده غایت ضیاسندن ونهایت بهاسندن پس الله تعالی
بکا وحی ایلدیکی شیئی وحی ایلدی پس الله تعالی هر کون وکیجه‌ده بنم
اوزریمه اللی صلوة فرض ایلدی پس بن موسی علیه السلامه ایندم
امدی او دیدیکه ربك سنك امتك اوزرینه نه فرض ایلدی بنده
اللی صلوة فرض ایلدی دیدم موسی علیه السلام دیدیکه ربکه
رجوع ایله تخفیف استه یعنی بو تکلیفك تخفیفنی استه زیرا سنك
امتك بوکا طاقت کتورهمزلر زیرا تحقیق بن بنی اسرائیلی تجربه ایتدم انلردن
شدت وعدم اطاقت بولدم فخر کائنات حضرتلری بیوردی بن دخی

رجوع ایتدم وقتا که رجوع ایتدم بیوردقلرندن الله تعالی یه مکان
اثباتی واهمه یه کلدیکندن امام نووی رحمه الله تعالی بیوردیکه رجوعك
معناسی بن شول موضعه رجوع ایتدمکه اولا ربمه مناجات ایتدمك
بنه اول موضعده ثانیا ربمه مناجات ایتدم پس بن دیدمکه یا رب
امتمدن تخفیف ایله زیرا امت ضعفادر بونده انبیا علیهم السلامك
قوتلرینه اشارت واردر زیرا انلردن چوغی بر کون بر کیجه ده بیك
رکعته مواظبت ایتدیلر پس ربم بندن بشنی حط ووضع ایتدی
پس موسی علیه السلامه رجوع ایتدم ودیدمکه ربم بندن بشنی
حط ووضع ایتدی وینه موسی علیه السلام دیدیکه امتك اكا
اطاقت کتورمزلر ربکه رجوع ایله وتخفیف استه رسولمز علیه السلام
بیوردیلر بن ربم ایله موسی بیننده رجوع ایتمم ثابت اولدی حتی ربم
بیوردی یا محمد او صلوة مفروضه بش صلوتدر هر بر کون وکیجه ده
او بشدن هر بر صلوة ایچون اون صلوات ثوابی واردر اویله اولنجه
او بش صلوة مضاعفه حسبیله اللی صلوة اولور بوندنصکره
وقتا که رسولمزك نیتی وصفیمزك همّتی اصالة واتباعی ایچون نیابة
اللی وقت نماز وظیفه سیله قائم اولمقلق اولدیسه ووقتا که شو
اللی وقت نماز ثوابیله مجازات اولنمق اولندیسه که انلرك اوزرلرینه

تخفیف اولندی کمیتندهوانلره زیاده قلندی کیفیتده پس بر قضیهٔ
کلیه وقاعدهٔ مطرّدهٔ قیاسیه رب تعالی ذکر ایلدی حدیث قدسی
کلام النبی ضمننده وبیوردی ودخی کیمکه بر حسنه همّ وقصد و
اشلمه سی اوزرینه عزم ایلیه وانی بر مانعدن ایچون ایشلمیه انك
ایچون بر حسنه یازیلور ایمدی اول حسنه یی ایشلرسه انك ایچون
اون حسنه یازیلور ودخی کیمکه بر سیّئه همّ وقصد وایشلمه سی
اوزرینه عزم ایلیه واول سیّئه یی ایشلمیه اول سیّئه بر شی یازلمز
یعنی سیّئهٔ واحده یازلمز نادم اولوب الله تعالی دن خوفندن ترك ایتدیسه
بلکه انك ایچون بر حسنه یازیلور یاخود معنی اول سیّئه یی همّی و
قصدی وعزمی بر سیّئه دن زیاده یازلمز زیرا انك همّی باقی قالدی
زیرا سیّئهٔ مصممه سیّئه در ایمدی اول سیّئه یی ایشلرسه انك
ایچون بر سیّئه یازیلور رسولمز علیه الصلوة والسلام بیوردی بن
نزول ایتدم حتی موسی علیه السلامه منتهی اولدم واكا خبر ویردم
پس او دیدیکه ربکه رجوع ایدوب تخفیف استه بن دیدمکه تحقیقا
بن ربمه رجوع ایتدم حتی استحیا ایتدم محمد بن اسحق ذکر ایلدیکه
تحقیق ابن عمر رضی الله عنهما بر بنی کوندردی ابن عباس رضی الله
عنهمایه سؤال ایتیکه محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری ربسنی

عین بصر یله کوردیمی ابن عباس حضرتلری دیدیکه کوردی وابن عباسدن
اشهر روایت محمد علیه السلام ربسنی عینیله کوردی بو قول اشهر ابن عباسدن
اسانید متعدده ایله در وابن عباس حضرتلری بیوردی تحقیق الله تعالی موسی
علیه السلامی کلامه خاص قلدی وابراهیم علیه السلامی خلته خاص قلدی ومحمد علیه السلامی
رؤیته خاص قلدی لکن سعد الدین شرح عقائدده محمد علیه السلامک رؤیتی
ربسنی فؤادیله دیدی بو مقامده یازیجی زاده محمد افندینک محمدیه نام کتابنده
یازدیغی قصهٔ معراجی واسرار وحی تفصیلاتنی یازمقلغی مناسب کوردک

الا ای عاشق حضرت نه قیلر قل نظر الله   بصیرت کوزیله کوزله چو ویرمشدی بصر الله
کوزکده وارمی قان قانی نیچون دکلسن آه   نیچون ویرمایسن جانی نیچون دیمز جکر الله
بو کلدی بیلی افلاکک عجب وارمیدر دادرکک   یلک کوزلار یاشندن آقوب یرلوصولر الله
ینکدسن باغ کلزاری چون یادیدر باغ وکلزاری   بقالوده بقالو چالک ایدوب دی تا سحر الله
چو بو قدر بو فنا ملکک بقاسی کل بقا استه   فنادن اول فنا اولغل قوماسون هیچ اثر الله
اوتندن عالمی اصلی حجاب اولدی سکا فصلی   دریغا قانی دوست وصلی دیمادیمی خبر الله
کل اوره پاره له یاره حبیب الله کوره آره   نیچه مشتاقدی یاره نیچه انی سور الله
خبرده وار دار اولمشدر درست نقل اهل الحجره اصحابدن   که معراجه رسول الله چقوب ویردی ظفر الله
رسالتن چونکم اوشندی پس اندن صکره بریلدن   دیدیلر بر بحق یلدن یاتشت نیجه ایدر الله
خبر ویردی رسول الله که یاتمشدم حرمنده   حطیمده اضطجاع ایدوب یارشدیدی نظر الله

عشاده ایردی جبرائیل سلام ارکوردی اللهدن   سنی الله اوقودیدی بیورمشدر سفر الله
طوتب پس صدرمی یاردی کتاکوبکمه ایردی   چقردی یورکم درحال دخی دکله نندر اول شاه
کتوردی بر لکن التون طلو ایمان وحکمتدن   یودی پس قلبمی کیرو ویرنده قودی اول آگاه
کتوردی اول براقی کم اکا بنمشدی ابراهیم   که قدمی شولقدر دیکم قنیزدن هیچ کوتا
چو بنمک استدم اکا چکندی اولمدی ساکن   دیدی جبرئیل ایسم طور کیم ایردی سا که عالی جاه
که بوندن بیلک سکا کمسه ایدی هیچ بنمیسردر   بنوب پس قدسه یوندلدم نیجه جبرئیل همراه
نه یره کیم کوزی ایرسه بصردی ایاغ ایدردی   کیدرکن برنداکلدی صاغمدن سویلدی ناکاه
که دونکل یا محمد دیرسوزینه اوغمدم کندم   صولمدن کیرو بر آواز کوردونکل دیدی ناکاه
پس اندن کلدی بر عورت طونمش کلی زینتله   الرن اوزاندی دونکل دیرکه بو یاکا دکلدر دا
نیچون کیمسه یه طغرو راه چو قیغرمشدی الله   کم اولدر قابل ومقبول کم اولدر مقبل درگاه

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

پس اندن قدسه کلدم دیرکوردک مسجد اقصی   براقی بغلدم دیدی نه بیوردی رسول الله
بوکزا قصایه کیردم بن ایکی رکعت نماز اندم   دیدم یا جبرئیل باکا چو ویرمشدر نوال الله
کلورکن بر ندا ایردی صاغمدن پس نا اوندا اول   دیدی الحمد لله کم کتورمدی زوال الله
اکر طورسک قمو امت یهودیلر اولیسردی   بحمد الله که صقلادی کرو اول لایزال الله
دده عکم بر دخی صولدن اشتدم کیرو بر آواز   دده دی الحمد لله کم ارشدرمز ملال الله

اکر طورسڭ قوامت نصاری اولیسر لردی
دَدِم کلدی بوکز عورت ندا تدیکد دورکوا
کیم اولدنیا ایدی کلدی کوز کدی سکا عرض اولکدی
اکر طورسایدڭ امتڭ اولوردی اهل دنیا هب
پس اندن دیدیکیم بکا کتوردیلر ایکی کاسه
برنده خمر واریدی برنده سود ایدی انڭ
دَدِی پس بکا جبرائیل ایکیسندن برین اچکل
پس اندن بن سودی اچدم دَدی بکا کخوش ایتدك
اکر خمر اچسدڭ امتڭ اولیسردی قمو عاصی
بو یرده سیره اهلندن روایت ایدی راویلر
قُدُسده ایدی استقبال قمو پیغمبرلڭ جانی
ملئکدن مقربلر قمو کلدیلر اجلاله
کوزل بکت مثالنده کلوب کوردی پس اسلام
انلکون دعوت اتدیکیم جبینی سرابینه
بو کاناطقدر قرآن کیم وقیدانی سبحان
ولکن صقلدی حقا کروِ اول لامثال الله
دَدِی بکم صقلدی کبروابر رمدی وبال الله
ولی فضل ایدی بیلدردی بغشلادی مثال الله
ولی لطف ایدوب ایرکوردی بولاره خوش خصال الله
بکا عرض ایلدی انی کیم ایدم امتثال الله
مروق صافی قلمشدی بتشدی زلال الله
که قیلدی خاص فضندن سکا چون اتصال الله
بولیسر امتڭ اسلام وریسردر وصال الله
ضلالنده اولیسردی قلردی انفصال الله
کمو رمشدر عطاسندن بولار مخو تعال الله
چو بیده قوشوکوندردی کوا کجه هلال الله
پس اسلام یوریدی اولیوردی ذو الجلال الله
کمالنجه نظر ایله ندر کور ذو الکمال الله
کرك کیم عرض ایده اکا جمالن ذو الجمال الله
که سبحان الذی اسری بیورمشدر تعالی الله

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

اشارت ایندیلر انده نمازه
حبیب الله چون اشتدی اقامت
دیدی پس جبرئیل کیم یا محمد
براشور کیم امامت سن قلاسن
چون اویدی انبیالر مصطفایه
ابو اللیث ایتدی بونده بر روایت
کتوردیلر دیدی اول برده معراج
بو اول معراجدیکیم جمله ارواح
بو معراج ایله چیقدیلر سمایه
محمدڭلرنه دیدی دکله بونده
ایرشدك دیدی کیدرکن سبیله
قپو آچك دیدی کیمدر دیدیلر
دیدی کلدی محمد در طوتب یول
نعم دیدی دیدیلر مرحبا پس
قپو آچلدی کوردم آدمی دیدر
سلام وبردم دیدیکه مرحبا اول
بوکز چقدم ایکنجی آسمانه
که طوره انبیا حقه نیازه
خلیل الله دیدی قیل امامت
چو سنسن حامد و محمود و احمد
بو امره استقامت سن قلاسن
ایرشدیلر صفایه اصطفایه
کرك کیم ایده سن آنی رعایت
کیم اغاکو کلره اول نور وهاج
بو عالمدن کدیجك قوبوب اشباح
پس اندن اغدی پیغمبر سمایه
رسول الله ندر سبه اکله بونده
بو دنیا کوکنه جبرائل ایله
دیدی جبریل دخی کیم وار دیدیلر
دیدیلر مرسل اولدیمی بو کون اول
نه کلمکدرکه کلدی مجتبی پس
دیدی جبریل بو آدمدر سلام وبر
نبی صالح ای صالح اوغل
طوردی یحیی عیسی اول مکانه

دیدیلر مرحبا صالح قرنداش
دخی صالح نبی عزتسه شاباش

بو رسمه چقدی تا سبع سموات
بو رسمه دیندی هر کوکده عبادات

نظر قیلدیبجه اکرام ایتدی الله
که دُبدُز عالمی رام ایتدی الله

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

اوچنجیسنده یوسف اندن ادریس
بشنجیسنده هارون دکله تدریس

چون ایردم سادسنه آسمانك
طور ردی اسنته موسی سمانك

چوکچدم اول فلکده اغلدی اول
دیدیلر نیچون اغلرسن دیدی اول

انکچون اغلرم کیم حق تعالی
که بندن صوڭره یوندی فلکدا علی

بنوك امتلری چوق اولیسر در
بنمدن جنته چوق طولیسر در

پس ایرشدك یدنجی آسمانه
نجه ایردی اشتنخت امانه

قپو آچلدی دیو بلدردی جبریل
دیدیلر کیمدر بو دیدی جبریل

دیدیلر کیمدر سکا مصاحب
محمددر دیدی بکا مصاحب

دیدیلر مرسل اولدیمی محمد
بو کیجه بونده کلدیمی محمد

نعم دیدی دیدیلر مرحبا پس
نه کلمکدر که کلدی مجتبی پس

قپو آچلدی ابراهیمی کوزدم
بو آتکدر سلام ویردیدی ویردم

سلامم الدی دیدی مرحبا اول
نبی صالح هم صالح اوغل

پس اندن چون کیدردم انتهایه
ایرشدم یولده سدره منتهایه

بیشی قلّه لر کبیدی مطلق
فیلك قولاغنه بکزردی یبرق

کوزندم انده درت ایرماق اقردی
ایکیسی ظاهر اچاغ چاغ اقردی

ایکیسی باطن اقاردی سبیله
سؤال ایتدم بن اندن جبرئیله

دیدی بو ایکی کیم باطن اقارلر
ایکیسی دخی اوچمقدن چقارلر

بو ایکیسی که ظاهرده اقوبیل
بریسیدر فرات و بریسی نیل

زهی قدر معلّی ویردی الله
زهی کیم صدر اعلی ویردی الله

که جمله انبیا بلدیلر انی
کیم اعلادر بولردن عز و شانی

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

قولاق طوتار سك ای خواجه دوکم لؤلؤ ایله لالا
دیم بر جوهر قودی فلك دایه ملك لا لا

بو زیرك کوکلك بدراوز عالملرك صدری
شو رسمه عالیدر قدری که صورسلك مثلی لا

چون ایردی سدره یه اول شاه بر النونده دوشلك کلدی
دیدیلر نور حضرتدر که اورندی سدره یی کلا

بو کز بر رفرف اخضر دوشه دیلر ایاغینه
احاطه ایتدی آفاقی نواتر بویله دنقلا

چو حقدی انك اوستنه بو کز جبرائیلی کوردی
کیم النبوز قنادینی اچوب عرض ایلمش بالا

ملك حسننده جبریلی بو کوردی ایکی کز انجق
مکر کیم ظاهر اولوردی بشر شکلنده از بالا

چوکیمك دیلدی اندن دیدی پس جبرئیل اکا
که بر بارمق بن اشبوندن تجاوز قیلمزم اصلا

روایتدر که اول کیجه رسول نسنه یه بندی — بری براق بری معراج که نورانی ایدی شکلا

اوچنجی دنیا کوکندن فرشته‌لر قنادیله — یدنجی کوکه دک اندن جناح جبرئیل بذلا

بشنجی رفرف ایدیکیم دوشه دیلر ایاغنه — عروج ایتمشدی انکله که تعظیما و اجلالا

بیوردی پس رسول الله کیم ایردم بیت معموره — کتوردیلر بکا انده کرو اوچ کاسه تسبیلا

که خمر و سود و عسل ایدی پس الدم بن سودی ایچدم — چون ایچدم دیدی جبرائیل ایرشدک فطرته فعلا

که یعنی فطرت اسلام ایدر توحیده استقرار — سکا حق قلدی ارزانی ایدرسن حقه تهلیلا

پس اندن کیردم اوچماغه کوردم کیم طاشلری لؤلؤ — ترابی مسک اذفردی جواهردی کل و لالا

بوکز عرش اوستنه چقدی ایرشدی قاب قوسینه — نه قوسین بلکه او ادنی بودر سوز نقلله عقلا

قودی پس رفرفی عرشده اباغن طوردی حضرتده — اشارت قلدی جبرائیل سلام ویردیکه قولا

اوقیدی پس تحیاتی صلاة و طیباتی هم — سلام ویردی تعالی الله اکا اکرام ایدوب فضلا

رسول الله دیدی کیم سلامی عام اوله خلقه — دیدی بیزه سلام اولسون دخی صالحلره مثلا

اشتدی انی جبرائیل شهادت ایتدی توحیده — سموات اهلی مجموعی بیله دیدیلر افضالا

چون ایردی بو مقامه اول تجلی ایلدی الله — حجابن رفع ایدوب اکا جمالن عرض ایدوب وصلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای طالب تحقیق ایشت کیم ایده‌لم تدقیق — اکر الله ویره توفیق بیان ایده‌وز اجمالا

صحیح بودر کیم الهی کم باش کوزیله کوردی — کوکل کوزی ایله کوردی بودر قرآنده تنزیلا

کوزیله

کوزیله بقدی قلبینه فؤادیله نظر قلدی — پس اندن کوردی الهی کوکل کوزی ایله الا

ولی شیخ عمر کیم اول نواو یدی بو رمشکلا — محل اختلاف اولسه کرک کیم ایده‌وز عدلا

چو دیدی ابن عباس کیم محمد کوردی الهی — دیمشدر عایشه حاشا کوزیله کوردی کلا

دیدی چون اختلاف اولدی پس ایتدک بو سوزی ترجیح — که حقدر ابن عباسک سوزنده بو فقرده اصلا

معاذ بن جبل ایدر خدیجه آنا ایدر کیم — ایشتدم کیم رسول الله بو سوزی دیدی تعدیلا

که معراج کیجه‌سی کوردم بو باش کوزیله الهی — بو سوزدر سوزلرک صاغی ایدک بو سوزه تعدیلا

عجم فاضللری کرچه کوکل کوزیله کوردی دیر — عرب کامللری حقدر طوتدی بو سوزی تعلیلا

الا ای واصل حضرت اشت امدی حقایقدن — که بونده دیندی بر معنا که سوزلرک اصلدر فصلا

که چونکیم دنیا کوکنه ایرشدی قودی نفسینی — قودی سدره‌ده قلبینی ایدوب ربنه میلا

قودی پس جانینی اندن مقام قاب قوسینده — ایشت بو سری اعلادن که تحقیقا و تأویلا

دیدی نفسی که این القلب دیدی قلبی که این الروح — دیدی روحی که این السر دیدی سری که تفصیلا

دیدی سری فنی الله خطاب ایرشدی اللهدن — که یا نفس نعمتم سکا که غفرانیله تفضیلا

و یا روح رحمتم سکا باغشلادم کرامتله — و یا قلب سکا فضلمدن محبت ایردی تجلیلا

و یا سر محمد کل بنی سکا سنی بکا — بودر اوش سر او ادنی پس ایندی حقه تبتیلا

چو نور حضرت عزت تجلی ایتدی سر بینه — تمام سلب اولدی محسوساته تمثیلا و تخییلا

نظر قلدی جهاتینه تمامت کلی نور اولمش — سطوع ایتدی بو کز سرلیه ایچنده نور تکمیلا

بو کز ایردی تجلی ذات وجودن محو محض ایتدی — قودی پس ماسوی الهی ورتلناه ترتیلا

پس اندن حق بقا ویردی بقا بالله ایله طوردی اولوب نور علی نور اول وفصلنا تفصیلا
چوکندی جمله کیفیات فنا بولدی وجودیات که حتی قالبی قلبی اولوبدی نوره تبدیلا
بو نوریله نظر قلدی کیرو اول ذاتی نورینه بو کز نور انکشاف ایتدی کیرو نورینه تجمیلا
بو نور الله کوردی کیرو اللهی حقا تعین کتدی قالدی ذات نه تشبیها نه تعطیلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای جوهری معنیده صراف اشتدک کیم نه دیدی بونده عراف
لدنی علمنک بو کوهریدی حقایق حقه سینک جوهریدی
بو بر تحقیق حقانی ایدی آه نسیم غیب ایدی کیم ایردی ناکاه
لدنی علمنه شول بولدیکیم یول که آمنا وصدقنا دیدی اول
پس اویدی مصطفانک شرعینه اشت کل امدی انک شرعتی نه
تجلی قلدی چونکیم حضرت ذات رسول اللهه ایردی وحدت ذات
بقا بالله ایروب کیدردی ذاته مظاهردن سفر ایدردی ذاته
شهود ایدر ایدی حسنی صفاتی صفاتی کوستردی غیب ذاتی
پس اسم اعظم اولدی چونکه ظاهر بلوردی ایکی باطن ایکی ظاهر
بو باطن حقه ظاهر دوشدی اول که فیضی ذات اوله انده مکمل
بو ظاهر کیرو حقک باطنیدی ظهوره کلدی شول کیم باطن ایدی

بری بیرینه چون صوندی هدیات تعین بولدی اسرار هویات
خطاب ایرشدی خلقدن کس امیدک بنم ربک بکا طوت پس امیدک
که خلقک بو قدرتی الندهٔ اشیا بنمدر قبض وبسط افنا واحیا
بکا ایت صحبته شمدی شروعی چون آخر بکا ایدرسن رجوعی
معلق قیلمه قلبک دنیایه وار که دنیا چون سنی بن اتمدم وار
دخی وحی ایتدی انده ایکی آیت مفسرلر ایدر بویله روایت
که قرآنک جمیعن ایتدی انزال اراده جبرئیلدی پیک ارسال
ولی بو ایکی ایتا کلهٔ انی که آمن الرسولدر دکله انی
محب ایدی ومحبوب بو قدی ثالث کها جاءدی خطابی وحی باعث

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

رسول ایدر چون ایردم انده ناکاه بکا اوج نسنه ویردی انده الله
بری بو ایکی آیتدر که دیدک خوش اکلا غل دو ایتدر که دیدک
ایکنجی بو که عفو ایتدی بکا ئو که حتی امتم اولمیه حائر
شو کیم شرک ایتمسه مغفور اوله اول ندکلو عاصی سه معذور اوله اول
اوچنجی بو کیم اللی وقت نمازی بیوردیکیم ایده قوللر نیازی
ایردی عزتیله عرشه فرشدن بیوردی کیرو واره فرشه عرشدن

کیم اوله رحمة للعالمین اول | کیم اوله خیر خیر الراحمین اول
بیوردی چونکه دوندم یریوزینه | ایرشدم اندم موسانك اوزینه
دیدی ربك نه امر ایتدی سکا فرض | دیدم اللی نماز ایتدی بکا عرض
دیدیکیم امتك قوتی یتورمز | بو اللی وقته هیچ طاقت کتورمز
که بن سندن اول ایتدم انتهاجی | بنی اسرائیله ایتدم علاجی
کیرو وار ربکا پس استه تخفیف | رجوع ایتدم که ربم ایده تلطیف
باغشلادی بو کز اون نبی الله | کرمدن قیلدی تخفیفی نبی الله
کیرو موسایه ایردم صوردی بکا | بغشلادی حق اونن دیدم اکا
کیرو اولکی کیبی دیدی موسی | کیرو واردم اونونی قودی مولی
کیرو موسایه کلدم کیرو واردم | اونن کیرو قودی موسایه ایردم
کیرو واردم بشن باغشلادی حق | بشی قالدی بو اللیدن محقق
دیدی چوقدر بو بش آنله طلبدن | دیدم ایتدم حیا قادر چلبدن
پس اولدم راضی بو بش وقت نمازه | که تا امت طوره حقه نیازه
نه ناز ایده نیاز ایده بو امت | محمد چون مکرم حق ایده رحمت

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

چو معراجه عروج ایتدی سمواتلو ذره اول بدر آکا | تمام اولدی رجوع ایتدی بو غایات اوذره اول بدر آکا

بیوردی

بیوردی چون کذر قیلدم منادی بر ندا ایتدی | نه بیوردی انی دکله بو آیات اوذره اول بدر آکا
که فرضم ایلدم امضا ولکن ایلدم تخفیف | بو رسمیله خبر ویردی بو رایات اوذره اول بدر آکا
که هر بر وقت نمازی بن برابر طوتم اون وقته | الوب انی کوروندی بو اوقات اوذره اول بدر آکا
پس اندن سدره یه ایندی ایرشدی جنته کیرو | جهانی جمله طی ایتدی بو مرقات اوذره اول بدر آکا
کیرو ایندی مقامینه که مسجد حرامیده | عروج ایتدی نزول ایتدی بو میقات اوذره اول بدر آکا
بو هم طی مکان ایتدی بو هم طی زمان ایتدی | ایکی ساعتده سر جمله بو هیئات اوذره اول بدر آکا
نه یره قلبی کیم ایوسه ایردی قالبی انده | اولدی قلب کبی قالب کمالات اوذره اول بدر آکا
حرمده پس نزول ایتدی ابو جهل ایردی پس اول | ملاقات اولدی انکله مقالات اوذره اول بدر آکا
دیدیکیم اشبو کیجه بن که بیت المقدسه واردم | بیان ایلدی معراجن بو حالات اوذره اول بدر آکا
ابو جهل چونکیم ایشتدی قغردی انده کفاره | ایشتدیلر چو معراجن دیدیلر جمله سی هیهات
قموسی ایلدی انکار تعجب ایلیوب انی | بر از اصحاب اولوب مرتد قودی ایمانی حاشا آکا
ابو بکره کیم ایتدیلر بو کیجه قدسه واردم دیر | دیدیکیم وارد ایسه صادقدر که حقدر اول جهان آرا
دیدیلر کیم ندن دیرسك دیدی آنك چونکیم بن | انانوردم بو کوکلردن خبر ویرسه اودوح افزا
چون انی ایلدی تصدیق پس ادی ویردیلر صدیق | حقیقت بولدی تحقیق انکچون اولدی شکرخای
قبائل جمله کلدیلر حرمده صف صف اولدیلر | خبر ویرامدی دیدیلر اونوردیلر الای الهی
بیلورز کورمدك سن هیچ که بیت المقدسی اصلا | نه در پس مسجد اقصی اکر بصد کسه انده بنا
اماراتن علاماتن بیان ایتدی ایدیلر تصدیق | توقف قیلدی بر ساعت بو سوزده اول بوزی طغرا

بغایت قربت ایرشدی مبارک قلبنه اندک
ولیکن قلبده اظهار چاتوب قاشن دیمدی وای

که زیرا انسنه صوردیلر کیم آنی کوزلمامشدی
پس اولدی منظر وجهه تمام ایده او بی همتای

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایرشدی لطف ربانی حجابن کلی رفع ایتدی
که ظاهر ایلدی قدسی عیان اولدی اکا هر جای

ندن کیم صوردیلر اکا قموسندن خبر ویردی
دیدیلر وصفنی کرچک دیو بدر زیرله بالای

دیدیلر یولده کوردکمی عجب هیچ قافله بزدن
بو سوزه جواب ویردی او کوزی کوکلی جانی پای

دیدی روحاده اوغرادم که بر دوه یتورمشلر
ایدرلردی طلبانی خبر ویردی او عالی رای

صوصادم بر قدح بولدم بولوردن پس صوین ایچدم
صوردلر انی بولوردن سز اثر ویردی او عالی رای

دیدیلر قافله قنده دیدی تنعیمده اوغرادم
دیدیلر وصف ایت ایتدی ظفر ویردی او عالی رای

که او کیجه بر جمل که که خاکستر اوله رنکی
ایشتکیم بونلره نیجه وطر ویردی او عالی رای

دوه نک اوستنه ایکی غراره بغلنمشلردر
مخطط مخطط خبر ویردی او عالی رای

قچانکیم شمس ایده اشراق بولورده اولر ظاهر
بو قومه بو کلامی بو قدر ویردی او عالی رای

دیدیلر اکلدق بز بر کوره لم معجز اندن پس
دیدی بر بر نظر ایدک نظر ویردی او عالی رای

پس اندن چقدیلر بونلر ثنیه طاغی اوستنه
چو بونلاره خبر ویردی ثمر ویردی او عالی رای

چو صبح اولدی بری ایدر که والله کونش طوغدی
بری ایدر که والله بلر ویردی او عالی رای

ایرشدی پس جمل او کیجه محمد اولدی پس صادق
یوزی چون شمس ایکی سوزنه قمر ویردی او عالی رای

کونش

کونش کبی عیان اولدی نیچون ایتمیه لر تصدیق
چو دریای حقیقتدن کهر ویردی او عالی رای

شونلرکیم مرتد اولمشدی کیرو ایمانه کلدیلر
کیدردی کفر زهرینی شکر ویردی او عالی رای

بونلر انکار ایدوب جمله جحد ایلمشدی اکا
بو اثبات ایلیوب سوز بر درر ویردی او عالی رای

چون اثبات ایتدی معراجن ایرشدی ظهر وقتی پس
ایرشدی جبرئیل دیدی بو حلدا ایتک فی الآی

پس اندن کعبه بابنده امامت قیلدی جبرائیل
اکا اویدی رسول الله رعایت قیلدی اول بدر آی

رسول الله دخی کچدی امامت بر نه آندن
پس اصحاب اویدیلر اکا درایت قیلدی اول بدر رای

صلوة ظهر ایدی اول که قیلندی جماعتله
عنایت ایلدی الله هدایت قیلدی اول بدر آی

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایکی کون ایتدی جبرائیل امامت
بو غیبدی نه اذان ونه اقامت

اذان اول مدینه ده دینلدی
آذان اولدی اقامت ایدنلدی

چون ایکی کون امام اولدی صلوة
اشارت ایلدی انواع وقته

صوکنده دیدی بو اوقات سکادر
هم امتنه که وقت الانبیا در

انکچون ایلدی انده امامت
رسولنا که تصدیق ایده امت

صلوتک هیئتی اعداد رکعات
بیلندی جبرئیل فعلیله بالذات

چو بلدک حال معراجی تمامی
ایشت بونده اولان باقی کلامی

دیمشدر اصفهانی نور وهاج
اوتوزدرت کز ایدوبدر کوکه معراج

اوتوز دردك بری جسمانی ایدی
قلانی دوشدکل روحانی ایدی

محققلر ولی تحقیق ایدرلر
كه معراجی انك درت ایدی دیرلر

ایکی کز ایتدی جسمانی دیدیلر
ایکی کز دخی روحانی دیدیلر

هم اولدوش ایله ایدردی معراج
پس اندن روحله کیدردی معراج

بولردنصکره جسمانی ایدردی
نه روح ایدرسه جسم آنی ایدردی

اکر بزه سؤال ایدرسه سائل
كه عقلمده دولانمز بو مسائل

تفاسیر ایچره روحانی دینلمز
احادیث ایچره اصلا ایدنلمز

نه یرده بولدیکز بوکا سند نه
بو اقواله جهت نه مستند نه

جواب بودر اکا ای علمه طالب
افاض الله تحقیق المطالب

تفاسیر واحادیث ایچره دینلن
تواتر یاخو مشهوردی دینلن

كه قطعا شبهه یوقدر صحتنده
جماعت دکلمشدی صحبتنده

جمیع سوزی وحی ایدی شرایع
حقایقدی بدایعدی ذرایع

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

پس اویله اولسه اصحاب ظواهر
تواتر سویلدی یاخود مشاهر

انکچون انی جسمانی دیدیلر
دیدی روحانیسی اوحدیلر

كه بعضینی دیمشدر اهل آثار
بیشدر بعضیسینی اهل ایثار

بو وجهدن نقل اولوندر چوق کتابده
خبرلردر لودرلو اشبو بابده

چو معراجدن خبر نقل ایتدی راوی
ابوبکر ایدی اکا دیدی راوی

كه دیدم یا رسول الله خبر ویر
نه وحی ایتدی سکا ربك اثر ویر

دیدی ربم اکر عفو ایتمیادم
حسابی امتیکه ایتمیادم

ولی ایتدی شکایت امتمدن
بری بوکیم دیمادم حضرتمدن

كه یارنکی عملدن شمدی کوسترر
بولر یارنکی رزقی شمدی استر

ایکنجی ویرمزم رزقینی غیره
بولر اعمالنی غیری یه ویره

اوچنجی رزقمی یرلر کیدرلر
بولر غیره واروب چوق شکر ایدرلر

بو دردنجی بنون ایدنذ اعزاز
بولر خلقدن طلب قیلوردلر اعزاز

بودربشنجی چون اودی یرندم
انی کافرلر ایچون خلقت ایتدم

بولر دونکون دورلشوب جهد ایدرلر
واروب کندیلری اوده اتارلر

کیرو معراجه کلدی بو روایت
بیورمشدر رسول ایله درایت

كه ربمدن سؤال ایتدم مسائل
ولی اولمیادم تولیدی سائل

كه ویردیك آدمه یا رب جنت
نه ویردك بکا یا رب فضل و منت

دیدی ویردم چقاردم صکره آنی
سکا اعطا ایدم اعلی جنانی

كه امتله اولاسز انده باقی
چقرمایم قلاسز انده باقی

نچون بولمایسر اول حسن حالات
چون اولدی جامع جمله کمالات

اكا اول صفاتيله تجلى ايلدى الله
پس اندنصكره ذاتيله تجلّى ايلدى الله

ديدم نوحه سفينه قيلدڭ اعطا
ديدى دنياى قيلدم ساكه اعطا

كه يوز يوزين سكا قيلدم مساجد
مساجدله صراطى كيچه ساجد

ديدم يا ربّ ابراهيمه اودى
صوغوق قيلدڭ كه يانمدى وجودى

ديدى هم امتيكه اويله ايدم
سلام و برد ايدوب اودە بوريدم

ديدم كيم ويردڭ اسمعيله زمزم
ديدى كيم بن سكا كوثر ويرم هم

ديدم كيم ويردڭ اسمعيله قربان
ديدى امتلروكه ايدم احسان

فدا قيلوم يهوديله نصارى
بنم لطفمدن اوله لر حيارى

ديدم موسا يله سويلشدڭ على الطور
ديدى سنكله سويلشدم على النور

ديدم عيسا يه مائده كرامت
ديدى اوله سكا يوم القيامت

ديدم داوده ويرمشدڭ زبورى
ديدى انعامى ويردم سكا نورى

ديدم كيم يونسه ويردڭ نجاتى
كه اوچ ظلمتدن ايكوردڭ نجاتى

ديديكيم امته ويردم نشاطى
قبرده و قيامتده صراطى

ديدم ويرمشدڭ خضره حياتى
ديدى كيم سلسبيلا ويره حياتى

ديدم موسايه ايندردڭدى تورات
ديدى كيم اية الكرسى اعظم ايات

ديدم عيسايه انجيل ايندڭ انزال
ديديكيم سورهٔ اخلاصى سن آل

پس اندن ديدى باكا يا محمّد
كه كوندردمدى ساكا يا محمد

نه تورات ونه انجيلده كلوبدر
كيم اكا فاتحه آدايدلبدر

كيم آنى اوقيه جسمينى انك
حرام ايدم اوده شاد ايله جانك

بكا سندن كرامتلو قولوم يوق
حبيبم سڭ كه سندن سوكلم يوق

چو كوردى بو كمالى اول على راى
جمالى كولدى اولدى عالم آراى

قافية الالف

روايت ايدرلر كه اول سيد الانبياء
كوردر عرشده بر قبه اول اسعد الانبيا

معظم كليدلوانى كوريجك ديدى اول
نه اوله بو قبه ايچنده عجب اخفيا

بوكا قانى مفتاح كه فتح ايدم آنى كورم
خطاب ايردى حقدن كه يا اكمل الاصفيا

كليدى انك سنده در كيم شهادت كتور
شهادت كتوردى كوردز بدة الاتقيا

كه قبه ايچنده ياتور نيكر ازبردكز
دكزاورتاسنده براغاج تبوب رضيا

بوداغنده برقوش قونمش اغزنده بر ذره تور
تعجب ايدوب ديدى يا صاحب الكبريا

ندر بو ديدى رحمتم كنجى دريا سيدر
نه حد ايررا اكا نه بكا نكبر ريا

اول اغاج بو دنيا او قوش امتكدر سنك
او ذره كا هدركيم ايدرلر اندن حيا

بولارڭ كناهى بنم رحمتيمه نظر
بو در نسبتى اكا يا سيد الانبيا

خدايا چو سنسن بزه ارحم الراحمين
نظر قيل سلوك ايدەلم دربى اوليا

فصل فى اسرار الوحى

قافية الباء

ابشت چونکه اولدی بشارتده طبل خطاب … چقوب قاب قوسینه اولدی معلی جناب
قونلدی اوادناده پس رفعتی مسندی … نه قوسین نه ادنی که کشف اولدی جمله حجاب
شرا بعده ضرب اولدی سکه انک آدنه … حقا یقده نشر اولدی اعلامی فتح اولدی باب
یازلدی نشانده منشور اوقات خمس … بیان اولدی شانده عنوان فصل خطاب
اوقوندی انک شانده خطبهٔ لولاک پس اول … ایروب قاف افاقه قوردی همایون قباب
ویرلدی آنک دوستلرینه نعیم جنان … یراقلندی دشمنلرینه عذاب عقاب
پس اشراق ایلدی اکا آثار نور اله … نثار اولدی سترینه اسرار وحی کتاب
روایت ایدر جعفر صادق اول قطب دین … علیدن که اولسون نقام اکا حسن مآب
محمد سؤال ایتدی یا رب بیورا شیدم … کیم افضل عمل قنغیدر ویردی پس حق جواب
توکلدن افضل عبادت رضادن عزیز … قتمده بنم یوق بولردن بکی مستجاب

قافية التاء

پس اندن خطاب ایلدی اکا اول عالی ذات … که یا احمد اولدر محبتده کامل صفات
شو کیم بندن اوتری محبت ایده عالمه … کسیله بکا اولشه ویرم اکا ثبات
بکا واجب اولدی کیم اکا محبت ایدم … چو یوقدر بنم جمله غایتینه سمات
نظر ایلیم بونلره پس بولرده نظر … ایده جمله مخلوقه رحمن کوزین التفات
بولر حاجتن خلقه عرض اتمیه لروار … حلالدن کفایت قدر ایدهلر اکتفا بو ثقات

بنم ذکرم اوله بولرده نعیم وصفا … محبت رضام اوله بونلرده اصل حیات
که یا احمد استرسک اورع اوله سک تمام … پس ایت زهد دنیادن ای زبدهٔ کائنات
دخی رغبت ایت آخرت استکلو دوام … دیدی زهده رغبت نیته دیبور بینات
دیدی قیل طعامی شرابی لباسی قلیل … ذخیره قومه ارتهیه استر ایسک نجات
مدام ایت بنم ذکرمی دیدی نیجه ایدم … دیدی خلوت اولوب بو دنیایی اردیکه

قافية الثاء

که یا احمد اوغلان کبی ایلمه اکتراث … نه کورسک سوب ایلمه میل ایله التهاث
دیدی یا رب ایله دلالت بنی بر ایشه … که تا کیم تقرب بولم حضرتکه یا مستغاث
دیدیکه کیجه کی کوندز ایت کوندزک کیجه قیل … دیدی نیجه ایدم بو رسمه بیور یا غیاث
دیدی اوبخوکی قیل نماز طعامک جوع … بو رسمه قیلو راخرت چون قیلن احتراث
که یا احمد اول قولکیم ایشلیه کوردن خصام … بن اکا ویرم اوجماغمده سرای واثاث
دیدی نیته اوله دیدی صا قلیه دیلنی … دخی قلبنی علمنی ایتمیه انبثاث
بن اکا نظر ایتدیکیم بیله حاضر اوله … کوزی نوری اجلقدن اوله ایدما انبعاث
که یا احمد ایتسک اکو صمته جوعه نظر … دخی خلوته کیم نه اولور بولردن تراث
دیدی نوله میراث جوع دیدی حکمتدر … دخی حفظ قلب تقرب بوله بی بحاث
دخی دائما حزن ایده سویلیه حقی اول … قایرمیه هیچ عسره یسره ایدینه حراث

قافية الجيم

که یا احمد ایتدکمی بو بوله سن ابتهاج — که قولم نه وقت تقرب بوله ای سراج

دیدی بلمزمالی یارب بلدر بکا — دیدی ساجد اولسه عبادتده یا اولسه آج

که یا احمد اوچ قول عجب ایشده دردکلکل — برسی او کیم نماز ایجره ایدر بکا اعوجاج

که بیلور کملک قوشو سنه طورر اشبو قول — یا کیمه الن کتوروب عرض ایدر احتیاج

ایکنجی بو قولدر که بو کون غداسی یتر — یارنه غصه بر کیم نه قیلم نه ایدم علاج

اوچنجی او قول کیم کولر شاد اولور حالنه — نه بیلور که بن راضی ویا خشم ایدم احتجاج

که یا احمد ایشت که جنتده بر قصر وار — که اغ انجودندر دکلدر زبرجد زجاج

که خاص قوللرم اولور اول اوده تمشکرت — نظر قیلورم بونلره سویلرم بن نتاج

ایدر جنت اهلی طعام وشرابیله ذوق — بولر لذتی سوزم ایله ایدر ازدواج

دیدی نوله یارب علامت بو قوللرکم — دیدی دنیا زندان اوله پس نه تخت ایله تاج

قافیة الحاء

که یا احمد اولدر بنی سومکه مفتاح — کیم اوله فقیره محبنده قلبی انشراح

دیدی ایله یارب بیان فقیر کیمدرر — دیدی صبر ایده قلته اچلغه شب صباح

دخی شکر ایده نعمته طوتمیه آزانی — بلان کلمیه هیچ دیلندن اوله باصلاح

غضب قیلمیه ربنه حکمنه راضی هم — نه ماضی یه غصه نه مستقبله ارتیاح

که یا احمد اولدر محب بکا اکله غل — کیم اوله فقیره محب آچیله جناح

یقین اول فقیره یقین قیل فقیری سکا — که بنده یقین ایلیوب سکا ویرم طماح

کوزنکل

کوزنکل فقیر بکه دوستم بولر در بنم — ایراق طوت سنی اغنیادن دیلرسک فلاح

که یا احمد اصلا طوتمه لباس ایله هیج — طعامک نفیس سیوب کوزلمه سن ملاح

که هر شره مأوی در نفس اماره بیل — که خیره چکرسن اوشر چکینور رواح

فقیر اولسه قاوغنی اولیجی کبر ایدر — چو شیطانه اویارنیته بولیسر درنجاح

قافیة الخاء

که یا احمد اولغل بو دنیادن ایکن ایراخ — انک اهلینی سومکل ایلکل انسلاخ

سوب آخرتی آخرت اهلنی کوزلکل — دیدی قل بیان کیم بولردن نا ایدم انفساخ

دیدی دنیا اهلنک اولور کبروا هلی چوق — کولر چوق او بورر چوق قیقر چوق ایدر انسلخ

رضاسی آز اولور قبول ایلمز معذرت — عبادتده سست وکناهده بهادر فراخ

چوق اولور بولرده حماقت جهالت ایکن — تکبر ایدرلر معلمله هم بولر انتفاخ

بولر کندی زعمنده عاقللرز دیرلر — ولی بونلر احمقدرر بندن ایکن ایراخ

که یا احمد آکلاکه کیروا خرت اهلنی — حیالر ایدرلر دوکوب یاشلر ایدوب صراخ

سوزی بونلرک شول قدر خوش کلور کیم بکا — کیم آتا اوغلی سوزینه طوترلر صماخ

بولر طرفة العین قدر بندن اولمز جدا — غزا قلیجیله ایدرلر نفسلرین ایکی شاخ

طوررلر عبادتده بنیان مرصوص کبی — طریق اطاعتده ایدر بونلر ارتساخ

قافیة الدال

که یا احمد اکله سوزمی بوله سین رشاد — شو کیم اخرت اهلیدر اولمدی اصلا شاد

شو وقتدنبروکیم بولوب یلدیلردی بنی	نه یمك نه ایچمك نه کولملك نه شر و فساد
مصیبتلره صبرایدوب کوزلدیلر بنی	کنا هیچون اغلر بولوب یاش دوکرلر شداد
کوزی یاشلری کیم اقیبوزلری اوستنه	انیسی دردبونلرك ایلیوب امتداد
مصاجلریدر یازجی ملکلر عمل	بنمله مناجات ایدرلر بولوردلر مراد
سوزی بونلرك بودرکیم نه وقتن عجب	بودارالفنادن بقایه ایریشه معاد
که یا احد اولدکی اکاه که زاهدلره	که نه ایلمیشم بولاره عطا اعتداد
دیدی بلمزم دیدی اولوب حسابدن امین	لیام بونلره درت قپوجنت ایچره عداد
بری بوقپودرکیم ایره هدایا مدام	برندن بنی کوره لر اولکز دلکشاد
او جنجی قپودن نظر ایده لر طامویه	معذبلری کوره لر انده بئس المهاد

قافیة الذال

برندن کله حوریلر قیلالر التذاد	بودرت قپودن پس بولر بوله لر التذاذ
دیدی کیمدرر یا الهی بو زاهدلرك	کموصف ایلدك بونلری ایلدك بونجه یاذ
دیدی زاهد اولدرکه بوقدر انك هیچ اوی	که تاکیم خراب اولیجق ایلیه العیاذ
دخی بوقدر اولادیکیم اولسه لرغم یبه	دخی مالی یوقکیم کدیجك دیه العیاذ
آنی کمسه بلمزکه مشغول اوله حالنه	که تاطرفة العین قدر ایده بندن نفاذ
دخی یوق طعامی که اندن دیلیه کشی	دخی یوق نفیس طونی کیم کیه جلا اوله شاذ
نه خوف جهنم ایدرلر نه شوق جنان	یاقوبن یره کوکه بندن دیلرلر لیاذ

دیدی وارمیدر امتمده عجب بوصفت	دیدی انبیادر بولرکیم دیلرلر معاذ
سنك امتکدن دخی و لیس رطائفه	که صدیق اولالر شهید هم ایده لر ملاذ
دیدی امتمده می جوقدراولا بو زاهدلرك	ویاغیرخلقدن بیوریاکه یامستعاذ

قافیة الراء

دیدی امتك زاهدی غیره نسبت که وار	که بونور ابیضدر قاره قبل اعتبار
دیدی چوغیدی بولر امتمدن بولر نولدیلر	دیدی شك ایدوب ایتمدیلر یقینه قرار
انشدی انی حقه حمد ایتدی قیلدی دعا	که یارب صقله بولاری ایدوب بختیار
پس اندن بیوردیکه یا احمد ایله ورع	ورع دینه باش وسطدر هم آخر کنار
ورع فتح ایدر بیل عبادتلرك قابوسن	مکرم قلور حقه خلقه انی اختیار
که یا احمد اول صمته لازم که صامتلرك	کوکللری علمله معموراولور معنی دار
که یا احمد اشت عبادت اون اجزادرر	طقوزی حلال استمکدر که ایده لر نثار
که یا احمد اول کمسه کیم عقلی یوقدر انك	جهانده غنایه ایرشمدی اولیجدی نادار
شوکیم علمی واردر انك اولمدی اول فقیر	رضا بولمدی اولکیم ازلنسنه یه قلدی افتخار
که یا احمد ابن غصه کی لسانکی بیر	که بندن کشی غافل اولسه انی یاقه نار

قافیة الزای

دیدی یا احمد سنی جون ایلدم نور حجاز	اکلدکمی نیچون ایتدم انبیادن سرفراز
دیدی یارب بلمزم دیدی یقین وصدقله	حسن خلقیله بوخلقه مرحمت جود جواز

دیدی یا احمد دیلرسك بوله سن ایمان دادین — نفسی آج ایت صمته لازم اول کیم اولدر احتراز

نفسه الزام ایله خشیت تاکه بندن قورقه اول — کر بو رسمه ایدیبسك اوله سا که کشف راز

دیدی یا احمد اکر قولم قیله قرنینی آج — صاقلر ایسه دیلنی کر سویلمزسه الا آز

اکه بر حکمت و بر مکیم نور له برهان اوله — هم شفا و رحمت اوله ایلیه یا که نیاز

نسنه لر بلدیرم اکا کیم انی بلمازدی — نسنه لر کوسترم اکا که ایتمشدی انهاز

اول اکا بلدرم عیبینی تا عیبن بلوب — کمسه نك عیبینه قیلمایه دیلنی پس دراز

هم دقایق علمنی بن اکه الهام ایلیه‌م — بولمیه شیطان اکا یول کنفله قیله نماز

اوکردم شیطانك اکا حیله سن هم نفسنك — تاکیم اغوا ایتمیه لر نه حقیقت نه مجاز

قافیة السین

دیدی یا احمد بیلور میسن نه وقت اولور اساس — تاکه بر قول عابد اولور کیم زهدی لباس

دیدی یا رب بلمزم دیدی قچانکیم جمع اولا — انده یدی دورلو خصلت اولمیه هیچ انطماس

بیرسی انك ورعدر کیم محارمدن یغه — بودر ایکنجیسی کیم صمت ایده بی اندراس

سویلمایه شول که مالایعنی در اسم اوله — بودر اوچنجی قورقه طوتمیه کوکلنی یاس

ارتوره اغلامسنی بندن اول خوف ایلیوب — بودر دردنجیسی ایده حیا اول بی قیاس

بندن استحیا ایده اول آشکار و نهان — بودر بشنجیسی کیم ازیه کیه پلاس

بودر التنجیسی کیم خشم ایده دنیایه اول — زیرا بن خشم ایلدم دنیایه بیل ای خیر ناس

بودر یدنجیسی کیم دوستلریمی اول سوه — زیرا بن سودم بولاری ایلدم بن خرناس

دیدی

دیدی یا احمد شو کیم بن سودم اللهی دیه — سومز اول حتی دیم بن دکلکل ای قدرناس

قوت اله خرقه کیه سجده قله ایده قیام — صمت ایده قیله توکل یا که اول ای فخر ناس

قافیة الشین

اغلیه چوق آز کوله ایده هواسندن دهش — مسجدی اوایدنه علمی مصاحب کیزلو فاش

زهدی یار ایده سوه عالملری اخلاص له — ایده بو خصلتلری بولداش بونلره اوله طاش

استیه دائم رضامی هم نجه خشمندن اوله — قاچه مخلوقات ایچندن حتمیه خلقیله باش

معصیتدن هم نجه قورقبنم خشمندن اوله — ذکرمه مشغول اوله دو کون کوزندن آجی یاش

دائم اوله اول بنم تسبیحمه تهلیلمه — کندوزینی عشقمه اودینه صله اول کالفراش

وعدنه صادق اولا هم عهدنه ایده وفا — قلبی طاهر اوله عشق اولمیه برقانی طاش

خاشع اوله اول نمازده ایده قصده اجتهاد — راغب اوله اول ثوابه یوزین ایده افتراش

راهب اوله هم عذابمدن بنم خشیت ایده — تاکیم اکا دوشه میه لر جهنمده فراش

همنشین اوله بنم دوستلارمه ایرلمیه — بونلر کله بیله اوله جانی کوکلی درمعاش

بو صفتلر کیمده وارسه اولدر عابد قولم — اشبو احوال اولمسه عابد دکل چاتمایه قاش

قافیة الصاد

دیدی یا احمد اکر قیلسه قولم نی انتقاص — جمله کوکلر یرلر اهلنجه نمازی اولسه خاص

هم بو عالم خلقنك قدرنجه ایدرسه صیام — هم فرشته‌لر کبی ایتسه طعامدن انتکاص

کیمسه اصلا لباسی اولسه عریان دنیده — بو صفتله ایدرسه درلو علمی اقتناص

كورسم انك قلبنك ايچنده دنيا حبنى	ذره مقدار يده اولسه اتمسه اندن مناص
يا رياست سوسه ياخود زينت دنياى اوله	اولميه باكا يقين اول بلميه هيچ اختصاص
چيقرم قلبندن انك سوكمى هيچ قوميم	قلبنه ظلمت براغم بولميه اندن خلاص
هم محبتدن حلاوة قلبنه طاتدرميم	چونكه دنيا سودى اول ايله كرك اكا قصاص
پس واراميكه قوللرومه اشبو اخبارى ديكل	هم سلام و رحمت اولسون ناكه بالخاص الخواص
بونده ختم اولدى بلك اسرار وحيك اخرى	ليلك اى جان اشبو قوردن اريدى چون دصلر
كيم اولا بو سوزلر ايله اول عمل قيله تمام	تا مكر حقدن عنايت ارشه ايده فخاص

قافية الضاد

چون كا اشبو اسرارى افاضه ايلدى فياض	كلوب برده خبر ويردى نه دنكيم سويلدى فياض
روايتدركه بويوردى فجنكيم عرشه ايرشدم	قودم بن دفى انده بنى چون طويلدى فياض
بر آواز ايردى اردمدن ابو بكر اوننه بكزر	كه طوردى ندا ايتكه صلوة ايدر ديدى فياض
كه يعنى رحمت ايدر حق اشتدم بن غلم صونن	كيم انى قدرت ايله على اللوح يزديدى فياض
بر آيت پس خطاب ايتدى هو الله الذى ديدى	اول آيت معنيسى بودركه رحمت قيلدى ديدى فياض
فرشتهلر سزه بيچون ايدرلر باكه استغفار	كه اخراج ايليم نوره سزى از ظلمت امراض
زهى فضل اتدى سلطانكيم كه كبر و قرشه كوندى	چقرمشكن انى عرشه كه تا حاصل اولا اغراض
اكر صورار سلك شاها كه نيچون كبر واندى اولى	جواتمادى ايدى عيسيه كوكدن اولوبد ياض
مع هذا ابو فضلدى ير اتندى طوغر عرشده	جواب شافى بودركيم خوانده اتمدى اعراض

انچون بونده كوندردى كيم اوله عالمه رحمت	جوانچون براد لدى جواهر جملهٔ اعراض

قافية الطاء

روايتدر رسول الله ديدى چون ايتدم انبساط	ديدم قبلمه بنى يا رب دخى عالملرى اقناط
بيلورسنكيم مسافرلر سفرلرده ذكر ودنته	كلورلر ارمغانيله تولهٔ بن امته اوساط
ديدى صقلا ايم انلارى نيجه كيم اوللر ديرى	فجنكيم ويره لر جانى بشارتله ايدم اقساط
فجنكيم كيرهلر قبره بولالر اوله سبنى يك	فجنكيم طورهلر كيرو ايريشه رحمتم انماط
فجنكيم آچلر كوزلر جمالم كورهلر بونلر	بو سوزلر ارمغان اولسون بولردن ايتيم اسقاط
ديدى چون يوريدم عرشدن كلوب ايديلر استقبال	كه جبرائل و ميكائل دبد بلرنيلدك ايساط
هديه قانى اصحابه هم استر ارمغان امت	ديدمكيم النبى نسيله ايرشيم بونلره نشاط
برى بودر بيوردى حق بو سوزى امته اير كور	سوزنسز چونكه جوامردى ويررسه دخى بر قيراط
بن اولايم محبتده كه سيزه جو قدر احسانم	يرلمز قطره دريادن اكر عالم اوله خطاط
ايكنجى بو كه قورقمز چو كوكلر بولر اهلندن	بن اولايم كه قورقاسز چو قادرون بنم فسطاط

قافية الظاء

اوچنجى چونكيم ايدرسز رجايى كمسه دن الحاظ	بن اولايم كيم ايدهسز كه محروم اتمزم الحاظ
بودردنجيسى چونكيم ايدرسز خلقدن استحيا	بن اولايم كيم ايدهسز جفايه وافيم حفاظ
بشنجيسى بودر چونكيم ايدرسز كمسه يه خدمت	بن اولايم كيم ايدهسز كه بنون احفظ الحفاظ
بودر التنجيسى چونكيم ايدرسز كمسه تصديق	بن اولايم كيم ايدهسز كه صادق وعدن احفاظ

که زیرا وعد ایلدی بن سزه ارزاقی دنیاده / دخی جنت ویرن سیزه ثوابه ایدن استیفاظ

پس ایلدی احمد مختار بوسمه ارمغانیله / کلوبن دیدی اصحابه ایدلم بزده استحفاظ

تمام ایتدی بو موضعده تمام اسرار معراجی / ولی وارد ردخی سوزلر که ایدرلر اندن استیعاظ

بو سوزلرکیم بیان ایتدی قمو نقل صحیح ایدی / ولی بعضیسی جسمانی ایدی کیم سویلدی الفاظ

دخی بعضیسی روحانی ایدی کیم اوکدی روحیله / کیم انی نقل قیلدیلر مشایخ عالم و وعاظ

محمد صادق الوعد الامین در کیم خبر ویردی / خدایا بیزی غفلتدن اسرکه ایله کل ایقاظ

مؤلفک معراج شریف قصه سی و اسرار وحی حقنده کتوردیکی ابیاتک مفرداتنک بحسب اللغه و بحسب معانی مقصوده سنک حلنی و شرح و بیاننی مراد ایدن اسمعیل حقی بورسوینک شرحنه مراجعت ایتسون والسلام

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما رفع مستفعلن ت الی السماء متفاعلن بک قد سمت متفاعلن و تزینت متفاعلن لسراکا فعلاتن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی و ثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانیسنک جزء اولی و ثانیسی سالم و ضربی اصل اوزره مقطوعدر

انت الذی ناداک ربک مرحبا / ولقد دعاک لقربه وحباکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات جمیل الشیم سنکه سنک ربک سکا ندا ایلدی

لیلهٔ معراجده بالذات وغیری احوالده لسان جبریل علیه السلام ایله مرحبا دیو ودخی بن الله تعالی یه قسم ایدرمکه الله تعالی سنی قربنه یعنی درگاه الوهیتنه ورؤیتنه دعوت ایلدی وسکا مسؤلاتنی اعطا واحسان ایلدی حبا فعل ماضی سنی حبوه دن اوقود غمزه کوره یا ایله اما حیا اوقود غمزه کوره یا ایله معنی وربک سکا تحیه وسلام ایلدیکه السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته خطاب مستطاب تحیه سیله بوتقدیرجه حیا تفعیل بابندن فعل ماضی اولوب غایتی یاسنی وزن ایچون تخفیف ایتدک

بیان معانی مفردات واعرابه واعلاله

انت الذی مبتدا وخبر جمله سی حذف عاطفه بیت اولده کی جنتک جمله سی اوزرینه معطوفدر پس یا سید السادات اولنده تقدیر اولنور نادی مفاعله بابندن فعل ماضی چاغردی معناسنه لکن حق جل وعلا حقنده صفه ذاتیه سندن اولان کلام انواعندن بر نوع مخصوص که ندا مخصوص ازلی یه دال اولان بر جسمده اصوات وحروف خلق ایدوب که اول ندا ازلی نک تعلق حادثیدر انک ایله ندا ایلدی دیمک اولور لکن اشاعره یه کوره الله تعالی نک کلام ازلیسنی ایشتمک جائزدر حروف واصواتدن وکیفیتدن وکمیتدن وزمان ومکان اکا ظرف ولمقدن ازجمله حدوثدن منزه ومبرا اوله رق کاف خطاب مفعولیدر ربک نادی نک فاعلیدر مرحبا وجوبا وسماعا فعلی محذوف اولان مفعول به قبیلندندر اصلی مصدر میمی اوله رق وسعت معناسنه

واسم مكان دخی اولمق ممكن محل واسع معناسنه بو مقامده دیمك اولور كه الله تعالی
حبیبنه ندا ایبوب حبیبم صادفت سعة لاتكون فیها مضایقة ولا استثقال
ولا اخراب یاخود اتیت محلاً واسعاً غیر مضایق وغیر مستثقل بل یكون فیه
عمار وسعة قلب والانس والقبول لاتكون فیه متحزنا ولا متوحشا ولقد ده
لام قسمه جوابدر تقدیری واقسم بالله لقد دعاك اه دعا فعل ماضیدر
دعا یه عودن كاف خطاب مفعولیدر لقربه ده لام جاره دعا یه متعلقدر
وحبا فعل ماضی معلومدر حَبا یَحْبو حَبْوَةً دن حبوه بخشش معناسنه ویرمك یقال
حباه حبوة ای اعطاه الله تعالی نك حبیبنه اولیجه ده ویردیكی بخششلرك حد
وحصری یوقدر خصوصا رؤیت جمالی وبش وقت نماز محمدیه صاحبنك
معراج شریف حقنده اولان ابیاتنده كچدی وحبا لك دخی اوقمق ممكندر تفعیل بابندن
اولان حیادن مخفف اولهرق معنی ودخی ربك سكا تحیه وسلام ایلدكه السلام علیك
ایها النبی ورحمة الله وبركاته خطاب مستطاب الهیه سیدر لكن حبوه دن اولمق ظاهردر

بو اراده شارحك بری تحیه دیرلمك معناسنه اولوب معنای شویله ویردیكه ودخی ربك سنی دیرلتی نبوة ازالیله منه

انت الذی مستفعلن ناداك رب مستفعلن بك مرحبا متفاعلن
ولقد دعا متفاعلن ك لقربه متفاعلن وحباكا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالمدر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

أَنْتَ الَّذِی فِینَا سَأَلْتَ شَفَاعَةً	نَادَاكَ رَبُّكَ لَمْ یَكُنْ لِسِوَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات كریم الشیم سنكه انجق بزم حقمزده یعنی
امتنك مؤمنین ومؤمنات حقلرنده عفو ذنوب ایله وبعضلرینك جهنمدن
اخراجیله وجنتده مقاملرینی ودرجه لرینی ترفیع ایله وسائر كافرلره یوم
قیامتده تعجیل حسابلری ایله شفاعته رُخْصَتْ استه دك یاخود لیلهٔ معراجده
اللی وقت نمازدن تخفیف ایله شفاعت ایلدیكنده بش وقت قالمه سیله یاخود
امت مرحومه كه دنیا جهتیله شفاعت استمكله فخر كائنات صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك شفاعت استملرینه شفاء شریفده فصل فی تفضیله بالشفاعة
دیدیكی محلده وعن ابی موسی عنه علیه السلام خُیِّرْتُ بین ان یدخل نصف
امتی الجنة وبین الشفاعة فاخترت الشفاعة لانها اعم اترونها للمتقین ولكنها
للمذنبین الخطائین دلیل واضحدر حدیث شریفك معانی منیفه سی سعادتلیلم
بیوردیلر كه امتمك نصفی جنته كیرمكله دخی بنم شفاعتلرم بیننده مخیر
قیلندم پس بن وهلهٔ اولیده شفاعتی اختیار ایتدم زیرا تحقیقا او شفاعت
منفعتده عمومی واردر ای امت واصحاب سزلر ظن ایتمكز كه او اختیار
ایتدیكم شفاعت متقیلر ایچوندر لكن اول خطا ایدن كناهكارلر ایچوندر
ربك سكا ندا ایلدیكه اول نداسندن بشقه لره اولمدی لیلهٔ معراجده
اولان مكالمه واسرار وحی كبی یاخود ندادن مراد قرآن عظیم الشانده اولان ندالر اوله

زيرا سائر انبياء عظامه اسملريله يا آدم يا نوح يا ابرهيم يا عيسى يا يحيى ديو ندا اولندى اما فخر كائنات حضرتلرينه يا ايها الرسول يا ايها النبى كبى عظمت جلالتنه دلالت ايدر ندالرله ندا اولونديكه سائرلرينه اول ندا ايله ندا اولنمدى

بيان مفردات بيت واعرابه

انت الذى مبتدا وخبر كما مر فينا قولى مؤخر سألت به متعلقدر افادهٔ حصر ايچون ياخود وزن ايچون تقديم اولندى شفاعت لغتده اعانت معناسنه بو معنى مطلقدر لكن بو اراده مراد روز جزاده عذابه مستحق اولانلرى تخليص ودار جحيمه داخل اولانلرى تخليص ودار نعيم اهلنك درجه لرينى ترفيع ايله شفاعتدر شفاعة قولى سألت فعلنك مفعوليدر نادى مفاعله بابندن فعل ماضيدر كاف خطاب مفعوليدر ربك فاعليدر بيت سابقده كچدى لم يكن فعل منفى سنك تحتنده اسمى نادى فعلنك مصدرينه راجع مستتر ضمير اولمق محتملدر كه فعلى مؤنث صيغه سيله اوقيوب اسمنى شفاعته ارجاع اتمكله لسواكا لغيرك معناسنه ظرف مستقر يابوب لم يكن فعل منفى سنك خبرى اولور تقدير كلام او نداسنك غيرك ايچون ثابت اولمدى ديمك اولور

بيان تقطيعات بيت

انت الذى مستفعلن فينا سأل مستفعلن ت شفاعة متفاعلن

ناداك رب مستفعلن بك لم يكن متفاعلن لسواكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلردر وعروضى اصل اوزره سالمه در

ومصرع

ومصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوعدر

اَنْتَ الَّذِى لَمَّا تَوَسَّلَ اٰدَمُ	مِنْ زَلَّةٍ بِكَ فَازَ وَهُوَ اَبَاكَ

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول بر ذات اجل قدرسنكه وقتاكم ابو البشر آدم عليه السلام شجرهٔ خلده تناولى سببيله صادره اولان زلّه دن سنك عند الله تعالى عظم قدرك ورفعت منزلتك سببيله سنكله توسل ايلديسه فوز ونجات والله تعالى عفونى بولدى حال بوكم او سنك باباكدر بويله ايكن سنكله توسل ايلدى وفوز بولدى بو معنى عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنان حديث شريف كه عمر حضرتلرى بيورديكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيوردى لما اقترف آدم الخطيئة قال يا رب اسألك بحق محمد الا غفرت لى فقال الله تعالى يا آدم وكيف عرفت محمدا ولم اخلقه قال يا رب لانك لما خلقتنى بيدك ونفخت من روحك رفعت رأسى فرأيت على قوائم العرش لا اله الا الله محمد رسول الله فعلمت انك لم تضف الى اسمك الا احب الخلق اليك فقال الله تعالى صدقت يا آدم لانه احب الخلق الى واذا سألتنى بحقه فقد غفرت لك ولولا محمد ما خلقتك بو حديث شريفى امام بيهقى دلائل نبوه كتابنده عبد الرحمن بن زيد بن اسلم حديثندن روايت ايلدى وديديكه عبد الرحمن رضى الله عنه بو حديث شريف ايله تفرد ايلدى ودخى حاكم ده روايت ايلدى

ونصحیح ایدوب صحیحدر دیدی و دخی طبرانیده انی ذکر ایلدی وانده یعنی طبرانیده وهو آخر الانبیاء من ذریتك قول شریفنی زیاده ایلدی

بیان مفردات بیت واعرابه

انت الذی مبتدا وخبر تفصیلی کچدی لما شرط معناسنی متضمن وقت معناسنه اولوب شرطیله وجزاسیله جمله سی موصولك صله سیدر لما رفعت الی السماء بیتنده تفصیلی کچدی توسل تفعل بابندن فعل ماضی آدم لفظا مرفوع فاعلی توسل وسیله اتخاذ اتمك وسیله نك معناسی شول برشیدرکه انکله غیره تقرب حاصل اولوب هرنه مرادی وار ایسه حاصل اولور اکر تقدیر ازلیه موافق اولورسه بومقامده متوسل آدم علیه السلام وسیله فخر کائنات حضرتلریدر وذاتنده آدم علیه السلامك زله سی فخر کائنات حضرتلرینی توسلیله مغفرت اولندی من زلة قولی توسل قولنه متعلقدر انبیاء عظام حضراتندن قبل النبوة وبعد النبوة کفر وشرك کرك جلی وکرك خفی ودخی کذب صادر اولمدی وبعد النبوة کبائر وصغائر منفره وغیر منفره صادر اولمدی تفصیلی کتب کلامیه بك قولنده باء سببیه ینه توسل قولنه متعلق ایکی حرف جرك برفعله تعلقی جائز اولمدیغی مع معنایه اوله رق اولورسه لکن بومقامده اویله دکلدر وهو اباکا قولنده وهونك هاسنی ساکن او قومه لی قالون ابن کثیر ابو عمرو قراءتلری اوزره ضرورة وزن ایچون دیمه یه حاجت قالمز دینلسه ده ضرری یوق وهو مبتدا اباکا خبری

آدم علیه السلامك شجره خلده تناولی زلة اولی قبیلندندر

جمله سی فاز فعل ماضینك فاعلندن حال اولمسی مرجحدر ابا مقصور اوله رق اب معناسنده لغتدر حالت رفعنده ونصبنده وجرنده بویلجه استعمال اولنوب تغیر اتمدیکی قاموسده ومصباح منیرده مصرحدر بومقامده اویله در

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما توس مستفعلن سل آدم متفاعلن
من زلة مستفعلن بك فاز وهـ متفاعلن و اباکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وعروضی اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وجزء ثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر آدم لفظنی منصرف قیلمه لی اکر وقف اولنورسه ضمه مقدره یی اشباع اتمه لی

وَبِكَ الْخَلِيلُ دَعَا فَعَادَتْ نَارُهُ	بَرْدًا وَقَدْ خَمَدَتْ بِنُورِ سَنَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنك عالم وجوده جسمانیتی زمان آتیده تشریفك سببیله جدك ابراهیم خلیل دعا ایتدی وعقبنده نمرود علیه مایستحقه ایقاد ایلدیکی نار ابراهیم خلیل علیه السلامه برد وسلامه عودت ایتدی ودخی تحقیق جدك ابراهیم علیه السلامك جبهه سنده اولان اوسنك نور ضیالك سببیله اول نارك علوی ساکن اولدی قوری باقی قله رق ظن غالب بودعادن مراد خلیل الله علیه السلامك سوره بقره نك جزء اولنده ربنا وابعث فیهم

مصباحك بیانیه کوره ابا لغتی کون منه ابا وزینب ابا وحرری بابا دیور اقتصایعی

رسولا منهم يتلو عليهم اياتك ويعلمهم الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انت العزيز الحكيم آية كريمه سيله دعاسی اوله سؤال اولنورسه که ناره القا بو دعادن مقدمدر جوابنده دیرز که الله تعالی نك علم ازلیسنده ابرهیم خليل عليه السلامك اوغلی اسمعيل عليه السلامك نسلندن مفخر موجودات عليه اكمل التحيات حضرتلری كلمه سی تقدير الهی سی اولدیدی پس نمرودك آتشنده خليل عليه السلام محترق اولسیدی محمد عليه السلام كلمه سی ممكن اولمزدی بس بو جهتندن خليل عليه السلام محمد عليه السلام سببيله دعا اتمش اولدی و نمرودك آتشی برد وسلام اولوب احراق اتمدی و اول آتشك علوی محمد عليه السلامك نور ضياسی سببيله ساكن اولوب جمری وقوری باقی قاله رق بو نار نمرود قصه سی وابراهيم عليه السلامك سلامت بولمه سی قصه سی تواريخ كتابلرنده نقل اولنمشدر

	بيان مفردات بيت واعرابه	

وبك ده واو عاطفه اولوب يا قريبا ولان انت الذی اوزرينه عطف اولنه ياخود بعيدی اولان جنتك اوزرينه عطف اولنه تقدير كلام ايكی وجه كوره ده يا سيد السادات بك الخليل اه بويله در ياخود واو ابتدائيه اوله او تقديرده بك ده كی با مؤخر دعايه متعلقدر يا وزن ايچون يا حصر ايچون تقديم اولنمشدر الخليل ده لام عهد ايچون كه معهود ابراهيم خليل الله در مبتدا اولور دعا فعل ماضی تحتنده هو ضميری الخليله راجع فعادت ده فا شرط محذوفه جوابدر

تقدير كلام يا سيد السادات خليل عليه السلام سنك سببكله و سنك حرمتكه دعا ايتد بسه ناری برد وسلامه عودت ايتدی فعادت ناره فعل فاعل جمله سی اعرابدن محلی يوق شرط محذوفك جوابی تقديری اذا دعا الخليل بك فعادت ناره آه بردا مفعولی وقد خمدت خمد يخمد دن باب اولدن يا رابعدن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه فاعل ضميری هی ناره راجعدر خمود خانك و يمك ضمنيله آتشك قوری سونمه دلك علوی ساكن اولمقدر بنور ده با خمدت فعلنه متعلقدر با سببيه اولور نور فی الاصل بر كيفيتدر كه كوزانی كورر اولا واو كيفيت واسطه سيله سائر مبصراتی كورر نيرندن افاضه اولان كيفيت كبی اجرام كثيفه اوزرينه كه او اجرام كثيفه نيرندن برينه محاذيه اوله سنا مقصور اوله رق ضيا معناسنه در ممدود اوله رق علو و رفعت معناسنه در غايتی وزن ايچون مقصور اوقنور بو كه كوره معنی سنك علو و رفعتك نوريله ديمك اولور

	بيان تقطيعات بيت		

وبك الخلی متفاعلن ل دعا فعا متفاعلن دت ناره مستفعلن
بردا وقد مستفعلن خمدت بنو متفاعلن ر سنا كا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانيسی سالملردر و عروضی اصل اوزره سالمه در اولنه اضمار اوغرمیوب مضمر اولمسی سلامتنه منافی دكلدر زحاف عروض ديرلر ديباجه ده كچدی و مصرع ثانينك جزء اولی مضمر و ثانيسی سالم و ضربی مقطوعدر

بو تقديرجه نورك سنايه اضافتی اضافۀ بيانيه اولور منه
بو تقديرجه فخر كائنات حضرتلرينك علو و رفعت عظيمه سی نيرينه تشبيه ايده رك نفسده نيرينه نسبت اولنان نوری فخر كائنات حضرتلرينك علو و رفعتنه نسبت و مضافا ايده رك استعارۀ مكنيه اوله رق منه

وَدَعَالَهُ اَيُّوبُ لِضُرٍّ مَسَّهُ		فَاُزِيلَ عَنْهُ الضُّرُ حِينَ دَعَاكَا
	بيان معانى بيت	

ودخى يا سيد السادات سنك حرمتكه ايوب عليه السلام الله تعالى يه دعا ايلدى
كندنه مس ايدن ضردن وبلادن ايچون پس دعا عقيبنده اندن ضر ازاله اولندى
سنكله وسنك حرمتكه الله تعالى يه دعا ايلديكى وقتده اَنّى مسّنى الضر وانت
ارحم الراحمين قوليله ظن غالب ايوب عليه السلامك حبيب اكرم حرمتنه دعاسى
مرادكنديته مس ايلين ضر كماله رسيده اولديسه ربيسنه ندا يعنى دعا ايلدى
بكا ضر مس ايلدى سن ارحم الراحمين سن ديو وشوده ايوب عليه السلامك
عهد ميثاق خاصده انبياء عظام حضراتيله اصالة وامتلريله تبعا فوض وتقيد
اولنسه فخر عالم حضرتلرى زمانلرندن بر زمانده بولنمه سى جميع انبياء عظام
وجميع امتلرى اوليادن واصفيادن تابع اولسونلر ديو الله تعالى نك ميثاق
اخذ ايتديكى معلومى ايدى وابو البشر آدم عليه السلامك حبيب اكرم ايله توسلى
دخى معلومى ايدى ورسول اكرم حضرتلرينك فضائل وعند الله تعالى مكرم
اولديغى دخى معلومى ايدى پس دعا ايدوب انى مسنى الضر وانت ارحم الراحمين
ديديكى وقتده كويا محمد عليه السلام حرمتنه ديمش اولدى قصه سى فى الجمله
ايوب عليه السلام رومى ايدى عيص ابن اسحق عليه السلام ولدندن الله تعالى
انى نبى قلدى واهلنى ومالنى چوق قلدى وانى مبتلا قلدى يعنى امتحان

معاملەسی

قاضى بيضاوى سورهٔ ص تفسيرنده ماخوذ
بنده عليه بالاديدر

معامله سى ايلدى اولادينك هلاكيله بيت انلرك اوزرينه يقلمغله ومالرينك
كتمه سيله وبدننده مرض ايله اون سكز سنه ياخود اون اوچ سنه ياخود
يدى سنه ويدى آى ويدى ساعت روايات اولنديكه امرأسى ماخيره بنت ميشا
ابن يوسف ياخود رحمه بنت افرايم بن يوسف عليه السلام اكا بر كون ديديكه
حق تعالى حضرتنه دعا ايله بو مرض سندن كتسون ايوب عليه السلام ديديكه
بزم صفاء خاطر ايله اولوب اولادومال وصحت ابدانمز قچ سنه اولدى امرأسى
بيور ديكه سكسان سنه جوابنده ايوب عليه السلام بيور ديكه مدة بلاوم مدة
رخامه بالغ اولمدى بن الله تعالى دن حيا ايدرم دعا اتمكه قاضى بيضاوى عليه
رحمة الهادى بووجهله بيان بيور ديكه سورة انبياده وسورة صده ايوب
عليه السلامك انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب قول شريفنده مسى
شيطانه اسنادلكى وجهنده معنى يا الله تعالى اكا مس ايلدى نصب وعذاب ايله
شيطانك وسوسه سيله تنكم دينلدى ايوب عليه السلام كثرت مالنه اعجاب ايلدى
ياخود بر مظلوم اندن يردم استدى اولدقه اتمدى ياخود مواشى سى بر ملك
كافرك ناحيه سنده اولدى اولده اكا مداهنه ايلدى اكا غزا اتمدى ياخود شيطان
الله تعالى دن سؤال ايلديكم نصب وعذاب ايوب عليه السلامه اصابتى وقتنده
صبريني امتحان ايليه اويله اولنجه انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب مسى
زله يى اعتراف اولدى ياخود ادبه مراعاة بويله ديدى انى مسنى الله ديمدى

یاخود شیطان انك اتباعنه وسوسه ایلدیده حتی انلر انی ترك ایتدیلر واخراج ایتدیلر دارلوندن یاخود نصب وعذابدن مراد شیطانك وسوسه ایتدیکی شی اوله انك مرضی یاخود منده عظم بلادن ورحمتدن امید کسمه دن ودخی شیطانك جزع اتمه یه اغراسی اوله تفصیلی قاضی حواشنده وسائر کتب تواریخده مطالعه اوله بو مختصره بو مقدار کافیدر

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعاك ده واو عاطفه اولوب یاقریب اولان بك الخلیل اوزرینه عطف اولنه یاخود بعیدی اولان جئتك اوزرینه عطف اولنه تقدیر کلام ایکی وجهه کوره ده یاسید الساداث دعاك ایوب ه بویله در یاخود واو ابتدائیه اوله اولکی راجحدر کما مر دعا فعل ماضی کاف مفعولی حرف جر حذفیله زیرا معنی سنکله وسنك حرمتکه ربسنه دعا ایتدی دیمکدر زیرا اصل دعا الله تعالی یه اولور ایوب فاعلی ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی لضره لام دعا یه متعلقدر مستر فعل ماضی تحتنده فاعل ضمیری ضره راجعدر ضمیر غائب بارز مفعولی ایوبه راجع فازیل ده فا تعقیب ایچون ازیل افعال بابندن ماضی مجهول عنه ده عن اکا متعلق ضمیری ایوبه راجعدر الضر ازیلك فاعلیدر حین ظرف زمان معناسنه اوله رق ازیلهنك ظرفیدر دعا فعل ماضی کاف مفعولیدر حرف جر تقدیریله کما مر تحتنده فاعل ضمیری ایوبه راجعدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیع بیت

وَدَعَاكَ اَیْ متفاعلن یُوبُ لِضُرْ مستفعلن رِمَسَّهُ مستفعلن
فَاُزِیلَ عَنْ متفاعلن هُ الضُّرُّحِی مستفعلن نَ دَعَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در اولنه اضمار اوغرایوب مضمر اولمه سی سلامتنه منافی دکلدر کما مر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَبِكَ الْمَسِیحُ اَتَیٰ بَشِیرًا مُخْبِرًا	بِصِفَاتِ حُسْنِكَ مَادِحًا لِعُلَاكَا

معانی بیت

ودخی یا سید الساداث سنك دنیایی تشریفکی وجود ستر لولاکك وکفر وشرکی محافکله وهدی ودین حقی اظهارکله مژده لیجی اولدیغی حالده وسنك حسن صفاتکی خبرویریجی اولدیغی حالده وسنك عند الله تعالی علو مرتبه لریکی وعلو شانلریکی مدح ایدیجی اولدیغی حالده مسیح وصفیله موصوف اولنان عیسی ابن مریم علیهما السلام کلدی نتکم سوره صف ده الله تعالینك واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی رسول الله الیکم مصدقا لما بین یدی من التورية ومبشرا برسول یاتی من بعدی اسمه احمد فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا سحر مبین قول شریفی مفهومندن بو بیتك مفهومی مستفاددر وبو حدیث شریفده دلالت ایدرکه رسول اکرم حضرتلرینی عیسی علیه السلام تبشیر ایلدی

لعلاکا عینك ضمیله اوقونسه در شاطبی شرحنده علی القاری مرحومك قولنه بناء نقل ودرق ثانیده کلور دها مشده منه

تنكيم ابن حبان صحيحنده وحاكم مستدركنده وامام احمد مسندنده عرباض ابن
ساريۀ السلمی رضی الله عنه دن روايت ايدرلر كه عرباض حضرتلری بيورديكه
رسول الله صلی الله عليه وسلم حضرتلری بيورديكه تحقيق بن الله تعالی
عندنده ام الكتابده خاتم النبيين نم ودخی تحقيق ادم طينتنده منجدل ادر دخی
بن سزه شوونك اولنی خبر ويره يم اوبنم دعوۀ ابرهيم وبشری اخی عيسی قومنه
وامك رؤياسی كه اوكورديكه كندندن بنی وضعی وقتنده بر نور چيقدی
او نوردن ايچون قصور شام اضاءه ايدوب آيدنلق اولدی ايشده بويله
اولمشدر وبو بابده غيری تعبيرلر ايله احاديث شريفه وارده در
شفاء شريف ومواهب لدنيه ومشكاة مصابيح وغيری كتب احاديثه
مراجعت ايله تفصيلنه واصل اولنور همم صحيحه اربابنه سهلدر

اى مطرح ملقى على الارض قبل نفخ الروح يعنی آدم عليه السلام روح نفخ اولمزدن اول ارض اوزرينه القا اولنمشدی

بيان مفردات بيت واعرابه

وبك قولنده واو لك تفصيلی كچدی بامؤخرا فعل ماضيسنه متعلقدر
المسبح مبتدا انی فعل ماضی فاعل ضميری تحتنده هو المسبحه راجع مبتدا وخبر
جمله سی يا قريبی اولان دعالك اوزرينه معطوف يابعيدی اولان تجتلك اوزرينه
معطوفدر المسبحده لام تعريف عهد ايچوندر معهود اوصافاتيه ايله موصوف
اولان مسيحدر كه مسيح دجال چيقر بشيرا انينك فاعلی كه المسيحدر اندن حالدر
مخبرا حال مترادفه يا متداخله در بصفات حسنكده باعلی طريق التنازع

بشيرا ومخبرا قوللرينه متعلقدر حسن ايله مراد رسول اكرم حضرتلرينك
شمائل شريفه سی واوصاف منيفه سيدر شمائل شريفه كتابنده مفصلدر
اضافت يا بيانيه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك كه صفاتندر يا خود
لاميه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك ايچون اولان صفاتی مادحا
قولی اولكيلر كبی حالدر لعلاك قولنده اولان لام مادحا قولنه متعلقدر
علاء عطاء وزننده يوكسك وبلند اولمق معناسنه در يقال علی
الشیء علاءً من الباب الرابع اذا ارتفع وشرف وشان جهتيله بلند
مرتبه اولمق معناسنه در يقال علی فی المكارم اذا شرف لكن
بو بيتده همزه سی حذف اولندی وزن ايچون معنای ثانی بو مقامده
انسب كورينور معنای اول دخی ممكندر كاف خطاب فتح
اوزره مبنی محلا مجرور مفعول به غير صريحدر مادحا قولنك الف اشباع

شاطبی نك ويع نفسك الدنيا بانفاسها العلى مصرعنده شارح علی القاری مرحوم ديركه العلی بالضم جمع عليا فيكتب بالياء وصحاح جوهری ترجمه سی وقاموسده دخی ضم ايله علی شرف معناسنه اولديغنی نقل ايدر

شرف وشان جهتيله بلند مرتبه اولمق

مكاننده يوكسك وبلند اولمق

بيان تقطيعات بيت

وَبِكَ الْمُسَبِّحُ متفاعلن	حُ اَتٰى بَشِيرًا متفاعلن
رًا مُخْبِرًا مستفعلن	
بِصِفَاتِ حُسْنِ متفاعلن	نِكَ مَادِحًا متفاعلن
لِعَلَاكَا فعلاتن	

بو بيتك مصرع اول وثانيسنك جزء اول وثانيلری سالملردر وعروضی دخی
اصل اوزره سالمه در لكن اضمار اوغرايوب زحاف عروض اولمشدر سلامتنه
منافی دكلدر وضربی اصل اوزره علت قطع اوغرايوب مقطوع اولمشدر

وكذاك موسى لم يزل متوسلا | ابك في القيامة محتم بحماكا

بيان معاني بيت

ودخي يا سيد السادات شونك كبي يعني آدم عليه السلامك زلّه سندن سنكله توسلي وخليل عليه السلامك سنكله دعاسي وايوب عليه السلامك كندويه مسّ ايلين ضُرّدن سنكله دعاسي ومسيح ابن مريم عليهما السلامك سنك حسن صفاتكي مژده ليجي واخبار ايديجي وسنك شرف ومنزلهٔ عاليه كي مادح اولديغي حالده كلديكي كبي موسى عليه السلام دخي سنكله متوسل اولدي وقيامتده سنك حمايتك وصيانتكله محتمي وصيانتلنجي اولدي   ننكم محمديه صاحبي يازيجي زاده محمد افندي بيوردر

چون ياكاويردي توراتي نظر قلدي اكا موسى | ديدي كوردم بر امت كيم طوليسر طاغ طاشي خفاف
قلالر امر ونهي انلر كتابك ايدهلر تصديق | ايدرلر قتل دجالي صلالر كافه اسياف
بكا قل امت انلري چو بونلردر كرام خلق | خطاب ايرديكيم اولمزسن بو جوهرلرده سن صراف
محمد امتيدر اول انكچون اولديلر محمود | اولوردر اشرف امتلر اولوردر اعرف عراف
ديدي يا رب توراتده كوروم حامدون بر قوم | ديدي انكدر انلرده ايدرلر اندن استعطاف
ديدي بر قوم كورورمكم وضودن يوزلري انور | ديدي انلرده انكدر سن اني اتمه استلطاف
ديدي بر قوم كوردم ميشم انا جيلي صدورنده | ملكلر كبي هم صف صف نماز ايچره طورر اكناف
مساجد ايچره اوازي اولور اوازنه بكزر | كه يعني متحدلردر ايدرلر لطفله ارداف
خطاب ايتديكه يا موسى بودر هم امت احمد | ويرلمز كمسيه بونلر سوزكي ايله اتلاف

چو كوردي بوكراماتي قلوبي علجزديدي يا رب | بني ايله اكا امت پس اندن ايلدي انصاف

پس بو ابياتده اولان كلماتله موسى عليه السلام توسل ايلدي خصوصا بني ايله اكا امت ديمه سيله اما موسى عليه السلامك فخر كائنات حضرتلرينك حماسيله وحفظيله محتمي اولمه سي امام احمد وترمذي وابن ماجه روايتلريله ابي سعيد الخدريدن ابو سعيد بيورديلر كه رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردي انا سيد ولد آدم يوم القيمة وبيدي لواء الحمد ولا فخر وما من نبي يومئذ آدم فمن سواه الا تحت لوائي وانا اول من تنشق عنه الارض ولا فخر   پس بو حديث شريفده موسى عليه السلامك احتماسي مستفاد اولدي تحت لواده اولمق حيثيله ديئلرسه كه سائر انبياء عظام دخي تحت لواده اولمق حيثيله انلر دخي محتميلردر بز جوابنده ديرزكه موسى عليه السلامك احتماسي زياده اولديغندن ناظم احتمائي موسى عليه السلامه تخصيص ايلدي   والله اعلم بحقيقة الحال

بيان مفردات بيت واعرابه

وكذاك قولنده واوك تفصيلي كچدي كذاك بعيده موضوع اسم اشارتدر كاف اول حرف جردر لم يزل قوله متعلقدر ومفعول به غير صريحيدر ذا ايله بلا مكاف ثاني خطابيچون اعرابدن محلي يوق موسى توراة شريف كندي اوزرينه نازل اولان وفرعون عليه اللعنه يي دينه دعوته مبعوث اولان موسى بن عمران عليه الصلوة والسلام حضرتلريدر تقديرا مرفوع مبتدا لم يزل جمله مطلق

فاعل ضمیری تحتنده هو موسایه راجع فعل فاعلیله جمله سی محلاً مرفوع
خبری مبتدانك جمله سی جملهٔ اسمیه یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر متوسلا
لم یزل فعل منفیسنك تحتنده کی ضمیردن حالدر ثبت معناسنه فعل تام اولدیغی
تقدیرده یاخود خبر منصوبی اولور کان معناسنه فعل ناقص اولدیغی تقدیرده
بك ده با متوسلا قولنه متعلق مجروریله محلاً منصوب مفعول به غیر صریحیدر
متوسلاً قولنك فی القیمة ده فی مؤخر محتم قولنه متعلق محتم تقدیراً مرفوع خبر بعد
خبریدر موسی مبتداسنك یاخود مبتدای محذوفك خبریدر هو محتم تقدیرنده
ابتدا کلام اوله رق احتما قورغمق وکندینی حفظ ایتمك معناسنه که حمانك مطاوعیدر
حمی المریض فاحتمی دینلور بعماده با محتمنه متعلق حمی حفظ معناسنه یاخود
قورو معناسنه بو مقامده مطن غالب حبیب اکرم حضرتلرینك لواء الحمدی
مراددر تقدیراً مجرور محلاً منصوب مفعول به غیر صریحیدر محتمنك
کاف خطاب مضاف الیهی فاعلی نه مضاف اوله رق الفی الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَکَذاكَ مو متفاعلن سی لَم یَزَل مستفعلن مُتَوَسِّلاً متفاعلن
بِكَ فِی اِلْقِیا متفاعلن مَةِ مُحْتَمٍ متفاعلن بِحِما کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَالْاَنْبِیاءِ وَکُلُّ ما خَلَقَ الْوَرٰی ❊ وَالرُّسُلُ وَالْاَمْلاكُ تَحْتَ لِواکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات جمیع انبیاء عظام وهر بر خلق اولنان مخلوقات ودخی
جمیع رسل کرام ودخی هر بر ملکلر وپادشاهلر سنك تحت لواکده اولوجیدلر
سن اویله بر عظیم القدر ورسول ذی شان ونبی آخر الزمانسك بو جمله نك
فخر کائنات حضرتلرینك لواسی تحتنده اولمه سی بیت سابقده روایت اولنان
حدیث شریف ایله مبرهندر ابو سعید الخدری رضی الله عنه روایتیله
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری سعادت ایله بیوردیلر انا سید ولد آدم
یوم القیمة وبیدی لواء الحمد ولا فخر وما من نبی آدم فمن سواه الا تحت لوائی آه
معلوم اوله که تحت لوایه جمع اولان مخلوقاتدن مراد یوم قیامتده قبورندن
بعث اولان انس وجن درو ملائکهٔ عظام دخی اولمسی بعید دکلدر ناظم مرحومك
والاملاك قولی ملکك جمعی اولمقلغی احتمالیله وکل ما خلق الوری قول دخی
ذوی الارواحك جمیعسنه شامل اولمه سیله ملائکه عظام دخی تحت لواده دردیمك
بعید دکلدر حدیث شریفده که فمن سواه قول شریفی دخی من لفظنك عمومیله ملائکهٔ
عظامك تحت لواده اولمه سنی تأیید ایدر بو مقامده مصرع اولی والانبیاء
وکل خلق فی الوری عبارهسیله شارح روایت ایلیوب الوری خلف معناسنه
اولوب لام تعریف مضاف الیهدن عوض اولوب معنای شویله وردیکه

املاك پادشاه معناسنه اولان
ملکك جمعی اولدیغنه کوره اما
فرشته معناسنه اولان ملکك
جمعی اولدیغنه کوره معنی
ودخی هر بر ملکلر سنك تحت
لواکده اولوجیدر دیمك اولور
صح

ودخی كلّ مخلوقات انبیانك وراسنده وخلفنده اولدیغی حالده بو تقدیرجه
ورانك اصلی وَرَاءِ ایدی وزن ایچون یاخود حمزه قراءتی اوزره وقفده همزه سی
حذف اولندی بزم واقف اولدیغمز نسخه ذکر ایتدیکمز وجه اوزره در

بیان مفردات بیت واعرابه

والانبیاء قولنده واو تفصیلیه کچدی مبتدادر لام تعریف استغراق ایچون وكلّ
قولنده واو عاطفه اولوب كلّ قولنی الانبیاء اوزرینه عطف ایدر ما موصول
یاخود موصوف خلق ماضئ مجهول صله سی یاخود صفتی تحتنده کی ضمیر مایه راجع
الوری مخلوق معناسنه كلّ قولندن بدل الکل اولور فائدهٔ اتیانی یا تأکید اوله
یا وزن ایچون اوله شوده ممکن که الوری قولنك اصلی الوراء اوله مد ایله وزن
ایچون یاخود وقف حمزه قاعده سی اوزره همزه سی حذف اولنمش اوله وراء بحسب
اللغه خلف وامام معناسنه کلور اضداددن اوله رق یا لکز امام معناسنی
مراد ایدرسك دیمك اولور که انبیاء عظامك امامنده یعنی اوکنده مخلوق اولنان
هر بر خلق واکر خلف معناسی مراد اولنورسه دیمك اولور که انبیاء عظامك
خلفنده یعنی اردنده که کندیلرندن صکره کلان خلقك کلیسی دیمك اولور
بو ایکی تقدیره کوره ده عموم مخلوقات اولمق لازم کلور مع هذا حدیث شریفده کی
من الفاظ عموم مدندر پس معنی قاصر اولور اولاسی عموم مجاز طریقیله
ورانك ایکی معناسنی بله مراد ایده رز که امام وخلف بو تقدیرجه دیمك اولور که

الورینك لام تعریفی مضاف الیهدن عوضدر دیمك اولور که انبیاء عظامك وراسنده خلق اولنان مخلوقاتك کلیسی تحت لواکده در منه

انبیاء

انبیاء عظام حضراتنك اوکلرنده وارد لرنده کلان وکلمش مخلوقاتك کلیسی تحت
لواکده در بو تقدیرجه الوری خُلق فعلنك ظرفی اولور والرّسل قولنده سینك
سکون ایله اوقومه لی وزن ایچون رسل رسولك جمعیدر انبیا نبینك جمعی اولدیغی
کبی نبی نبأدندر خبر معناسنه یاخود نبوه دندر ارتفاع معناسنه رسولدن
اعمدر تبلیغ ایله امر اولنورسه رسول اولنمزسه نبیدر تعریفنه نظرله زیرا
تعریفی انسان بعثه الله تعالی الی الخلق لتبلیغ الاحکام اکر تبلیغ ایله امر اولنمزسه
یالکز نبیدر نتکم علی القاری مرحوم بویله جه تحقیق ایتدی والاملاك قولنده
واو عاطفه یا قریبنه یا بعیدنه املاك پادشاه معناسنه اولان ملکك جمعیدر
تحت اسفل معناسنه الانبیاء وما عطف علیهی مبتداسنك خبریدر کائنون
تحت لواکا دیمکدر بو تقدیرجه ظرف مستقر اولور لواهمزه سنك حذفیله
کاف خطابه مضافدر لواء علم که سنجاق دیمك اولور بو لوادن مراد
فخر کائنات حضرتلرینك لواء الحمد اسمیله مسمی اولان لواریدر که
ارض محشره کتورلجکدر لواکاده الف الف اشباع عدد کچنلر کبی

املاك ملکك جمعی اولدیغی مخلّد
ملائکه جمعی اولدیغی کبی منه

بیان تقطیع بیت

وَالانبیا مستفعلن وکلّ ما متفاعلن خُلق الوری متفاعلن
وَالرُسل وَالْ مستفعلن املاك تَحْ ؛ مستفعلن تَ لوکا فعلاتن

بو بیتده مصرع اوّلك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در

ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلو وضربی اصل اوزره مقطوعدر

لَكَ مُعْجِزَاتٌ اَعْجَزَتْ كُلَّ الْوَرٰى ❁ وَفَضَائِلٌ جَلَّتْ فَلَيْسَ تُحَاكَا

بیان معانی بیت

یا سیّد السّادات سنك ایچون معجزه لر واردر كه مخلوقاتك كلیسنی عاجز قیلدی یعنی او معجزه لرك مثللرینی كتورمیه قدرتلری اولمه دی ودخی سنك ایچون جلیله وعظیمه فضیلتلر واردر پس كل مخلوقات سنك مثلك وشبیهك اولمدی ودخی اولمز سن اویله بر جلیل القدر رسول عظیم سن فخر كائنات حضرتلرینك اعظم معجزاتی قرآن عظیم الشانكه فصحاء عدنان وبلغاء قحطان اجتماع ایتدیلر سور قرآنیه دن اقصر سوره سنه نظیره كتوره مدیلر وانشقاق قمر كبی كه انبیاء عظامدن هیچ برینه میسر اولمدی معجزات تفصیلی شفاء شریفده وغیریده بیان اولنمشدر فضائلدن مراد شمائل شریفه لریدر تفصیلی شمائل ترمذیده وغیریده بو مقامده شارح دیر كه تحاكا او قنمه لی محاكاتدن فعل مضارع مجهولدر حكایه معناسنه اوله رق معنی دیمك اولور كه فلا تُعَدُّ فی الحكایة عددها اونه دیدی او شارح ابیاتك كلیسنده كافلر خطاب ایچوندر الا بو كاف ودخی بیت اتی ادراكاده بو ایكی كافلر اصل كلمه دندر كرچه احتمالی وار اما بزم ویردیكمز معنالره كوره بو ایكی كاف دخی خطاب ایچون اولور مطالعهٔ منصفه رجا ایدرم

بیان مفردات بیت واعرابه

لك ظرف مستقر مقدم خبر ضرورت وزندن ماعدا اول وجهله اولان معجزات رسول اكرم حضرتلرینه حصرینی افاده ایچوندر كه جمله دن اعظمی قرآن كریم وانشقاق قمر ونبع الماء من بین الاصابع وغیری كبی كه سائر انبیاء عظام حضراتنه میسر اولمدی معجزات قولی مؤخر مبتدا جمله سی حذف عاطفله یا قرینه ویا بعیدینه معطوفدر هر حالده یا سیّد السّادات اولنده معتبردر اعجزت افعال بابندن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضمیری هی معجزاته راجعدر جمله سی معجزات قولنه صفت اولور كل الوری اعجزت قولنك مفعولی الوری مخلوق معناسنه كامر لام تعریف عهد ایچوندر مخلوق ایچندن انس وجن دیمكدر وفضائل معجزات اوزرینه معطوفدر لك اولنده معتبردر ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی فضیلة نك جمعیدر جلّت عظمت معناسنه فعل ماضی تحتنده كی فاعل ضمیری فضائله راجعدر صفتی اولور فلیس ده فا شرط محذوفه جوابدر تقدیری سنك ایچون اول وجهله معجزات وفضائل اولدیسه دیمك اولور لیس افعال ناقصه دن تحتنده اسمی هو كل الوری قولنه راجعدر تحاكا ناقص واویدن فعل ماضی تحا یتحو تحوا بابندن فاعلینه كل الوری یه راجعدر جمله سی لیسك خبر منصوبی لیس اسمیله وخبریله جمله سی او محذوف اولان شرطك جوابیدر كاف تحاكانك مفعولی الف الف اطلاقدر تحودن مراد بو مقامده مثل وشبه معناسیدر

بيان تقطيع بيت

لَكَ مُعْجِزَاْ مفاعلن تٌ اَعْجَزَتْ مستفعلن كُلَّ الْوَرٰى مُسْتَفْعِلُنْ

وَفَضَاْئِلُ مفاعلن جَلَّتْ فَلَاْ مستفعلن سَ نَحَاْ كَاْ فعلاتن

بو بيتك مصرع اولينك جزء اولى سالم و ثانيسى مضمر و عروضى اصل اوزره سالمه اولوب اولينه زحاف اوغرامشدر ومصرع ثانينك جزء اولى سالم و ثانيسى مضمر و ضربى اصل اوزره مقطوعدر وفضائل قولى هر نقدر غير منصرف صيغهٔ منتهى جموع علتيله لكن بو بيتده ضرورت وزن ايچون منصرف قيلندى

نَطَقَ الطَّعَامُ بِسَمِّهِ لَكَ مُعْلِنًا ❁ وَالضَّبُّ قَدْ لَبَّاكَ حِينَ لَقَاكَا

بيان معانى بيت

يا سيد السادات طعام مسموم اولديغنى سكا سويلدى او اراده حاضر اولان صحابهٔ كرامه اعلان واظهار وآشكاره ايديجى اولديغى حالده ودخى ضب كه تركيده كلر تعبير ايتدكلرى حيواندر يا رسول الله سكا لبيك وسعديك يا زين من وافى القيمه ديه رك جواب ويردى سكا ملاقى اولوب حضور سعادتكده اولديغى وقتده طعامك سمى نطق ايلديكى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفاء شريفك اوتوز فصل اوزره اولان قسم اولك باب رابعندن يكرميجى فصلنده بيورر كه سندات حنفا اولنديغى مصكره ابى هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه بر يهوديه كه اسمى زينب اخت عبد الله بن سلام در خيبر غزاسى

مطلب بيان معجزات رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم

اثناسنده نبى محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بر بريان وكباب اولنمش قيون هديه ايلديكه اول قيون كبابنه زهر قومشيدى رسول الله صلى الله عليه وسلم واول اراده حاضر اولان قوم وصحابهٔ كرام اول كبابدن يديلر فخر كائنات حضرتلرى اى صحابه اللريكزى اندن قالديرك زيرا اول كباب اولنمش قيون بكا خبر ويرديكه كندى زهرليدر عقيبنده انك اكلندن بشر بن برا وفات ايلدى دينلديكه فى الحال وفات ايلدى ودخى دينلديكه زهرك وجعى لازم اولدى حتى بر سنه صكره وفات ايلدى وقضيهٔ خيبر تاريخ هجرتدن يدنجى سنه نك اولنده اولدى ياخود التنجى سنه نك آخرنده اولدى نبى محترم صلى الله عليه وسلم بيورديكه اى يهوديه بوكا زهر قتماغه نه شى تحمل ايتدى يهوديه ديديكه تحقيقا اگر سن نبى ايسك بنم ايشلديكم شى سكا ضرر ويرمز واگر پادشاه ايسك بن ناسه راحت ويرمش اولورم ابو هريره رضى الله عنه بيوردى رسول الله صلى الله عليه وسلم اول يهوديه نك قتل ايله امر بيوردى قتل اولندى بو قصه ده محل استشهاد اولميه اولان شاة مشويه نك رسول اكرم حضرتلرينه زهرلى اولديغنى خبر ويرديكى بو قصه نك تفصيلى فصل مزبورده ومواهب لدنيه ده وغيرى سيرده در ضبك نطقى قصه سى شفاء شريفده ومواهب وغيرى كتب حديثده وسيرده يازدقلرى بيان ايتدكلرى اوزره عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه تحقيقا رسول الله صلى الله عليه وسلم اصحابندن بر جماعت ايله

كما قال عمر رضى الله عنه فى كلام بكى به النبى صلى الله عليه وسلم حين الوفات بابى انت وامى يا رسول الله لئن كان عيسى بن مريم عليهما السلام اعطاه الله تعالى اعطاء الموتى فماذا باعجب من الشاة حين كلمتك وهى مسمومة فقالت لا تأكلنى فانى مسمومة كذا قال الخفاجى

بر محفل و مجتمعده اولدی اول وقتده بر اعرابی کلدی او اعرابی تحقیق بر ضب صید
ایندیکی حالده امدی اول اعرابی بو محفلده اولان بو ذات مکرم کیمدر دیدی اول ارادہ
اولان صحابۂ کرام نبی الله در دیدیلر امدی اعرابی لات و عزایه قسم ایده رمکه
بن سنک نبوت و رسالتکه ایمان ایتمه دم بو ضب ایمان ایدنجیه قدر دیدی و ضبی
نبی محترم حضرتلرینک اوکنه براقدی امدی نبی محترم صلی الله علیه و سلم
حضرتلری یا ضب دیو ندا بیوردیلر عقیبنده ضب لسان فصیح ایله که
او ارادہ حاضر اولان ذوات کرام انی ایشتدیلر لبیک و سعدیک یا زین من
وافی القیمة دیو نبی محترم حضرتلرینه جواب ویردی نبی کریم حضرتلری
کیمه عبادت ایدرسک بیوردیلر ضب دیدیکه شول ذات اجل و اعلایه
عبادت ایده رمکه عرشی سماده در و سلطانی یرده در و سبیلی
دکزده در و رحمتی جنتده در و عقابی نارده در نبی معظم حضرتلری
سعادت ایله بیوردیلرکه بن کیمم ضب دیدیکه سن رب العالمینک رسولیسک
و خاتم النبیین سک و تحقیقا سنی تصدیق ایدن فوز و نجات بولدی و تحقیقا
سنی تکذیب ایدن عاصی اولوب خائب و خاسر اولدی پس اول اعرابی اسلامه کلدی
و دخی تفصیلی شفاء شریف شرحی علی القاری و شهاب خفاجیده در

بیان مفردات بیت و اعرابه

نطق فعل ماضی تکلم معناسنه حرف و صوت ایله سویلدی دیمک اولور

موافق نص حاضر اولمغله ترک اولندی
بزه بزن معناسنه مصحح

الطعامده لام تعریف عهد خارجی ایچوندر معهود که شاة مشویۂ مسمومه در که
اهل علم عندنده معهوددر ذکرینک سبقی لازم دکلدر خرج الامیرده اولدیغی کبی
الطعام نطق نک فاعلیدر سم زهرک اسمیدر سم زهر قاتلدر سند اقلیمنده
هلاهل شهرنده بتر بر درلو زهر واردر که انسان و حیوان انی یدیکی ساعت
هلاک اولور انکچون نسبت ایدوب زهر قاتل و سم هلاهل دیرلر قالوا السم
فی الدرجة الرابعة من الضرر و هی مرتبة الافساد و الاهلاک فیحرم اکله
و ایکاله لاحد من المخلوقین الا ان یکون مستحقا للقتل ذکر فی باب القتل فی جنایات
الخانیة لو سقاه سما حتی مات فهو علی وجهین ان دفع الیه السم حتی اکل و لم یعلم
به فمات فلا قصاص فیه و لا دیة و یحبس و یعزر و لو اوجر ایجارا یجب الدیة
علی عاقلته و ان دفع الیه شربة فیها سم فشربه و مات لا یجب الدیة لانه شرب
باختیاره الا ان الدافع خدعه فلا یجب فیه الا التعزیر و الاستغفار یاخود
سم مصدر بمعنی فاعل اوله دیمک اولور که سم لیجی اولدیغی سویلدی یاخود
مصدر بمعنی المفعول اوله دیمک اولور که کندنه سم قاتیلوب مسموم اولدیغنی
سویلدی لک قولنده لام جارّه دخی نطق به متعلقدر یاخود بسمه به متعلق
صفت اوله رق دیمک اولور که سنک ایچون اولان سمی طعام سویلدی معلنا
فاعلدن حالدر یاخود کاف خطابدن حالدر ظن غالبا اولی اولانده بودر
و الضب الطعام اوزرینه معطوفدر قد لباک الضب دن حالدر زیرا

ایجار جوردندر اجردن دکل
جور ایجار اغزه دوکمکدر مصحح

اوفاعلیدر نطق‌نك اوزرینه عطفله محتملدرکه والضب ده‌واو ابتدائیه اوله
والضب مبتدا قد لباك خبری اولوب نطق جمله‌سی اوزرینه معطوف اوله
حین لقاکا کاف خطابه اضافتله قد لباكنك ظرف زمانی نطق‌نك ظرف زمانی اولمق
دخی ممکن لکن یالکز الضب قولنه قید اوله‌رق لقا لامك ضمیله والفك قصریله
بولشمق معناسنه کرچه لقه لامك کسریله ومدله بولشمق معناسنه‌در بویله اوقونسه
وزن ایچون قصر ایندك دیمه‌لی نه حاجت کالا ملك ضمیله وقصریله اوقورز

بومقامده شارح حین لقاکا قولنده
برمخالف شی سویلدی دیدیکه
لقا فعل ماضیدر مع هذا بوماده
باب رابعدن کلور معلوم
اولدیکه لغته مراجعت ایتمامش
منه

	بیان تقطیعات بیت	

نَطَقَ الطَّعَا متفاعلن مُ بِسَمِّهِ متفاعلن لَكَ مُعْلِنًا متفاعلن	
وَالضَّبُ قَدْ مستفعلن لَبَّاكَ جِي مستفعلن نَ لُقَاكَا فعلاتن	

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملر وعروضی اصل اوزره سالمه و
مصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَالذِّئْبُ جَاءَكَ وَالْغَزَالَةُ قَدْ اَتَتْ	بِكَ تَسْتَجِيرُ وَتَحْتَمِي بِحِمَاكَا

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید الساداتْ سنك معجزات باهراتکدن سکا قوردك خبری کلدی ودخی
بر دیشی کیك تحقیقا کلدی سنکاه قورتلك طلب ایدیجی اولدیغی حالده و
سندن مدد ویردم طلب ایدیجی اولدیغی حالده ودخی سنك حمایه و حفظکله
احتما اوقوریجی اولدیغی حالده ذئبك خبری کلمسی قصه‌سی شفاء شریفده

بیان

بیان اولندیغی اوزره امام احمد و امام بزار و امام بیهقی ابی سعید الخدری
رضی الله عنهدن روایت ایتدیلرکه ابو سعید الخدری روایت ایلدیکه برکمسه
قیون کودرکن برقورد کلوب برقیون قاپدی اول کمسه قورتدن قیونی قورتاردی
قورت ایله قیون اراسنده طوردی قورت فصیح لسان ایله سویلیوب دیدیکه
یاچوبان سن الله تعالیدن قورقمیسك بوقیون بنم رزقمدر حق تعالی شوقیونی
بکا رزق ویردی سن بنم رزقمه مانع اولورسن اول چوبان تعجب ایدوب قورت
انسان کبی سویلیوردیدی قورت سویلیوب دیدیکه یاچوبان آگاه اولکه بوندن
اعجب نسنه سکا سویلیه‌یم شو اراکزده اولان محمد علیه السلام حق رسولدرکه
خلقه کچمشده بیلمدکلری خبرلری بیان ایدر چوبان فی الحال رسول کائنات
صلی الله علیه وسلمك حضور سعادتلرینه کلوب کندیسیله قورت اراسنده
اولان ماجرایی وقوردك کلامنی خبر ویردکده رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه ای چوبان قالق حاضرین وغائبینه خبر ویر بوندنصکره نبی
علیه السلام بیوردیلرکه راعی کرچك سویلدی وحیوانلرك انسان کبی
سویلمه‌سی قیامت علامتلرندندر غزاله‌نك قصه‌سی شفاء شریفده بیان
اولندیغی اوزره امام طبرانی و امام بیهقی روایت ایتدیلر ازواج طاهراتدن
ام سلمه رضی الله عنهادن ام سلمه بیوردیکه نبی محترم صلی الله علیه وسلم
برصحراده اولدی بر دیشی کیك نبی محترم حضرتلرینه ندا ایلدی یعنی برکلام ایله

او صحرا مدینهٔ منوره‌یه ایکی قوناق محلده و اول محلده مسجد الغزالة نامنده برمسجد ده‌وار در
الآن خراب وبو معجزهٔ باهره اولمقامده اولدیغندن مسجد الغزاله دینلدی منه

سویلدیکه اواراده اولان ناس انی اشندی لسان حال ایله دکل رسولمزا کا
التفات بیورب نظر ایتدیلر که اول کیك باغلو یاننده براعرابی ویوبور فخر کائنات
حضرتلری حاجتك ندر بیوردیلر اول کیك دیدیکه بنی شو اویوبان اعرابی صید
ایدوب طوندی شو جبلده بنم ایکی یاورم وار بنم باغمی چوزوب قویویر و دایم انلره
امزره یم وکله یم فخر کائنات حضرتلری کرچك کلورمیسك دیدکده کیك
دیدیکه نعم کلورم بر روایتده نبی علیه السلام بیوردیکه قورقارمکه
رجوع ایدوب کلمزسك کیك دیدیکه اکر رجوع ایدوب کلمزسم بن ربا اکل ایدنلردن
شرلی اولایم ودخی صلوة عشانی قیلمیوب اویویاندن شرلی اولایم ودخی
سنك اسم شریفکی ایشدوب سنك اوزریکه صلوة ایتمیندن شرلی
اولایم پس نبی علیه السلام کیکك باغنی چوزدی وکیك کندی ورجوع
ایدوب کلدی نبی محترم حضرتلری اول کیکی ینه باغلدی اولکی کبی همان اول
اعرابی اویاندی ودخی دیدیکه یارسول الله سنکیچون حاجت وارمیدر
نبی محترم حضرتلری بیوردیکه بو کیکی قویویر پس اعرابی دخی کیکی قویویردی امدی کیك
باغدن چیقوب صحراده سکردوب کیدرکن اشهد ان لا اله الا الله وانك رسول الله دیر ایدی

بیان مفردات بیت واعرابه

والذئب قولنده واو عاطفه قریبا اولان نطق اوزرینه یاخود بعیدا اولان
جنسك اوزرینه نکم بیت سابقلرده کچدی الذئب مبتدا لام عهد ذهنی ایچون

برقورت

برقورت دیمك اولور یاخود عهد خارجی ایچون اولور که نبی علیه السلامه خبری
کلان قورت دیمك اولور معروف اولدیغندن لفظا سبقی لازم دکلدر جاءك
فعل ومفعول فاعلی تحتنده هو الذئب قولنه راجعدر حذف مضاف ایله استخدام
مقوله سندن اولور جمله سی مبتدانك خبریدر دیمك اولور که ذئبك خبری
سکا کلدی والغزالة الذئب اوزرینه معطوف لامی الذئب قولنك لامی کبیدر
مبتدا خبری قد انت جمله سی اَتَتْكَ تقدیرنده مفعول محذوف بك تستجیر قولنك
متعلق تستجیر انت فعلنك ذئبه راجع ضمیر فاعلندن حال استجار خلاص
طلب ایتمك اجوف واوی اولان استجار یستجیر که ثلاثیسی جار یجور در
استاجر یستاجردن دکل که ثلاثیسی اجر یاجر در باب اولدن
وثانیدن مهموز الفادر وتحتمی انك اوزرینه معطوف احتما قورنمق
بحماده با تحتمی یه متعلق حما حفظ معناسنه کاف خطابه مضاف الف اطلاق

بیان تقطیعات بیت

وَالذِّئْبُ جا مستفعلن ءَكَ وَالغزا متفاعلن لَةُ قَدْ اَتَتْ متفاعلن
بِكَ تَسْتَجِي متفاعلن رُ وَتَحْتَمِي متفاعلن بِحِمَا كَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در
ودخی مصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَكَذَا الوُحُوشُ اَتَتْ اِلَيْكَ وَسَلَّمَتْ	وَشَكَى البَعِيرُ اِلَيْكَ حِينَ رَآكَا

حمی ممنوع اولان نسنه که اکا قویوب
اولمغه رخصت اولمیه قوری معناسنه
حفظ معناسی لازمیدر قوری
معناسی مراد اولورسه مراد فخر
کائنات حضرتلرینك یا لواء الحمددر
یا شفاعتیدر الف ایله یازلمه سی
اضافتی سببیله در منه

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

ودخی یا سید السادات کیك سکا کلدیکی کبی حیوانات وحشیه سکا کلدیلر وسکا
سلام ویروب السلام علیك یا رسول الله دیدیلر ودخی دوه سنی کوردوکی
وقتده سکا شکایت ایلدی وحوش کلوب سلام ویردیکی قصه سی قاضی عیاض
رحمه الله تعالی بیوردکه روایت اولندی عَضْبَاءْ قصه سنده دخی نبی محترم صلی
الله علیه وسلم حضرتلرینه اوعَضْبَانُكْ سویلمه سی واوعضبانك نبی علیه السلام
نفسنی وذاتنی وحالاتنی تعریفی وتازه اوتُلْ اوعضبانك انی اوتلمه سنده سرعت
وعجله سی ووحوشك اوعضبادن تجنّب ومباعده سی واول وحوشك عضبایه
نداسی که سن محمد علیه السلام ایچونسك وتحقیق اوعضبا یمه دی وایچمه دی
رسول الله علیه السلام وفات ایتدکدنصکره حتی اولدی یعنی بو قصه لر روایت
اولندی اول قصه لری اسفرائینی ذکر ایلدی علی القاری مرحوم شارح
نلمسانینك ذکر ایتدیکی وجه اوزره قصه یی نقل ایدر ابن عباس رضی الله عنهما
حکایت ایتدیکه تحقیق نبی محترم صلی الله علیه وسلم بر کیجه ایچنده چیقدی
ودخی بر دیشی دوه اوکنده ایچنده چوکمش دوریور وقتاکم رسولمز علیه السلام
اول ناقه یه مرور ایلدی ناقه السلام علیك یا نبی الله یا زین القیمة یا رسول
رب العالمین دیدی پس نبی علیه السلام اول ناقه یه التفات ایلدی وبیوردی
وعلیك السلام امدی ناقه دیدیکه یا رسول الله بن قریشدن بر رجلك

بوعضبایه وحشی دینلمسی
صاحبی اعضبدن قاچوب
صحراده واقع اولمه سیدر
بناء علیه بو قصه مصرع اوله
قصه اولمغه صالحه اولدیکرچه
سائر وحوش دخی نبی علیه السلام
کلمسی واردر لکن سلام
ویرمسنه مطلع اولمدق منه

یقال ان هذه العضباء لم تأکل
بعد وفات رسول الله صلی الله
علیه وسلم ولم تشرب حتی
ماتت منه

مالی یدم اورجله اَعْضَبْ دینیلر ایدی بن اندن قاچدم بر صحراده واقع اولدم
امدی کیجه اولدی بر تیجی حیوانلر بنی مُحارَسه ومحافظه ایتدیلر وانلرك بعضیسی
بعضیسنه اول ناقه یه سیزِ اذیت ایدوب تلف ایتمیوك زیرا اول ناقه محمد
علیه السلامك بِنِکیدر دیو ندا ایتدیلر امدی صباح اولدی بن اوتلمه مراد
ایلدم هر بر اوغ بکا ندا ایلدیکه کل بندن اوتله کل بندن اوتله دیو زیرا تحقیق
سن محمد علیه السلامك بِنِکی سین حتی بن بو اراده واقع اولدم امدی نبی
علیه السلام اکا عضبا تسمیه بیورب صاحبنك اسمیکه اَعْضَبْدُرْ او اسمدن
اکا اسم مشتق بیوردی بوندنصکره ناقه یا رسول الله تحقیق بنم ایچون سکا
بر حاجتم وار دیدی بنی محترم بیوردی وحاجت نه در ناقه دیدیکه
یا رسول الله الله تعالیدن سؤال ایله که جنّتده بنی سنك بینکلرکدن قیلسون
دنیاده بنی سنك بنکك قیلدیغی کبی بنی علیه السلام مطلوبنی قضا ایلدم
بیوردی بو بابده حیوانات عجمك رسول اکرم حضرتلرینه کلامی وسلامی
بلکه سجده ایتمه سی کتب احادیث وسیرده بیان اولنمشدر بعیرك شکایتی
قصه سی بنه شفاء شریفده سند حسن ایله امام بزار روایتیله ابو هریره
رضی الله عنه روایت ایلدیکه نبی محترم صلی الله علیه وسلم بر بُسْتانه داخل
اولدی امدی بر دوه کلدی ونبی علیه السلامه سجده ایلدی ابو بکر
الصدیق رضی الله عنه بیوردیکه بو بهیمه عاقله دکل ایکن سکا سجده ایلدی

عضباء عینك فتحی وضادك
سکونیله والف ممدوده ایله
شول ناقه یه دیرلرکه قولاغی
یارلمش اوله مشقوقة الاذن
معنا سنه وقولاغی یارلمش
قیونه دخی دیرلر اما رسول اکرم
صلی الله علیه وسلمك ناقه سنه
عضبا دیدکلری لقب اولدیغنه
بنادر قولاغی یارلمش اولدیغنه
بنا دکلدر منه

يا رسول الله بز عاقللرز امدى بز سكا سجده ايتمكلكه احق و اليقز رسول
اكرم حضرتلرى بيوردى كه بشر ايچون بشره سجده ايتمك صالح وصحيح اولماز
اكر بشرك بشره سجده سى صالح اولسه مرأيه امر ايدردم كه زوجنه سجده
ايليه زوج ايچون زوجه اوزرينه اولان حقدن ايچون ودخى ابى هريره
رضى الله عنه نك بعير حقنده حديثى مثللى ثعلبة بن ابى مالكدن وجابر بن
عبد الله دن و يعلى بن مرّه دن وعبد الله بن جعفردن روايت اولندى ودخى
ابو هريره رضى الله عنه بيوردى ودخى او بستانه بر كمسه داخل اولمدى الا اوله
دوه اكا حمله ايلدى وصالدى پس وقتاكم نبى صلى الله عليه وسلم انك اوزرينه
داخل اولدى دوه يى دعوت ايتدى امدى دوه دوداغنى يرا اوزرينه قودى
ورسولك اوكنده چوكدى امدى نبى عليه السلام دوه نك باشنه يولارينى
قودى وبيوردى كوك ايله يرار اسنده برشى يوقدر الا اوشى بيلوركه تحقيق بن
الله تعالى نك رسوليم الا جن ايله انسك عاصيلرى دكل ودخى بومروى مثللى
بعينه عبد الله ابن ابى اوفى دن روايت اولندى ودخى خبر آخرده دوه حديثنده
تحقيق نبى صلى الله عليه وسلم اول اراده اولان خلقه دوه نك حالندن وشاننده
سؤال ايلدى انلر دخى خبر ويرديلر كه تحقيق انلر دوه نك ذبحنى مراد ايتديلر
وبر روايتده نبى عليه السلام انلره بيوردى كه عملك چوقلغندن واوتك
آزلغندن شكايت ايدر وبر روايتده دوه بكا شكايت ايدر كه تحقيق سز انى

ذبح مراد ايدرسكز دوه نك كوچكلكندن برى مشقتلى عملده استعمال ايتديككزدن
صكره امدى انلر ديديلر كه بلى اويله ايتدك انلرك مراد ايتدكلرى جزا
نه كتو اولدى وبو حديث شريفى امام طبرانى وابن ماجه سننده ذات
الرقاع غزوه سنده جابر وتميم الدارى رضى الله عنهمادن تخريج ايتديلر

بيان مفردات بيت واعرابها

وكذا ده واو عاطفه معطوف عليه معلوم كذا اسم اشارت مشار اليه كبكك
كلمسى انت فعلنه متعلق كيك كلديكى كبى ديمك اولور الوحوش مبتدا
لامى عهد ذهنى ايچون عهد خارجى اولمق دخى ممكن وحوش وحشك جمعى
اهلى وانسى نك مقابلى انت فعل ماضى مفرد مؤنث غائبه تحتنده هى ضميرى
الوحوشه راجع خبرى اليك انت فعلنه متعلق وسلمت فعل وفاعل
انت اوزرينه معطوف وشكى البعير فعل وفاعل كذا الوحوش جمله سى
اوزرينه معطوف وكذا الوحوش ده اولان واوك مدخولى اولور بس باسبند
السادات اولنده معتبر اولور بعير دوه جنسنه دينور ذكورينه واناثينه شامل
انسان كبى اليك شكى فعلنه متعلق حين شكى نك ظرف زمانى رأى فعلنه
مضاف رأى رؤيتدن كوز ايله كورمك كاف مفعولى الف لف انشبا عدد

انت اوزرينه معطوف اولمسى معنى
ديمك اولوركه ذئب سكا كلديكى
كبى بعير دخى شكايت ايتدى ديمك
اولور مسندلرده توافق بولنمز

بيان تقطيعات بيت

وكذا الوحو متفاعلن ش انت الى متفاعلن ك وسلمت متفاعلن

وَشَكَا الْبَعِي مفاعلن رُ الَيْكَ بَجِي مفاعلن رَ رًا كا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك وثانيسنك جزء اول وثانيلرى سالملردر وعرضى اصل اوزره سالمه وضربى اصل اوزره مقطوعدر

مطلب من معجزاته صلى الله عليه وسلم

وَدَعَوْتَ اَشْجَارًا اَتَتْكَ مُطِيعَةً وَسَعَتْ اِلَيْكَ مُجِيبَةً لِنِدَاكَا

ودخى يا سيد السادات سن اغجلرى دعوت ايلدك دعوتكك عقيبنده اول اغجلر سكا مُطِعْلَرْ اولدقلرى حالده كلديلر ودخى سنك حضور شريفكه سعى ايدوب عجله ايتديلر سنك نداكه اجابت ايديجى اولدقلرى حالده نبى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك اغاجلرى دعوتى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفا شريفك قسم اولنك باب رابعنك اون التنجى فصلنده بيان وروايت ايلديكى اوزره بعد حذف الاسانيد عبد الله بن عمر رضى الله عنهمادن روايت اولنديكه ابن عمر حضرتلرى بيورديكه بز كه معاشر صحابى يز رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلريله بر سفرده اولدق رسول الله عليه السلامه بر اعرابى يقين كلدى امدى رسول عليه السلام يا اعرابى نره يى مراد ايدوب كيدرسك بيوردى اول اعرابى ديديكه اهلمى مراد ايدوب كيدرم رسول عليه السلام بيورديكه سنك ايچون اهلكدن خيرلى يه ميل ورغبت وارميدر اعرابى ديديكه او خير نه در رسول عليه السلام سعادتله بيورديكه سنك شهادت ايتمكدركه ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله اعرابى ديديكه

سنك بو ديديكك توحيد ورسالت دعوالك اوزرينه سنك ايچون كم شهادت ايدر رسول الله عليه السلام بيورديكه بو اولو ديكلو اغاج ديديكمه شهادت ايدر حال بوكيم اول اغاج وادينك طرفنده ايدى امدى اول اغاج مجرد رسول الله عليه السلامك بو اغاج حقيقة اسلامه شهادت ايدر ديمه سيله اقبال ايدوب رسول اكرم حضرتلرينك حضور پرانورلرينه كلمه يه باشلدى يرى يارا اولدغى حالده حتى رسول كبريا حضرتلرينك حضور انورلرنده طوردى امدى نبى محترم حضرتلرى اوچ كره اول اغاجدن الله تعالى نك واحد اولوب شريكى اولمديغنه وكنديلرى الله تعالى نك عبدى ورسولى اولديغنه شهادت ايتمه سنى طلب ايلدى امدى اول اغاج اوچ كره شهادت ايتديكه الله تعالى واحددر شريكى يوقدر ورسول عليه السلام الله تعالى نك عبديدر ورسوليدر بوندنصكره اول اغاج اول اولديغى يره كتدى ودخى بُرَيْدَة بن الحُصَيْب بن عبد الله دن امام بزار روايتيله روايت اولنديكه بريده حضرتلرى ديديكه بر اعرابى نبى صلى الله عليه وسلمدن صدق رسالتنه داله بر معجزه استدى نبى عليه السلام بيورديكه شو اغاجه ديكه رسول الله سنى دعوت ايدوب كلسن دير بريده رضى الله عنه ديديكه وقتاكم اول اعرابى اول اغاجه رسول الله سنى دعوت ايدر ديدى پس اول اغاج صاغندن وصولندن واوكندن وارددن ميل ايدوب صاللندى كوكنه متعلقه اولان طمرلرى كسلدى بوندنصكره

يری یاردر اولدیغی حالده طمرلرینی چکر اولدیغی حالده توزلنمش اولدیغی حالده
کلدی حتی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اوکلرنده طوردی
وعقیبنده السلام علیك یا رسول الله دیدی اعرابی دیدیکه اول اغاجه
امر ایله بندیکی یره کتسون امدی اول اغاج یرینه کتدی طمرلرینی اوله
یوقصار قتدی وصالدی وطوغرلدی طوردی امدی اعرابی دیدیکه
بکا اذن ویرسکا سجده ایده یم رسول علیه السلام بیوردیکه برکمسه نك
برکمسه یه سجده ایتمه سیله امر ایتسم مرأنك زوجنه سجده ایتمه سیله امر
ایدردم اعرابی دیدیکه بکا اذن ویرکلریکی وایقلریکی اوپه یم پس رسول علیه السلام
اذن ویردی اعرابی ده اوپدی بو قصه لره مناسب قصه لر دخی واردر

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعوت یا قریبنه ویا بعیدنه معطوف هر حالده یا سید السادات اولنده
معتبردر خطاب حبیب اکرم حضرتلرینه در اولکیلر کبی اشجار امفعولی
انت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده هی اشجاره راجع جمله سی استینافیه
مقام جوابده دیمك اولورکه رسول اکرم اشجاری دعوت ایتدی اول اشجار ده اجابت
ایدوب کلدی صفت اولمه سی صحیح اولمز ملاحظه اولنه مطیعة انت فعلنك فاعلندن
حالدر وسعت انت اوزرینه معطوف سعی یسعی سعیا دن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه
تحتنده فاعل ضمیری هی بنه اشجاره راجع الیك سعت فعلنه متعلق کاف خطاب معلوم

مجیبة سعتك فاعلندن حال لندا کاده لام جاره مجیبة قولنه متعلق ندا نونك
کسریله ومد ایله اواز وصوت معناسنه وجاغرمق معناسنه ده کلور بو مقامده
مراد جاغرمق معناسیدر کاف خطاب مضاف الیهیدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

ودعوت اش متفاعلن جارا انت مستفعلن لك مطیعة متفاعلن
وسعت الی متفاعلن لك مجیبة متفاعلن لندا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

والماء فاض براحتیك وسبحت		جم الحصی بالفضل فی یمناکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنك معجزات باهراتکدن صو سنك مبارك اوچلریکی
اوصوفانی اوزرینه وضعکله مبارك برماقلرك اراسندن طاشوب اقدی
ودخی چوق اوفاجق طاشلر سنك یدیمناکده سنك عند الله تعالی فضل وکرامتك
سببیله تسبیح ایلیوب سبحان الله دیدی صویك فیضانی قصه سی شفاء
شریفده قسم اولك باب رابعنك اون اوچنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم
بیوردیکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مبارك برماقلرینك
اراسندن صویك نبع واقعه سی حدیثنی اصحاب کرامدن برجماعت روایت ایلدی

من معجزاته صلى الله عليه وسلم

انس بن مالك وجابر بن عبد الله وعبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهم
واصحابه جماعتندندر اسانيد بنی حذفله انس بن مالك رضی الله عنه دن
روايت اولنديكه بن رسول الله صلی الله عليه وسلم حضرتلرينی كوردم ودخی
صلوة عصرك وقتيده يقين اولمشيدی پس ناس ابدست صوينی استدیلر
وبولمادیلر پس رسول الله صلی الله عليه وسلم حضرتلرينه بر صوقابی ايچنده
بر ابدست صوينی كتوردیلر رسول الله عليه السلام شو صوقابنك اغزی اولان
محله مبارك الينی قودی وناسه امر ايلدی او صودن ابدست الهلر انس
حضرتلری بيوردیكه بن كوردم كه صو رسول الله عليه السلامك برمقلری
اراسندن قاينيوب فاردی پس ناسك جميعسی او صودن ابدست الدیلر
بو حديث شريفی شيخان وامام مالك موطأنده روايت ايتديلر ودخی نبع
الماء حديث شريفی شفاء شريفده بر قاچ صورتله دخی روايت اولندی حصی نك
تسبيح ايتديكی قصه سی انس رضی الله عنه بيوردی نبی صلی الله عليه وسلم
اوفاجق طاشلردن بر اوچ الدی پس او طاشلر رسول الله عليه السلامك
يد شريفه سنده تسبيح ايلدیلر حتی بز او اُفاق طاشلرك تسبيحلرينی ايشتدك
بوندنصكره ابی بكر رضی الله عنه نك يدينه قودی پس او حصی ينه تسبيح
ايلدیلر اندنصكره بزم اللريمزه قودی او حصی تسبيح ايتمديلر ودخی انس
حديثی كبی ابو ذر رضی الله عنه روايت ايلدی كه اول حصی عمر وعثمان

امام نووی رحمه الله تعالی بيوردیكه
او صوبك قاينمه سنده ايكی قول
واردر بری تحقيق صو نبی عليه
السلامك نفس اصابعندن
چيقردی اكثر علمانك قولی بودر
ايكنجی سی الله تعالی او قاب ايچنده
اولان صويه كثرت ويردی حتی
افنديمز حضرتلرينك برمقلری
اراسندن فوران ايدی منه

رضی الله عنهما اللرنده تسبيح ايتديلر شهاب خفاجی مرحوم بو حديث شريفك
عقيبنده ديركه امام بيهقی دلائل نبوت اسميله مسمی اولان كتابنده ديركه ابی ذر
رضی الله عنه دن روايت اولنور كه ابو ذر حضرتلری ديديكه بن رسول الله
صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك خلوتلرينی ارردم بر كون اول حضرتی خلوتده
كوردم پس خلوتنی غنيمت بولدم حتی انك ايله جلوس ايتدم بوده ابو بكر
رضی الله عنه كلدی وسلام ويردی اندن رسول الله حضرتلرينك صاغ
طرفنده جلوس ايلدی اندن عمر رضی الله عنه كلدی وسلام ويردی ابی بكر
حضرتلرينك صاغ جانبنده جلوس ايلدی اندنصكره عثمان رضی الله عنه
كلدی وسلام ويردی عمر حضرتلرينك صاغ يانينه جلوس ايتدی رسول الله
صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك اوكونده يدی اوفاق طاش واردی رسول الله
عليه السلام اول طاشلری الدی مبارك اووجنه قودی انلر تسبيح ايتديلر
حتی بز انلر ايچون صوت ايشتدك اری صوتی كبی اندنصكره اول طاشلری
يره قودی طاشلر دلسز اولديلر اندنصكره طاشلری الدی وابی بكرك
الينه قودی پس اول طاشلر تسبيح ايتديلر حتی بز حنين نحل كبی انلر ايچون
حنين ايشتدك اندنصكره ابو بكر رضی الله عنه انلری يره قودی انلر دلسز
اولديلر اندنصكره رسول عليه السلام انلری الدی عمر حضرتلرينك الينه
قودی اول طاشلر تسبيح ايتديلر حتی انلر ايچون نحلك حنينی كبی حنين ايشتدك

اندنصکره عمر رضی الله عنه انلری یره قودی انلرک حنینی کسلدی اندنصکره
رسول الله حضرتلری ینه حصیاتی الدی عثمان رضی الله عنهنک الینه قودی
وطاشلر تسبیح ایندیلر حتی اول طاشلرک ایچون بز حنین نخل کبی حنین اشتدک
اندنصکره عثمان حضرتلری اول طاشلری یره قودی انلرک حنینی کسلدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه اول حصیاتک تسبیحی
انلرک یدلرنده خلافة النبوة در ایشته بویله حافظ ابو القاسم تاریخنده
انس رضی الله عنهدن مُسْنَدًا اوله رق بو حدیث شریفی اخراج ایلدی ودخی
ابو القاسم بو حدیث شریفده عثمان رضی الله عنهدنصکره زیاده ایلدی
ودیدی ابو ذر روایتیله اندنصکره رسول الله علیه السلام بزم اللریمزه
قودی رجلاً رجلاً یعنی هر بریمزک الینه قودی اول حصیاتدن هیچ
برحصاة تسبیح ایتمدی وبر روایتده اللریمزه دوکدی رجلا رجلا الی اخره
شرح جدیده دیدیکه علی رضی الله عنهیی ابو ذر حضرتلری ذکر ایتمدی اُوْل
طاشلرک تسبیحلری رسول الله علیه السلامک یدینک غیری یدلرده خلفایه
مخصوص اولورسه علی رضی الله عنهده خلیفه در اوغلی حسن کبی پس
مناسب اولان علی کرم الله وجهه بی ذکر ایتمه لیدی بو سؤالک جوابی علی
رضی الله عنه اول مجلسده حاضر دکلدی یاخُود علی حضرتلری انده موجود
ایدی لکن خلافتلری فتنه یه بتشدیکندن حصیات مذکوره ید سعادتلرنده

تسبیح ایتمدیلر وبونک مثللی انلرک مقامنه شأن ویرمز انلرک ایچون مقامات
جلیله وفضائل عظیمه اولمه سیله بیله شهاب مرحوم دیرکه ظاهر اولان
تحقیق بو واقعه تعدد ایلدیکی زیرا ابی ذر رضی الله عنه روایتنده اول مقامده
کندندن غیری بو غیدی صکره صدّیق اکبر وعمر الفاروق وعثمان ذو النّورین
رضی الله عنهم کلدیلر وبیهقی روایتنده اول مقامه صحابهٔ کرامدن برجماعت
حاضر اولدیلر رجلا رجلا قولی دلالتیله امدی بو ایکی تقدیره کوره
اُوْل صحابهٔ کرام ایله علی کرّم الله وجهه اولمدی وبو ایکی روایتده اشارت
وار درکه علی رضی الله عنهک خلافتی استقلالاً ممتد اولمدی نظر ایدن
ومطالعه ایدن ذوات کرامدن تصحیح واصلاحی رجا اولنور

بیان مفردات بیت واعرابه

والماء فاض مبتدا وخبر جمله سی معطوفات سابقه کبی معطوف لام تعریف عهد
خارجی اولارق نبی علیه السلامک مبارک برماقلرندن اقان صو فاض فعل
ماضی مفرد غائب تحتنده کی هو مایه راجع فیض صو کثرتندن تجاوز کبی
اولوب اقمق بِرَاحَتَیْکَ قولنده با فی معناسنه فاض فعلنه متعلق راحتین
تثنیه صیغه سی ایله کافه اضافتله نون دوشدی راحه اُوْج ایچی دیمک
اولور حدیث شریفده رسول الله علیه السلام ید سعادتنی وضع ایتدی
بوندن مستفاد اولان بر النی وضع ایتدی مع هذا بیتده ایکی اَوْجنی

وضع ایندی فهم اولندی جواب حدیث شریفده یده قولنک ضمیره اضافتی
استغراق ایچون اوله معنی الزینی وضع ایندی دیمک اولور بوتقدیره توافق اولنور
وذکر محل ارادهٔ حال اوله رق بر مقلم مراد اولنور بلکه بر مقلمک ارالری مراد
اولنور وسبّحت فاض جمله سی اوزرینه معطوف جم الحصی اضافتله فاعلی
جم جوق معناسنه لام تعریف عهد خارجی ایچوندر حصی حصانک جمعی اوفاق
طاشلر معناسنه بالفضل ده با سببیه سبحت قولنه متعلق فضل شرف وکرامت
معناسنه فی یمناکاده فی سبحت فعلنک ظرفی یمنا ایمنک مؤنثی موصوف
محذوف فی یدک الیمنی تقدیرنده دیمک اولور که اول یمنلو وبرکتلو یدکده
حصی تسبیح ایتدیلر کاف خطاب مضاف الیهی الف الف اطلاق

شارح مرقوم دیر که نسخه
یا الفضل در منادی محذوفک
تقدیری یا ذا الفضل در

بیان تقطیعات بیت

وَالْمَاءُ فَا مستفعلن ضَ بِرَاحَتَيْ متفاعلن لَهُ وَسَبَّحَتْ متفاعلن
جَمُّ الْحَصَى مستفعلن بِالْفَضْلِ فِي مستفعلن يُمْنَاكَا مفعولن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی مضمر و ثانیسی سالم و عروضی اصل اوزره
سالمه در و مصرع ثانیسنک جزء اولی و ثانیسی مضمرلر و ضربی اصل
اوزره مقطوع اولدقدنصکره زحاف ضرب اولوب مضمر اولمشدر

وَعَلَيْكَ ظَلَّلَتِ الْغَمَامَةُ فِي الْوَرَى | وَالْجِذْعُ حَنَّ إِلَى كَرِيمِ لِقَاكَا

ومعجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی

ودخی یا سید السادات انجق سنک اوزریکه بلوت کولکه ایلدی مخلوقات ایچنده
ودخی خرما اغاجی سنک کریم اولان حضور سعادتکه فراق وقتنده مشتاق
ومتألمک صوتیله صوت ایلدی تظلیل غمامه قصه سی جماعتک روایت
ایلدیکی حادیثک اصحّی شرط صحیح اوزره تحقیق ابو طالب رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلریله شامه چقدی قریشدن بر بلوک شیخلر ایله امدی
انلر بحیرا راهبه اوغرادیلر بحیرا عادتک خلافی اوله رق انلره چقدی و انلرک
ارالرینه کیردی حتی رسول الله علیه السلامی دوتدی ودیدیکه
بو سید العالمین در امام بیهقی و رسول رب العالمین زیاده ایلدی بونی
الله تعالی رحمة للعالمین بعث ایلدی قریش دیدیلرکه یا بحیرا نه شی سکا بونی
بلدیردی بحیرا دیدیکه سزلر ثنیه دن کلوردکن بر اغاج و بر حجر قالمدی الا
بوکا سجده ایلدی زیرا انلر سجده ایتمز الا انبیه ایدز ودخی تحقیق بن انی
خاتم النبوة ایله ده بلیرم که اول خاتم اوموزنک یومشق کیکنک التنده در
اندنصکره بحیرا کتدی و انلره طعام حاضرلدی وقتاکم طعامی انلره کتوردی
نبی محترم حضرتلری دوه لری اوتلمه دیدی پس بحیرا دیدیکه برینی ارسال
ایدک اول ذات عالیقدری بورایه کتورسون قریش برادم ارسال ایتدیلر
پس رسول اکرم حضرتلری اقبال بیوردی غمامه جناب رسول اللهی کولکلندیرردی
اولدیغی حالده وقتاکم اول جناب محترم قومه یاقلشدی انلری انده کی

ابو طالبک شامه چقمسی تاجرلک
ایله ایدی اما نبی علیه السلامک
چقمسی تاجرلک ایله دکلیدی
تفصیلی علی القاریده در منه

بحیرا من عبد القیس من نصاری
تیماء او بصری ذکره ابن منده
وابو نعیم فی الصحابة لایمانه به
صلی الله علیه وسلم قبل بعثته
علی القاری فی شرح الشفاء
منه

بحیرا بانک فتحی و حاء مهمله نک
کسریله مقصور ابعضیلر
ممدود دیدیلر اسمی جرجیس
یاخود جرجیس بزیادة الیاء
منه

ثنیه بوقوشی یاخود یوقوشده اولان
یول منه

پس بحیرا دیدیکه بلک سزلر غمامه یه که
انلر اوزرینه کولکه اولور منه

اغاجك التنه سبقت ايدوب وتورمشلر بولدی وقتاكم نبی محترم حضرتلری دخی
بريره اوطوردی اول اغاجك كولكه سی اكا ميل ايدوب اوزرينه كولكه اولدی
بو حديث شريفی ابو موسی الاشعری روايت ايلدی نبی محترم حضرتلرندن
تلقيله ابلغ اولانده بودر ياخود بعض كبار صحابه دن تلقی ايلدی ياخود
خبر مشهور اولدی بطريق الاستفاضه اخذ ايتدی ودخی ابن اسحاق
معضلاً روايت ايتدی وبيهقی دلائلده موصولا روايت ايتديكه انلر وقتاكم
بحيرانك صومعه سنه يقين ايندیلر بحيرا انلره طعام كثير حاضرلدی زيرا
قريش كلدكلری وقتده بحيرا كوردی كه قوم اراسندن نبی محترم حضرتلرينه
اول غمامه كولكه ايدر اندنصكره قريش كلديلر اواغاجك كولكه سنه
ايندیلر بحيرانك صومعه سنه يقين اوله رقدن پس بحيرا غمامه يه نظر
ايلدی اغاج نبی محترم حضرتلرينه كولكه ايليوب دالليرينی رسول الله عليه السلام
ميل ايتديردی رسول عليه السلام ميل ايتديكی وقتده ودخی وارد اولديكه
تحقيق حليمهٔ سعديه نبی عليه السلام انك يانندهٔ ايكن غمامه اكا كولكه ايدر ايدی
وجماعت ديديلركه غمامه نك كولكه ايتمه سی قبل النبوة ايدی ارهاصاً وتأسيساً
نبوتی ايچون وبو تظليلك انقطاعنه دلالت ايدركه صديق اكبر رضی الله عنه
نبی عليه السلام مدينهٔ منوره يه هجرت ايدوب كلدكلری وقتده كونش اكا اصابت
ايتديكندن انك اوزرينه رداسيله كولكه ايتدی وقصه ده تفصيلات چوقدر

بو مختصرك اكا تحملی يوقدر اهل اولانلرك معلوميدر ودخی حنين جذع قصه سی
شفاء شريفده قسم اولك باب رابعنك اون يدنجی فصلنده قاضی عياض مرحوم
ديركه جابر بن عبد الله رضی الله عنه بيوردی مدينهٔ منوره مسجدی خورما
اغاجلری اوزرينه طاوَنْ يابلمش يعنی اُوُل هيئتده ايدی ونبی محترم صلی الله عليه
وسلم خطبه اوقودقلری وقتده اول اغاجلردن برينه طيانور طورردی وقتاكم
كنديلری ايچون اوچ اياق بر منبر يابلدی يعنی منبرده خطبه ايدر اولديلر
پس اول اغاج ايچون بر صوت ايشديلديكه كبه دوه لرك صوتنه بكزر انس
رضی الله عنه روايتنده حتی مسجد دتردی انك صوتندن تفصيلی فصل مزبورده

	بيان مفردات بيت واعرابه	

وعليك ظللت فعل ماضی سنه متعلق حصر ايچون تقديم اولندی وزن ايچون
اولمه احتماليده وار ظللت تفعيل بابندن ماضی مفرد مؤنث غائبه الغمامة
فاعلی فی الوری قولنده فی ظللته متعلق ظرف الوَرٰی مخلوق معناسنه يعنی
بو غمامه نك بو قدر مخلوقات ايچنده سنی كولكه لندرمه سی سكا مخصوص
بر ارهاص عظيمدر عطفی معلوم يا قريبنه ويا بعيدنه والجذع حنّ جمله سی
ظللت جمله سی اوزرينه معطوف جذع جيمك كسريله وذال سكونيله
خورما اغاجينك اصلی كه ساقی اوله چقدر حنين فراق وقتنده مشتاق
ومتألمك صوتی الی حنّ يه متعلق كريم لقاكا صفتك موصوفنه اضافتی

قبیلندن لقالامك ضمیله بولشمق معناسنه لقانك كرمك لغنك معناسی نبی
محترم حضرتلرینك مشكوة نبوتی انوارندن متأثر وحصه‌مند اولمقدر كاف خطاب
لقانك مضاف الیهی مصدرك مفعولنه اضافتی اوله رق یاخود اضافت لامیه
اوله رق معنی سنك ایچون اولان لقاء كریمكه دیمك اولور الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَعَلَيْكَ ظَلْ متفاعلن لَلَتِ الْغَمَا متفاعلن مَةُ فِي الْوَرَى متفاعلن
وَالْجِذْعُ حَنْ مستفعلن نَ اِلَى كِرَىٖ متفاعلن م لُقَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالم و عروضی دخی اصل اوزره سالمه‌در
و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر و ثانیسی سالم و ضربی اصل اوزره مقطوعدر

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

وَكَذَاكَ لَا اَثَرٌ لِمَشْيِكَ فِي الثَّرَى	وَالصَّخْرُ قَدْ غَاصَتْ بِهٖ قَدَمَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات معجزات باهرات سابقه كبی سنك یورمكدن ایچون
تمتك اولان طپراقده اثر و نشان اولمزدی ودخی صخرده مبارك ایاقلرك
غوص ایدوب نشانی و اثری ظاهر اولوردی خلاف عادت اوزره صخرده
غوص قصه‌سی عبد الغنی النابلسی مرحوم رحلۀ قدسیه‌سنده دیر كه
جهت جنوبنده صخره‌نك اعلاسنده نبی محترم صلی الله علیه وسلمك قدم
شریفی واردر والآن معلومدر كه قدم شریفك موضعی صخره‌دن یوقاریدر

ودخی تحقیق وارد اولدیكه نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری صخره‌نك
اوستندن معراجه بیندی لیلۀ معراجده و راكبكده عادتی ركوبنده مكان
مرتفع اوزرینه بینمكدر امام قسطلانی مواهب لدنیه‌ده دیر كه نبی محترم
صلی الله علیه وسلم صخره اوزرنده مشی ایتدكلری وقتده مبارك قدملری صخره‌نك
ایچنه باتدی نتكم قدیما و حادثا السنه اوزره مشهوردر و صخره‌ده قدم شریفلرینك
غوصی لیلۀ معراجده صخره‌دن عروجلری وقتنده صخره خلفلرندن صعود ایلیوب
ملئكۀ كرام آنی امساكیله بین السماء والارض طوردیغی خبر مستفیض ایله روایت
اولندی یعنی اولی صخره ارضه متصل ایدی زیاده تفصیلی رحلۀ قدسیه‌ده دروبوندن
بشقه رسول كبریا علیه السلامك اثر مشیلری مواضع معروفه‌ده خبر مستفیض ایله نقل اولندی

بیان مفردات بیت و اعرابه

وكذاك ده واو عاطفه وجه سابق اوزره اسم اشارتك مشار الیهی معجزات
سابقه لا لیس‌ه مشابه اولان لادر اسمی اثردر اثر فتحتین ایله علامت
و نشان معناسنه لمشیك ظرف مستقر خبر منصوبی ثابتا لمشیك تقدیرنده
جمله‌سی یا قریبنه و یا بعیدنه معطوف والصخر قد غاصت مبتدا و خبر
جمله‌سی جملۀ سابقه اوزرینه معطوفدر مراد مطلقا صخردر كرك
صخرة الله اولسون و كرك غیری اولسون لام تعریفی عهد خارجی ایچوندر
فخر كائنات حضرتلرینك وضع قدم بیوردقلری صخره‌لردر صخر قیا معناسنه‌در

غوص طالمقدر به ده باغاصت قولنه متعلق وضمیر غائب صخره راجعدر با
فی معناسنه قدما اصلی قدمان ایدی کاف خطابه اضافتله نون حذف اولندی
غاصت فعلنك فاعلیدر الف الف اشباعدر حاصل معنی نبی محترم حضرتلرینك
مبارك قدملری صخره ده یرایندی یا اثر اولان طوپراقده یر اتمدی خلاف عادت اوزرینه

بیان تقطیعات بیت

وَكَذَاكَ لَا متفاعلن أَثَرٌ لَمْشِ متفاعلن يَكَ فِي الثَّرَى متفاعلن
وَالصَّخْرُ قَدْ مستفعلن غَاصَتْ بِهِ مستفعلن قَدَمَا كَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملردر و عروضی اصل اوزره سالمه در
و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر و ضربی اصل اوزره مقطوعدر

اُشْفِيَتْ ذَا الْعَاهَاتِ مِنْ أَمْرَاضِهِمْ وَمَلَأْتَ كُلَّ الْأَرْضِ مِنْ جَدْوَاكَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات افتلر و مرضلر صاحبلرینه انلرك مرضلرندن شفا ویردك
ودخی عطایا و احسانلردن یرك هر بر محلنی طولدردك سن اویله بر کریم ذاتسك
عاهات صاحبلرینك مرضلرندن شفا قصه سی قاضی عیاض مرحوم باب
مزبورك یکرمی برنجی فصلنده بیوردکه امام نسائی عثمان بن حُنَیفدن روایت
ایدرکه تحقیق بر اعمی دیدیکه یا رسول الله الله تعالی یه دعا ایله بنم بصرمدن
کشف ایتسون کوزم حجابنی کیدرسون رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

بیوردیلرکه

بیوردیلرکه کیت وابدست آل صکره ایکی رکعت نماز قیل صکره دی اللهم انی
اسالك واتوجه الیك بنبینی محمد نبی الرحمة یا محمد انی اتوجه بك الی ربك ان
یکشف عن بصری اللهم شفّعه فیّ عثمان ابن حُنَیف رضی الله عنه دیدیکه
اول اعمی دوندی کیتدی تحقیق الله تعالی انك کوزندن حجابی کشف ایدوب
کوزلری کوررا ولدیغی حالده ویته دیدیکه تحقیق مُلاعِبُ الاَسِنّه نك
اوغلونه استسقا مرضی اصابت ایتدی پس نبی محترم صلی الله علیه وسلمه
بر آدم کوندردیکه مرضنه شفا استیه نبی علیه السلام ید سعادتلریله یردن
بِرَاَوُجْ طولوسی طوپراق الدی وانك اوزرینه توکوردی اندنصکره اول مرسل
اولان آدمه ویردی اول آدم الدی تعجب ایده رککه اول ویردیکی طوپراق استسقا
مرضنه دوا نه کیفیتده اولور اول آدم ظن ایتدیکه رسول الله حضرتلری
ابن مُلاعِبی سخریه ایدر پس اول آدم اول بِرَاَوُجْ طوپراغی ابن ملاعبه کتوردی
حال بوکه ابن ملاعب اولوم وقتنده یعنی اولوبور پس اول طوپراغی بِرَاَز صویه
قاتوب ایچدی امدی الله تعالی او طوپراق برکتنه اکا شفا ویردی اول مبتلا
اولدیغی استسقادن شفاء شریفه و مواهبه و سائر کتب احادیث و سیره
مراجعت اولنه بو قصه نك امثالی انلرده واردر بو مختصرك زیاده یه تحملی یوقدر
نبی محترم حضرتلرینك عطایاسنك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفا شریفك
باب ثانیسنك اون دردنجی فصلنده بیوردکه وادی حُنَین غزوه سی سیرلوندن

التی بیك نسوان وصبیان اسیرلریکه هوازن قبیله سنك نسوان وصبیانیدر انلره اعطا واحسان بیوردی علی القاری مرحوم شرحنده بیورر که دخی انلره اموالدن یکرمی درت بیك دوه وقرق بیکدن اکثر قیون ودرت بیك اوقیه کومش ردواحسان بیوردی ودخی رسول کبریا علیه افضل التحایا واکمل التسلیمات حضرتلرینك عطاسی جمله سندندر بحرین جزیه سی مالی کلدیکی کونده احسان بیوردی مقداری یوزسکسان بیك درهم کومشدی که عاملی علاء الحضرمی کوندرمشدی ودخی زیاده تفصیل فصل مرقومه‌در عشاقی اول فصله مراجعت اتسون بومقدار بومختصره کافیدر

اوقیه درهم

	بیان مفردات بیت واعرابه	

اشفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب فعال بابندن خطاب فخر عالم حضرتلرینه حذف عاطف ایله بعیدی اولان جنتك اوزرینه یاقینی اولان لااثر لمشیبك اوزرینه معطوفدر ذا صاحب معناسنه حالت نصبی الف ایله‌در العاهات عاهه‌نك جمعی آفت معناسنه من اشفیت یه متعلق امراض مرضك جمعی کرخسته‌لك تعبیر اولنور وملأت اشفیت اوزرینه معطوف کل الارض ملأت نك مفعول به صریحی من ملأت یه متعلق جدوی جیمك فتحیله ودالك سکونیله وواوك فتحی وقصریله بخشش وعطا معناسنه کافه مضاف خطاب فخر عالم حضرتلرینه الف الف اشباع

	بیان تقطیعات بیت	

اَشْفَيْتَ ذَا اْلْ مستفعلن عَاهَاتِ مِنْ مستفعلن اَمْرَاضِهِمْ مستفعلن
وَمَلأْتَ كُلْ متفاعلن لَ الاَرْضِ مِنْ مستفعلن جَدْوَاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لو عروضی سالمه اولدقدنصکره اولنك اظمار اوغرا یوب مرحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر اولوب ضربی مقطوع اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مرحوف اولمشدر

وَرَدَدْتَ عَيْنَ قَتَادَةٍ بَعْدَ الْعَمَى		وَابْنُ الْحُصَيْنِ شَفَيْتَهُ بِشِفَاكَا

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات کوزی کیدوب اعمی اولدقدنصکره قتاده‌نك کوزینی رد ایدوب کورر ایندك ودخی ابن حصینه شفاك ایله شفا ویردك قتاده‌نك عمی دنصکره عیننی جیب اکرمك ردینك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفاء شریفده بیورر عشره مبشره‌دن سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه بیوردی غزوه احدده تحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بکا براوق ویردیکه تمرلی یوق وبیوردی آت اوقی بنداتدم راست کلدیکنی قتل ایندی شارح دیرکه بوتمرنسز اوقك قتلی خرق عاده‌دندر ورجا اولنورکه بوتمرنسز اوقی رمی تمرلی اوقلر تمام اولدقدنصکره اوله وتحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری یوم احدده یایندن اولقدر اوق اتدیکه حتی یای قیرلدی واوله یوم احدده قتاده بن نعمانك کوزینه براوق اصابت ایندی حتی کوزی یاناغنك

اوسنه واقع اولدی پس قتاده رضی الله عنه کوزینی رسول الله حضرتلرینه
کوردی ودیدی یا رسول الله تحقیق بنم بر امرأه م وار اکا محبتم وار واول عورت
بنی کوزسز کورمکلیکندن قورقارم پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
قتاده نك کوزینی ید مبارکیله الدی وبرینه قودی وبیوردی اللهم اکسه جمالا
وبر روایتده قتاده نبی علیه السلامه کلدی نبی علیه السلام اکا بیوردیکه بونه در
یا قتاده قتاده دیدیکه کوردوکك شیدرکه کوزم چیقدی یا رسول الله
پس نبی محترم حضرتلری بیوردیکه اکر استرسك صبر ایله وسنك ایچون جنت
وار واکر استرسك کوزیکی برینه قویایم والله تعالی یه سنکیچون دعا ایده یم
او کوزکدن بر شیئی سن کیدرمیه سن پس قتاده رضی الله عنه دیدیکه
یا رسول الله تحقیق جنت اجر جزیل وعطاء جلیلدر لکن بن کوزسوز اولمقلغی
کریه کورورم پس اوکوزی یکارداله وبنم ایچون الله تعادن جنت استه پس
نبی محترم حضرتلری بیوردی ایشلرم وکوزی برینه قودی وبنم ایچون
جنتله دعا ایلدی امدی قتاده نك اوردا اولوب قونولن کوزی ایکی کوزینك
احسنی اولدی ابن الحصین قصه سی یوم الاحدده کلثوم بن الحصینه اوق
اصابت ایلدی بوغازنده کی حبل الوریده یقین محله که اورایه لو لسه ادم یاشمز
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول یاره اولان محله مبارك
توکرو کنی سوردی پس اول یاره ایی اولدی همان اول زمانده

بیان

اکسه قوللرتنه لنسجکسوه متعیعلوله دو لسوه کیدردی معناسنه مخه

بو قصه شفا شریفده پو قیبیر ایله شهابدیوکه ان اخراج اتمدیلر

	بیان مفردات بیت واعرابه	

وردت فعل وفاعل جمله سی وجه سابق اوزره معطوفدر عین قتادة مفعولی
قتادة ضرورة وزن ایچون منصرف قیلندی بعد العمی وردت فعلنك ظرفی در
عمی کوزسزلك وابن الحصین تصغیر صیغه سیله اضمار علی شریطة التفسیر طریقیله
منصوبدر یا مرفوعدر زیرا امران متساویاندر شفیته فعل وفاعل
جمله سی وردت اوزرینه معطوفدر وضمیر مفرد مذکر غائب متصل ابن
الحصینه راجعدر بشفا کاده با شفیت فعلنه متعلق خطابلر فخر کائنات
حضرتلرینه در الف الف اشباع شفا خسته یی صاغلتمق معناسنه شفه
فی الاصل ممدوددر لکن ضرورة وزن ایچون همزه سی حذف اولندی

	بیان تقطیعات بیت	

	وَرَدَدْتَ عَیْ منفاعلن نَ قَتَادَةٍ منفاعلن بَعْدَ الْعَمَی مستفعلن	
	وَابْنَ الْحُصَیْ مستفعلن نِ شَفَیْتَهُ منفاعلن بِشِفَاکَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی اخری سالم اولدقدنصکره
اولنه زحاف اوغرایوب مضمر اولمشدر بو اضمار سلامته منافی دکلدر و
مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَکَذَا حُبَیْبٌ وَابْنُ عَفْرَا بَعْدَ مَا		جُرِحَا شَفَیْتَهُمَا بِلَمْسِ یَدَاکَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات عین قتاده یی عمی د نصکره رد ایتدیکك وابن حصینه
شفا ویردیکك کبی خبیبه ودخی ابن عفرایه جرح اصابت ایتدکدنصکره انلره
سنك ید مبارککی سورمکله انلره شفا ویردك وآپی ایندك خُبَیْبُ ابن یَساف
قصه سی بابه مرقوم مك یکرمی برنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم بیورر تحقیق
خبیب بن یساف یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلریله بیله
اولدیغی حالده اوموزیله بیونی آراسنه که عاتق تعبیر اولنور ضربه اصابت
ایتدی حتی اول ضربه اصابت ایدن شقی قولی طرفیدر میل ایتدی وصارقدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول صارقان عضوی اولدیغی محلنه
رد ایتدی وانك اوزرینه اوفوردی حتی صحیح اولوب التیام بولدی اولدیغی اولدیغی
کبی معوذ بن عفرانك قصه سی یوم بدرده ابوجهل علیه اللعنه مُعَوِّذ بن عَفْرانك
یدنی قطع ایلدی پس ابن عفرا یدنی حمل ایدوب رسول اکرم حضرتلرینك حضور
سعادتلرینه کلدی حبیب اکرم حضرتلری اول ید اوزرینه توکوردی ومبارك اللریله
اول یدی الصاق ایدوب بتشدردی واول ید یرنده بتشدی لوا اولدیغی کبی رسول
اکرم حضرتلرینك برکتنه واول ید اوزرینه توکوردکلری ریق شریفلری برکتنه

بیان مفردات بیت واعرابه

وکذا ده واو عاطفه مشار الیهی عین قتاده یی رد وابن الحصینه شفا ویردیکك
کبی دیمك اولور خبیب تصغیر صیغه سیله وخاء معجمه ایله یسافك اوغلو

وبعض شراحك ضبطنه کوره حاء مهمله مفتوحه ایله وباء اولانك کسریله
ویانك سکونیله در وابن عفرا خبیب اوزرینه معطوف اسمی معوذ واوك
کسریله عفراء مد ایله والده سنك اسمی بعدما مؤخر شفیت نك ظرفی
ما مصدریه جرحا فعل ماضی مجهول تثنیه مذکر الف ضمیری خبیب وابن
عفرایه راجع شفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب خطاب رسول
کبریا حضرتلرینه در جمله سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر قریبی
رددت بعیدی جتنك قاصدا هما ضمیری ینه مزبورلره راجعدر
بلمس شفیت یه متعلق لمس لامك فتحیله ومیمك سکونیله یاپشمق معناسنه
یدا یدك تثنیه سی اضافتله نون دوشدی كاف خطاب مضاف الیه ید خطاب
فخر کائنات حضرتلرینه والف الف اشباعدر وعفرانك مدی ضرورت وزن
ایچون حذف اولندی قواعد عربیه نك مشهوره سی اوزره بلمس یدیکا
اولمه لیدی لکن تثنیه احوال ثلثه سنده اعرابی الف ایله اولان لغته
بنا قیلندی قافیه لرده كافك ماقبلی الف اولمقده مطرد اولسون ایچون

بیان تقطیعات بیت

وَکَذا خُبَی مُتَفاعِلن بُ وَابْنُ عَفْ مستفعلن را بَعْدَ ما مستفعلن
جُرِحا شَفَیْ متفاعلن تَهُما بِلَمْ متفاعلن سِ یَدَاکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی سالمه اولدقدنصکره

زحاف اضمار اولوب مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وضربی اصل اوزره علت قطع اوغرایوب مقطوع اولمشدر

وَعَلِيٌّ مِنْ رَمَدٍ بِهِ دَاوَيْتَهُ　فِي خَيْبَرٍ فَشُفِيَ بِطِيبِ لَمَاكَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات خیبر غزاسنده علی کرم الله وجهه ده اولان کوز اغریسنه سن دوا ایدوب اکی ایلدك وعلی حضرتلری دخی سنك انجو کبی اغزیارکك طیبیله شفا بولوب ایو اولدی خیبر غزاسنده حضرت علیده اولان رمده دوا قصه سی باب مرقومده قاضی عیاض مرحوم بیورر نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری علی ابن ابی طالب حضرتلرینك کوزلرینه یوم خیبرده اوفوردی علی حضرتلرینك کوزلرنده رمد وار ایدی یعنی کوز اغریسی وار ایدی فی الحال علی حضرتلری ایو اولدی حدیث شریفك تمامی صحیحینده وغیرده دلائل بیهقیده بریده رضی الله عنه دن روایت ایدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی بعض کره حمی طوتردی برکون یاخود ایکی کون طورردی طشره چیقمزلردی وقتاکم خیبره واردیلر حمی طوتدی امدی چیقمدیلر طشره یه پس ابو بکر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر قتال شدید ایله مقاتله ایتدیلر اندنصکره عمر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر و مقاتله ایتدیلر وقتاکم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری چیقدیلر و کندیلرینه

یعنی باب رابعده یکرمی برنجی فصلده
براء المرضی فصلیدر

شیخین حضرتلرینك مقاتله لری خبر ویرلدی سعادت ایله بیوردیلر یارین صباح سنجاغی بر رجله ویره یم که الله تعالی نی ورسولنی سوَرْ والله ورسولی دخی آنی سوَرْ پس ناس بو یله بیوردیغندن تطاول ایدوب اوزاقدالوزاندیلر یعنی اومدیلر یره صباح اولدی علی کرم الله وجهه کلدی تحقیق ایکی کوزینی عصابه ایله باغلمش پس فخر کائنات حضرتلری بیوردیلر که بکا یقین کل وقتاکم علی حضرتلری یقین کلدی انك کوزلرینه رسول اکرم حضرتلری اوفوردیلر اول ساعتده کوزلرینی اچدی ورسول اکرم حضرتلری سنجاغی اکا ویردی ودخی روایت اولندیکه علی رضی الله عنه باشنی نبی محترم حضرتلرینك قوجاغنه قودی اندنصکره رسولمز حضرتلری مبارك اوجلرینه توکوردی واوجلریله علی حضرتلرینك کوزلرینی اوُدی شهابك تفصیلی بو وجهله در علی القاری مرحوم بیورر که بخاریده غزوهٔ خیبرده نبی محترم صلی الله علیه وسلم بیوردی علی بن ابی طالب نرده دِرْ اوُلْ اراده اولان اصحاب کرام بیوردیلرکه اول ایکی کوزلرندن شکایت ایدر فخر موجودات حضرتلری بیوردیلر که اکا برادم ارسال ایدك کلسون پس اولْ مُرْسَلْ علی حضرتلرینی کتوردی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری انك ایکی کوزینه توکوردی وانکیچون دُعا ایلدی عقیبنده ایو اولدی کانّ انده اول وجع یوغیمش ودخی مسلم روایتنده ایاس بن سلمه طریقندن ولده باباسی سلمه دن روایت

علی کرم الله وجهه بیوردی نبی علیه السلام
بکا دعا ایلدی اللهم اذهب عنه الحر
والقر ای الحر والبرد

ایدرکه سلمه دیدی نبی محترم حضرتلری بنی علی حضرتلرینه کوندردی بنده انی

یدرك وکوزلرنده رمدیا اوله رق کتوردم پس رسول اکرم صلی الله علیه وسلم انك

کوزلرینه توکوردی عقیبنده ایو اولدی وامام طبرانیدن روایت اولندیکه علی

حضرتلری بیوردی بن کوزلرمدن شکایت ایتمدم حتی بو وقته دك

	بیان مفردات بیت واعرابه	

وعلی مبتدا لکن ضرورت وزن ایچون تنوینی حذف اولندی من رمد مؤخر

داوینه یه متعلق رمد فتحتینله کوز اغریسی به ظرف مستقر رمدك صفتی تقدیری

من رمد کائن فیه ذکر کل واراده جزء طریقیله علی حضرتلرینك عینینی مراد در

داوینه مبتدانك خبری جمله سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر ضمیر مفعولی

علی یه راجع فی خیبر داوینه فعلنه متعلق وانك ظرفی فشفی قولنده فا تفریعیه

معنی دیمك اولورکه سن یا رسول الله دوا ایلدك عقیبنده اوده شفا بولدی شفی

فعل ماضی مجهول ضرورت وزن ایچون یاسی ساکن قیلندی اصل اوزره مفتوح

قیلنمه لیدی بطیب شفی فعلنه متعلق طیب کوزل قوقو معناسنه لمی لامك فتحی والفك

قصریله طودق سیاهه مائل اولمقوکه عرب طائفه سی قتنده محبوبدر واغز صویی دخی

مراد ایدرلر ایمش کاف خطابه مضاف خطاب فخر کائنات حضرتلرینه الف الف اشباع

اوشارحك نسخه سنده بطیب شاکا

	بیان تقطیعات بیت	

	وعلی من متفاعلن رمدبه متفاعلن داوینه مستفعلن	

	فی خیبر مستفعلن وشفی بطی متفاعلن ب لماکا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی سالمه اولدقدنصکره

اولنه زحاف اوغرایوب مضمر اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر اولمشدر

وجزء ثانیسی سالمدر وضربی اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

وسألت ربك فی ابن جابر بعدما		ان مات احیاه وقد ارضاکا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات ابن جابر اولدکدنصکره انك حقنده سن ربکه سؤال

ایلدیك انی احیا ایتمه سی ربك جلت عظمته انی احیا ایلدی وتحقیق ربك سنی

راضی قیلر اولدیغی حالده نبی علیه السلامك جابرك اوغلنی احیاسی قصه سی

السید علی الکیلانی الحموی رحمه الله تعالی منظومة الحلیه نام دیکر نظم الدرر

فی حلیة خیر البشر اسمیله مسمی اولان نظمنده وتفصیلنی بلوغ البغیه اسمیله

مسمی اولان شرحنده ذکر ایدوب دیدی شواهد النبوه ده جابر بن عبد الله

الانصاری رضی الله عنهدن روایت اولنه رق نبی محترم صلی الله علیه وسلم

حضرتلرینك جابر مرقومك اولادینی احیا سنده کلدیکه جابر رضی الله عنه

رسول الله صلی الله علیه وسلمی برکون ضیافته دعوت ایلدی ونبی علیه السلامده

اجابت ایتدی وجابرده فرحلندی پس رسول الله علیه السلام داخل اولدی

ودخی جابرك قیونلری وار ایدی اونه ایلشیق پس اول قیونلر ایچندن برینی

ذبح ایلدی بریان وکباب ایتمك ایچون ودخی جابر حضرتلرینك ایكی اوغلو
وار ایدی پس انلرك بیوكی كوچوكنه دیدیكه كل بابام قوزیبی نه كیفیتده
ذبح ایتدی سكا كوستره یم پس كوچك قرنداشنی یاتردی واللرینی وایاقلرینی
باغلدی وذبح ایلدی وباشنی كسوب اناسنه كتوردی وقتاكم اناسی انی
كوردی دهشت ایلدی وآغلدی صبی قورقوب سطحه قاچدی واناسی اردی
صره قووه لدی صبینك خوفی ارتدی وكندوسنی سطحدن اتدی وهلاك
اولدی پس عورت سسنی كسدی واوغللرینی اوینه قودی وبر پلاس شی ایله
انلری اورتدی اوك بر طرفنده وقوزوسنی بشرمك ایله مشغول اولدی ودخی
حزننی اخفا ایدوب سرور اظهار ایتدی وجابر حضرتلری ما وقعی بلمدی
وقتاكم قوزی بشدی ورسول الله صلی الله علیه وسلمه كتورلدی جبریل
علیه السلام كلدی ودیدیكه یا محمد تحقیق الله تعالی سكا امر ایدركه اولاد جابر ایله
برابر قوزیبی ییه سك رسول محترم علیه السلام بو امری جابره دیدی پس
اوغوللارینی استدی انالری دیدیكه انلر شمدی حاضر دكللردر پس جابر
بونی رسول الله علیه السلامه خبر ویردی پس رسول الله علیه السلام
بیوردیكه الله تعالی سكا امر ایدر انلری حاضر قلمغله پس جابر امراسنه كیدر
واكا الله تعالی نك امرینی خبر ایدر عورت اغلار واورتوسنی انلرك اوزرلرندن
اجار وقتاكم جابر انلری كورر متحیر اولور وبو كوردیكنی رسول الله علیه السلام

خبر ویرر عقیبنده جبریل علیه السلام نازل اولور ودیركه یا محمد تحقیق الله تعالی
سكا امر ایدركه الله تعالی یه دعا ایده سك ودخی دیركه جیبیم دعاسندن اجابت
واحیا بندن پس رسول الله علیه السلام دعا ایتدی عقیبنده الله تبارك وتعالی نك
اذنیله جابر رضی الله عنه نك اول ایكی اوغلو حیات بولوب دیری اولدیلر تاریخ
خمیسده شواهد النبوه دن اولاندن نقلاً بو یله جه روایت اولندی انتهی
ودخی معلوم اوله كه امام ناظم حضرتلری ابن لفظنی مفرد ایراد ایلدی مع هذا
روایت اولنانه بناء ابن ایكیدر فی ابنی جابر دیمك كركدی تثنیه صیغه سیله
وبعدنده ان ماتا احیاهما نه بو یله تثنیه صیغه سیله دیمك كركدی بونك
جوابنده دیرزكه ابن قولنك جابره اضافتی جنس ایچون یاخود استغراق ایچون
اوله ضرورت وزن ایچون تأویل مزبور ایله اوچ محلده مفرد ایراد بیوردیلر

	بیان مفرد بیت واعرابه	

وسألت قریبی اولان داوتیه ویاخود بعیدی اولان جنتك اوزرینه معطوفدر
كام مرّ ارا ربك مفعول اولی ومفعول ثانیسی محذوف تقدیری احیاءه
شارح دیركه مصرع ثانیده اولان احیاء مفعول ثانیسیدر غایتی ضرورة وزن
ایچون اخرنده كی همزه حذف اولندی فی ابن جابر ظرفی ضرورت وزن ایچون جابرك تنوینی
حذف اولندی بعد ما ظرف ثانی سألت فعلی ایچون ما مصدریه یاخود زائده
ان مصدریه كذلك ماتت فعل ماضی غائب تأویل مصدرده مضاف الیهی بعد قولنك

سؤال سألة مسألة تسأل سالة برنسنه یی بر كمسه دن ایسته مك معناسنه دركه فارسیده خواستن دینور واصل دیلنمك
معناسنه موضوعدر یقال ساله كذا وعن كذا وبكذا ای عنه سؤالا وسآلة ومسألة وتسآلا وسألة من الباب الثالث اذا
استدعی بو اراده بكذا لفظنده باعن معناسنه در مؤلفك بصائرده بیاننه كوره اشبو سؤال ماده سی برنسنه یی بركمسه دن
بیلمكی یاخود بیلمكه مؤدی
اولان شیئ كذلك بركمسه دن
مال یاخود ماله مؤدی اولان
نسنه یی طلب واستدعا ایلمكدن
عبارتدركه بونلردن تركیده
صورمق یاخود دیلنمك ایله
تعبیر اولنور معنای اولده جوابی
لسانله دركه صورلان
شیئه نه كونه ایسه
جواب ویریلور آل بونده لسانك
خلیفه سی اولوركه كتابله یاخود
اشارتله ادا ایدر ومعنای ثانینك
جوابی ال ایله اولوركه مطلوبی
اعطا ایدر وبونده لسان الك
خلیفه سی اولوركه وعد ایدر
یاخود لا ایله رد ایدر ومعنای
اولده مستعمل اولنجه مفعول
ثانیه كاهیجه حرف جر واسطه سیله
تعدیه ایدر مثلا سالته كذا
وعن كذا وبكذا دیرلر وعن حرفیله
تعدیه سی اكثردر ومعنای
ثانیده استعمال اولندقده بنفسه
یاخود عن حرفی واسطه سیله[7]

[7] تعدیه ایدر نحو قوله تعالی واذا سألتموهن متاعا وقوله تعالی واسألوا الله من فضله خلاصه سی دیلنمك معناسنده حقیقتدر
وصور مقیده كویاكه خبرك صحتی جوابی دیلنور اولمغله بالاستعاره در انتهی وقیانوس محشیه

خلاصهٔ کلام بعد موته دیمك اولور احیا افعال بابندن فعل ماضی تخنده فاعل
ضمیری ربّ قولنه راجع ضمیر بارز مفعولی ان جابره راجع اصل اوزره قصر
ایتمه لیدی لکن ضرورة وزن ایچون صله ایدوب مد ایتمه لی وقد ارضا جمله سی
احیانك فاعلندن حال اولور قد تحقیق ایچون ارضا افعال بابندن فعل ماضی غائب
تخنده فاعلی مستتری بنه رب قولنه راجع کاف خطاب مفعولی خطاب علیه السلام

	بیان تقطیعات بیت	

وَسَأَلْتَ رَبْ متفاعلن بِكَ فِي اِبْنِ جَا متفاعلن بِرٍ بَعْدَمَا متفاعلن
اَنْ مَاتَ آحْ مستفعلن يَاهُ وَقَدْ مستفعلن اَرْضَاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملردر و عروضی اصل اوزره سالمه دروصرع
ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر و ضربی اصل اوزره مقطوع و زحاف ضرب ایله مضمر اولمشدر

وَدَعَوْتَ رَبَّكَ عَامَ قَحْطٍ مُعْلِنًا	فَانْهَلَّ قَطْرُ السُّحْبِ حِينَ دُعَاكَا

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات قتلق یلنده اعلان ایدیجی اولدوغك حالده ربکه دعا
ایلدك عقیبنده بلوتلرك قطره لری صغا نقلی دوکولدی سنك ربکه دعاك وقتنده
عام قحطده بلوتلردن یغمور سیل اولوب اقمه سی قصه سی شیخان رحمهما الله تعالی
انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایدرلرکه تحقیق جمعه کوننده
بر رجل مسجد شریفه داخل اولدی و رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

خطبه

خطبه ایدر اولدقلری حالده قائم ایدی امدی اول رجل دیدیکه یا رسول الله مالل‌ر
هلاك اولدی و یوللر کسلدی پس الله تعالی یه دعا ایله بزلره یغمور ویرسن پس
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مبارك اللرینی قالدیردی و بیوردی
اللّهم اغثنا اوچ کرّه ودخی سماده بر قطعه بلوت کورمه دك دعانك عقیبنده
بر بلوت طلوع ایلدی اندنصکره اول بلوت یغمور یاغدردی والله بزلر شمسی بر سبت
کورمدك یعنی زماندن بر قطعه ده کورمه دك بخاری روایتنده کلجك جمعه یه دك
اول بلوت یغمور یاغدردی اندنصکره کلجك جمعه ده بر رجل داخل اولدی
رسول الله صلی الله علیه وسلم ایاقده خطبه اوقوردی پس رجل دیدیکه
یا رسول الله مالل‌ر هلاك اولدی و یوللر کسلدی امدی الله تعالی یه دعا ایله یغموری
امواللردن وسُبُلدن طوتسون یعنی یغدرمه سن پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم
مبارك یدینی قالدردی اندنصکره اللّهمّ حوالینا ولا علینا بیوردی پس بلوت یاغدرمه دن
دوردی و بزلر کونشده چیقدق و بیوردیلرکه وبراتی لاغملردره لری اقدی واطرافده
هیچ برکمسه کلمدی الا ککیش یغموری تحدیث ایدوب خبر ویردی علی القاری
مرحوم قصیدهٔ برده شرحنده و ابن الحجر الهیثمی همزیه شرحنده بیان ایتدیلر

	بیان مفردات بیت و اعرابه	

ودعوت فعل ماضی مخاطب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف خطاب نبی محترم
علیه السلامه ربك مفعولی عام قحط ظرفی عام ییل معناسنه قحط قتلق

معناسنه معلناً مخاطب تاسندن حال فانهلّ ده فا شرط محذوفك جوابی
تعقیب معناسنی افاده سیله تقدیری عام فحطده سن ربکه دعا ایلدیکك
وقتده بلوتلرك قطرلری صغانقلی دوکلدی یعنی یاغدی انهلال یغمور
صَغانقلی یاغمق سُحُب نسبنك وحانك ضمیله سَحابه دخی سَحابك جمعی لکن
وزن ایچون حاسی تخفیف اولندی حین دعاكا فانهلّ فعلنك ظرفی فا تعقیبك
معناسی تاکید ایچون کتورلدی حین زمان معناسنه دعاء دالك ضمیله
والفك مدیله برنسنه نك وقوعن طلب ایتمك دعا یدعودن مصدردر
بو مقامده اسم مصدردر حین دعاءك ربك تقدیرنده مصدرك فاعلنه
اضافتیله مفعولی محذوف اوله رق لکن همزه سی ضرورة وزن ایچون حذف
اولندی كاف خطاب مضاف الیهی خطاب نبی علیه السلامه الف الف اشباعدر

	بیان تقطیعات بیت	

وَدَعَوْتَ رَبْ متفاعلن بَكَ عَامَ فَحْ متفاعلن طِ مُعْلِناً مستفعلن
فَانْهَلَّ قَطْ مستفعلن رُ السُّحْبِ حِي مستفعلن نَ دُعَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالم عروضی سالمه اولدقدنصکره اولنه زحاف
اوغرایوب مضمر اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمر و ضربی مقطوعدر

وَدَعَوْتَ كُلَّ الْخَلْقِ فَانْقَادُوا الى ❁ دَعْوَاكَ طَوْعاً سَامِعِينَ نِدَاكَا

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات مخلوقاتك کلیسنی طاعت خالقه دعوة تامة كاملة
غیر مخصوصه بلکه الی یوم القیمه خلقه شامله وواصله دعوت ایلدك عقیبنده
انلر سنك دعوتکه طوعا انقیاد ایتدیلر سنك نداکی ایشیدیجی و قبول ایدیجی
اولدقلری حالده بو بیتده الله تعالی نك ادع الی سبیل ربك بالحكمة والموعظة
الحسنة قولنه اشارت واردر والله تعالی نك بنه ومن احسن قولا ممن دعا الی الله
قول شریفنده ایما واردر وحدذاتنده اصحاب کرام و تابعین و تبع تابعین حضراتی
مفخر موجودات صلى الله عليه وسلم حضرتلرینه انقیادلری معروف ومشهوردر
والی یوم القیمه امة محمدیه نك انقیادلری فی الجملة بنه موجوددر فلله الحمد والمنة

	بیان مفرادات بیت واعرابه	

ودعوت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب خطاب فخر عالم حضرتلرینه ما سبقلر کبی
فاعلی تا مخاطب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف كل الخلق مفعولی فانقادوده
فا تعقیبیه عاطفه اولمه سیله بیله انقیاد اطاعت معناسنه دعوت
اوزرینه معطوف الی حرف جر فانقادوا یه متعلق دعوی دعوت
معناسنه كاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه طوعا مفعول
مطلق مجازی تقدیری انقیاد طوع سامعین فانقادونك واو ضمیری
جمعندن حالدر قبول معناسنه اوله رق تقدیر کلام حال کونهم سامعین و
قابلین نداكا سامعینك مفعولی ندا نونك کسری و دالك فتحی و مدّی ایله مفاعله

۲ ثانی همزه سی ضرورت وزن ایچون حذف اولنور

بابندن مصدردر آواز معناسنه چاغرمق دیمك اولور یقال ناداه مُناداةً ونِداءً
اذا صاح كاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ كُلَّ متفاعلن لَ الْخَلْقُ فَاِنْ مستفعلن قَادُوا اِلَیْ مستفعلن
دَعْوَاكَ طَوْ مستفعلن عًا سَامِعِی مستفعلن نَ نِدَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالم اولدقدنصكره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر وجزء ثالثی كه ضربیدر اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

اَعْدَاكَ عَادُوا فِي الْقُلُوبِ جَمِیعُهُمْ صَرْعَی وَقَدْ حُرِمُوا الرِّضَی بِجَفَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سیّد السّادات سنك دوشمنلرك جمیعسی قلبلرنده سندن خوف ایدیجی اولدقلری حالده عودت ایتدیلر مغلوبین اولدقلری حالده وتحقیق انلر سكا جفا و اذی ایتدكلری سببیله الله تعالی نك وسنك رضاكدن محروم اولوب عذاب الیم ابدیله دنیا و آخرتده خسران ابدیده قالدیلر مفردات بیاننده تفصیلی كلور

فِي یَوْمِ بَدْرٍ قَدْ اَتَتْكَ مَلَائِكٌ مِنْ عِنْدِ رَبِّكَ فَقَاتَلَتْ اَعْدَاكَا

بیان معانی بیت

انلرك وجه مرقوم اوزره عودت و دونمه لری مكه یه بدر حنین غزوه سی كوننده

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

فی القلب اولمق احتمالیده وار قلب احجار ایله اوردولمش قیو معناسنه بخاری شریفده اولان حدیث شریفده دلالت ایدر معنی دشمانلرك جمیعسی بدر قیوسنه آتلمش اولدیغی حالده عودت ایتدیلر

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

سكا ربّنك عون ونصرت ویردیكندن ملكلری كلدیكی حالده اول كافرلر عودت ایتدیلر او كلن ملكلر سنك دوشمنلریكه مقاتله ایدوب اول كافرلری منهزم ایتدیلر قصّهٔ بدرك تفصیلی تاریخ طبریده وغیری تواریخده مصرحدر بو مقامده اجمالاً ذكر ایده لوم انشاءالله تعالی هجرت نبویه نك ایكنجی سنه سنده شهر رجب شریفك نصفنده قبله كعبهٔ مكرمه یه تحویل اولندی وشعبان شریف تمام اولیجق رمضان اتی تمام اوتوز كون اوروج طوتمقلغك فرضی آیتی نازل اولدی پس مسلمانلر اوروج طوتمقلغه نیت ایتدیلر پیغمبر صلّی الله علیه وسلم حضرتلرینه خبر كلدیكه ابوسفیان بن الحرب مكلردن براولو كاربان ایله ومبالغه مال واسباب ایله شامه تجارته كیتدیلر یدی شمدی كلیورلر عمرو بن عاص دخی ابوسفیانله بیله در روایت اولنور كه اول كاربانده اولولردن یتمش كشی واردی بولر بوسوزده ایكن جبریل علیه السّلام كلدی ودیدیكه یا رسول الله مشتولق اولسونكه حق تعالی سكا فرصت ویردی مسلمانلر كافرلر اوزرینه غالب اوله چقلردر وكافرلرك مالی واسبابی مسلمانلره نصیب اوله چقدر كافرلر بوزیلوب مسلمانلر النده اسیر اوله چقدر همان چقمق اوزره اول پس محمد علیه الصلوة والسّلام حضرتلری شاد اولوب اصحابنه بو حالی بیلدردی همانكه اصحاب كرام حضرت رسالتدن بو سوزی ایشتدیلر صاندیلركه

ابوسفيان كاربانى اله كره جكدز زياده بولداش وسلاح المه ديلر اندن
يتمش كشى پيغمبر حضرتلرينك حضور سعادتلرينه جمع اولديلر پس پيغمبر
حضرتلرى ابو لبابيى مدينهٔ منوره ده خليفه ايلدى كندولرى عجله ايله
جقديلر قلان اصحاب كرام ايشدوب پيغمبر عليه السلام اردنجه سكردشديلر
سلاحه اولقدر مقيد اولمه ديلر فى الجمله اوچيوز اون اوچ كشى وبر روايتده
اوچيوز قرق كشى پيغمبر عليه السلام قتنده جمع اولديلر بو عسكرك ايكسى
اتلو يتمشى سوارى قلانى پياده ايدى نبى محترم حضرتلرى دوه لرى عضبايه
بنمشيدى بوكيدن اصحاب كرامك يتمشن يدبسى مهاجريندن ايكيوز اوتوز
النيسى انصاردن ايدى اندن پيغمبر حضرتلرى تعجيلله بدر قيوسنه واردیلر
بو طرفدن ابو سفيان كاربانى قالدروب دكز كنارندن مكهٔ مكرمه يه وارمشدى
ناكاه جبريل عليه السلام كلوب ديديكه يا محمد صلى الله عليه وسلم ابو سفيان
كاربانى قاچيردى بدرك صاغ ياغنى طوطوب سواحل بحردن كيدوب
بدره اوغره مدى شمدى مكه دن عسكر كليبورسنكله محاربه ايده چكلر
بو حالى عسكركه بلدركه وقتلرينه حاضر اوله لر كافرلر منهزملردر پس مفخر
موجودات صلى الله عليه وسلم حضرتلرى صحابهٔ كرامه بلدردى انلرده
ديديلر يا نبى الله بز حربه كلمدك شمدى بزده بولداش وسلاح يوق اولقدر
عسكره بز نيجه جواب ويره لم كه بيك ودخى زياده در حق تعالى بو آيتى

كوندردى واذ يعدكم الله احدى الطائفتين انها لكم وتودون ان غير ذات
الشوكة تكون لكم نبى محترم حضرتلرى بيورديلركه سزك مرادكز مال لكن
الله تعالى نك مرادى دين اسلامى آشكاره قيلوب كافر لشكرينى سزك اليكوزدن
قهر ايلمكدر پس قريش لشكرى بدره كلوب يتشديلر پس اول كون كيجدى صباح
اولديكه جمعه كونى ايدى رمضانك اون يدنجى كونى بعضيلر اون طقوزنجى
كونيدى ديرلر ابو جهل اشارت ايلدى قريش قومى جمله سى اتلنديلر
صف چكديلر الآى باغلديلر همان كافر لشكرندن عتبه اول امردن ميدانه
آتينى سوردى ايكى صف آرا برنده طوردى قرنداشى شيبة بن ربيعه و
اوغلى وليد بيلسنجه ايدى اندن قبا آواز ايله چاغروب مسلمانلردن ار
ديلدى وديديكه اراكوزده قاننه صوصامش وار ايسه كلسون ميدانه
كرسون بنمله جنك ايله سون اول كافر اويله ديجك انصاردن اوچ كشى
ايلرو وارديلر برينه عوف بن سعد وبرينه حارث بن سعد وبرينه عبد الله
ابن رواحه ديرلردى عتبه انلرك آدلرينى صوردى وكيمك اوغللرى
ايدوكن صوردى بلديكه انصاريلردر ديديكه وارك كيدك زيرا
سز بنم حريفم دكلسز قانى اول محمد عليه السلامه اويوب مكه دن بيله
كيدنلر بزم حريفمز انلردر كلسونلر ديدى پس محمد عليه الصلوة والسلام
امير المؤمنين على وحمزة بن عبد المطلب وعبيدة بن حارثك يوزلرينه باقدى

ابوجهلك مجموع لشكرى طقوز يوز
اللى ايدى اولى بيك يوز ايكى يوز
اللسى دوندبدى
مبر

انلرك حريفى سزسكوز وارك بوكافر جواب ويرك بيوردى القصه اوچى
دخى نبى محترم حضرتلريله حلاللشوب ايلرو يوريديلر عبيده رضى الله عنه
عتبه يه مقابل اندن حمزه رضى الله عنه شيبه يه مقابل على رضى الله عنه
وليده مقابل اولديلر بو اوچ اجلهٔ صحابه اول اوچ كافره قلجلر چكوب برى برينك
اوزرينه يوروديلر ايكى لشكر انلرى طوروب تماشا ايدرلردى پس نكرى
ارسلانى على رضى الله عنه ايرشوب وليده بر قلچ اوروب ديه سندن قوشاغنه
دكين ايكى پاره ايلدى حمزه رضى الله عنه دخى شيبه‌ئى اولدردى عتبه ايله
حضرت عبيده ارا سنده بر قاچ حمله خطا كچدى اخر عتبه حضرت عبيده‌يه
بر قلچ اوردى بر اياغن دشوردى حمزه ايله على رضى الله عنهما ايرشوب اول
عتبه كافرى ديه لديلر عبيده‌يى پيغمبر قتنه كتورديلر كورديلركه عبيده‌نك
اياغنك ايلكى چقمش نبى محترم حضرتلرى بيوردى يا عبيده بشارت
اولسون سكا كه جنتدن سنك اياغ اولديغك همان اولنجه در اولدوكك كبى
سنك مقامك جنتدر عبيده رضى الله عنه بيوردى يا رسول الله بن
اولدوكم قايرمزم اما بن انى استرمكه بو جنك تمام اولنجه اوغوللريم ايله سنى
اورتايه الامادم وبو كافرلردن سنى صقليوب جميع تعلقاتم سنك اوكوكده
قربان اولدقلرين كورمدم رسول اكرم حضرتلرى بيوردى يا عبيده سندن
بن راضيم الله تعالى سندن راضى اولسون عبيده حضرتلرى الحمد لله

ديوب جانى حضرتنه تسليم ايدوب شهيد اولدى پس محمد عليه الصلوة
والسلام مسلمانلرى صواشه قندردى فخر عالم حضرتلرى بو سوزده
ايكن كافر طرفندن بر اوق كلدى انصاردن بر كمسنه پيغمبرك اوكنده
طورمشدى اسمى حارث بن سراقه ايدى اول اوق اكا طوقندى اولدخى
شهيد اولدى فخر عالم حضرتلرى نظر قيلدى انصاردن عمرو بن حماجى كوردى
النده بر قاچ خورما واردى شهادت مرتبه‌سن اكا سويلدى وشهيدلرك
صوريسوز جنته وارد قلرينى بيوردى همان ساعت اول عمرو النده‌كى
خورمايى بوراقدى قلجن الوب كافره حمله ايلدى بر قاچ كافر ديلدى اخر
كندونى دخى شهيد ايتديلر اندن فخر عالم حضرتلرى اول كندو ايچون يايديقلرى
اوايچنه كردى يوزين طوپراغه سوروب حق تعالى حضرتلرينه سجده قيلدى
چوق تضرع ونياز ايلدى يا رب بكا عنايت نظرن ايله شمدى اكر اصحابم
بو كافرلر النده هلاك اولجق اولورلر سه ايرق كمسه ايمانه كلمز يا رب بكا
نصرت وير بيوردى وشولقدر تضرع ايلديكه ابو بكر رضى الله عنه
حضرتلرى محمد عليه السلامك النى طوتدى وديديكه يا محمد دعاده
حق تعالى حضرتنه الحاح ايلمه زيرا كه الله تعالى تقديرنده نه اولورسه
بز دخى اكا راضيوز اما بولر هنوز بو سوزده ايكن جبريل عليه السلام
يتشدى وبيوردى يا محمد بشارت اولسون سكا كم حق سبحانه وتعالى

بدر دمحور مايا بر اغمدن
وادیدن جراوق يتيشلر ايدى صح

سکا وسنك اصحابکه نصرت ویردی ودخی بیك فرشته سکا یاردمه
کوندردی پس فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری جبریلدن بو خبری
اشیدوب بغایت شاذ اولدی اندنصکره فخر عالم حضرتلری جبریل
علیه السلامه دیدیکه حق تعالی حضرتلری بیك فرشته می کوندردی
جبریل علیه السلام دیدیکه بلکه اوچ بیك فرشته کوندردی ینه محمد
علیه السلام دیدی اوچ بیك می جبریل علیه السلام دیدیکه بلکه
حق تعالی حضرتلری بش بیك فرشته سکا یاردمه کوندردی نتکم قرآن
عظیمده بیورر اذ تقول للمؤمنین الن یکفیکم ان یمدکم ربکم بثلاثة
الاف من الملئکة منزلین بلی ان تصبروا وتتقوا ویاتوکم من فورهم هذا
یمددکم ربکم بخمسة الاف من الملئکة مسومین محمد علیه السلام حضرتلری
بو کلامدن غایت شاذ اولدی واول اوردن طشره چقوب مسلمانلره
بشارت ایلدی وانلر دخی شاذ اولوب تکبیر کتوردیلر قلجلرین چکوب
کافرلر اوزرلرینه حمله ایلدیلر وبوزدیلر وقچوردیلر اندن پیغمبر
حضرتلری بر آوج طوپراق یریوزندن الیله الوب کافرلرك یوزلرینه
صاچوب شاهت الوجوه دیدی اندن حق تعالی حضرتلری بر روزکار ویردی
جمله سنك کوزینه قیوب کور ایلدی هیچ برنسنه کورمه دیلر فرشته لر
یتشوب هر کافری دپه سندن اوردلردی طرناغنه دکن ایکی پارچه ایدرلردی

دفن

وقت اولوردیکه کافری فرشته لر شویله اوررلردیکه کوده سنده نقدر
کمکلری وار ایسه اییرلردی ونقدر طمرلری وسکرلری وار ایسه قوپارلردی
پاره سی وجراحتی هیچ بلورمزدی کیم اوردوغنی دخی کورلمزدی دوشوب
چاپه لردی جانی جهنمه اصمرلردی اصحاب رسول الله دن شویله روایت
ایدرلرکه بر کافری اولدرمکه بز که قصد ایدردك بز یتشمه دن اول
کافر دوشردی اوزرینه واردقده که باشی کسه وز خورد اولمش بولوردق
بلوردککه انی فرشته لر اولدرمشدر اشبو فلم تقتلوهم ولکن الله
قتلهم وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی ایت کریمه سی بو سوزه شاهددر
عبدالله بن مسعود رضی الله عنه بر ضعیف کشیدی الندهٔ بر عصاسی
واریدی اولولر اراسنده کزرکن ابوجهلی کوردیکه اولمش جانی چکشوب
یاتور عبدالله حضرتلری ابوجهل لعینك کوسی اوزرینه چقدی سلاحی
دخی یوغیدیکه باشنی کسه ابوجهل کوزن اچوب عبدالله حضرتلرینی
کوسی اوزرنده کوردی مکر عبدالله بن مسعود اوکذمانده ابوجهلك
چوبانی ایدی ابوجهل دیدیکه ای قیون چوبانی نه قتی هیبتلو یره اونوردك
غافل اولمه عبدالله رضی الله عنه بیوردی چوق شکر الله تعالی حضرتنه کم
بنی سنجلین بوکسك اشکوك اوزرینه بندردی ابوجهل دیدی اشك
اولمیامیکی بونجه قریش اولولری بر سوری جمرینك النده هلاك اولدیلر

اندن دیدیکه یا عبد الله بکا خبر ویرکه لشکرك حالی نه اولدی و فرصت کیمك اولدی
عبد الله دیدیکه فرصت حق تعالی حضرتینکدر و دخی پیغمبرینکدر و دخی مؤمنلرکدر
ابو جهل ملعون دیدیکه بن اول طائفه دن دیکلم دیوب کوزینی یومدی
ابو جهلك بلنده بر بیوك بچاغی وار ایدی عبد الله حضرتلری اول بچاغی چقاروب
ابو جهل لعینك باشنی کسدی و پیغمبر حضرتلرینك حضور سعادتنه کتوروب
براوردی پیغمبر علیه السلام انی کوروب سجدهٔ شکر ایلدیکه و اول اخشام اولنجه
کافرلری قودیلر اخشام اولنجه ینه لشکرکاهه کلدیلر و بو بدر غزاسنده کافرلردن
یتمش کشی اولدی و یتمش دخی اسیر اولدی اما مسلمانلردن اون درت کشی شهید اولدی
التیسی مهاجردن و سکزی انصاردن ایدی پس بو مقدار قصهٔ بدری
انتخاب ایتدك تفصیلنی طالب اولانلر تاریخ طبریه و سائر تواریخه مراجعت ایتسونك
اَعْدَاكَ عَادُوا فِي الْقَلِيبِ جَمِيعُهُمْ صَرْعَى وَقَدْ حُرِمُوا الرِّضَى بِجَفَاكَا

بیان معانی بیت

سنك دوشمانلرك اجحار ایله اورولوب یا بلمش قیونك ایچنده انلك جمیعسی
دوشورلمش اولدقلری حالده عودت ایتدیلر حال بو کیم سکا جفا ایتدکلری
سببیله الله تعالینك و رسولنك رضالرندن محروم اولدیلر بو بیتك
قصه سی شارح بخار شریف قسطلانی مرحومك شرحنده اولدیغی
وجه اوزره ترجمه ایده لم شارح مرقوم بیورر که انجق اول کافرلر

امام ناظم حضرتلرینك اعداك عادوا فی القلوب جمیعهم اه قولی اول اخشام اولنجه کافرلری قودیلر خبرینك مفادیدر

قلیبه القا اولوندیلر انلرك شانلرینی تحقیر ایچون و بر ده ناس انلرك رایحهٔ
کریههلرندن متأذی بلز اولمسونلر ایچون یوخسه دفن اولمهلری ایچون دکل
زیرا حربینك دفنی واجب اولمز و ابی جهلك قاتلی مُعاذ بن عمرو بن الجموح و
معاذ بن عفرادر نتکیم صحیحین ده بویله در و اول ابو جهل ملعونك اوزرینه
عبد الله بن مسعود رضی الله عنه اوغرادی حال بو کیم اول ملعونه دشموش
یاتر همان باشنی کسوب رسول الله صلی الله علیه و سلم افندیمزه کتوردی
اما عُقبة بن ربیعه انی حمزه یاخود علی رضی الله عنهما قتل ایتدی اما شیبة بن
ربیعه انی حمزه رضی الله عنه قتل ایتدی عقبه بی بر روایتده قتل ایتدیکی
کبی اما عُتبه انی عبیدة بن الحارث یاخود علی یاخود حمزه رضی الله عنهم
قتل ایتدی یاخود اشتراکا قتل ایتدیلر اما امیة بن خلفی ابن عقبه
عندنده بنی مازندن انصاردن بر رجل قتل ایتدی ابن اسحاق عندنده
معاذ بن عفرا و خارجة بن زید و خُبَیْب بن اَساف انی قتلده اشتراك
ایتدیلر و سِیَرده عبد الرحمن بن عوف حدیثندن روایت اولندیکه
تحقیقا بلال رضی الله عنه امیة بن خلفه چقدی و انکله بله انصاردن
بر نفر وار ایدی امیة بن خلفی قتل ایتدیلر و اول ملعون بدنی بیوك ایدی
پس شیشدی انلر آنولك اوزرینه طوبراق القا ایتدیلر حتی انی طوبراق
غائب ایتدی اما عُقبة بن ابی مُعَیط اول ملعونی علی یاخود عاصم بن

ثابت قتل ايتدى صحيح اولان اول ملعونى رسول الله صلى الله عليه وسلم
حضرتلرى قتل ايتدى بردشى كابك عرقيله اما عمارة بن الوليد امرأة
نجاشيه تعرض ايلدى نجاشى برساحره امر ايلدى اول ملعونك احليلنه
نفخ ايلدى اكا عقوبة پس اول ملعون توحش ايليوب بهائم ايله اولدى
خلافة عمر رضى الله عنه حضرتلرينك خلافة سعادتلرنده ارض حبشه‌ده
جان جهنم اولدى باب اذا اُلقى على ظهر المصلى قذرٌ او جيفة لم تفسد عليه
صلاتُه بابنده كرك ذكر ايتديكمز ترجمه كرك ذكر ايده جكمز ترجمه بخارى
مرحوم سند متصل ايله ذكر ايدر كه تحقيقا عبد الله بن مسعود رضى الله عنه
عمرو بن ميمونه تحديث ايدر كه تحقيقا نبى صلى الله عليه وسلم بيت شريف
عندنده نماز قيلارردى وابو جهل وانك اصحابى كه انلر يدى نفر كافرلردر كه
انلرك اوزرلرينه فخر كائنات افنديمز بددعا ايتديلر انلر اوتورررلردى انلرك
بعضيسى كه ابو جهلدر بعضيسنه ديديكه سزلرك قنغيكز فلانك اوغوللرينك
جزورينك سلاسينى كتورب محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك سجده ايتديكى
وقتده ارقه سنه قور امدى قومك اَشقى‌سى نفس خبيثنى بعث ايلدى
امدى اول ملعون اول سلايى كتوردى وتوقف ايلدى حتى نبى
صلى الله عليه وسلم سجده ايلدى مبارك ظهر مقدسنه قودى كتفينى
اراسنده ابن مسعود رضى الله عنه ديرين اولحالتى مشاهده ايدرردم اكر

سلاسينك فتحيله مقصود اولدر ق
وه‌نك ولد يتاغى اولان دربدر
نسانده مشيمه كبى جزور فتح جيم
له وضم زا ايله ذكر وانثى يه
اقع اولور جمعى جزر كلور
وه‌دن مجزور معناسنه منحور كبى

بنم

اشقى القوم‌دن مراد عقبة بن ابى معيط‌در
اول ملعونك اشقى القوم اولمسى مع هذا
جمله‌سى كفرده مشترك‌در زيرا اول
ملعون اول فعل خبيثه مباشرت ايلدى

بنم ايچون قوت اولايدى رسول الله صلى الله عليه وسلمدن طرح ايدردم ابن
مسعود رضى الله عنه ديدى انلرك بعضيسى بعضى اوزرينه شوينى نسبت ايلدى
ورسول الله صلى الله عليه وسلم ساجد ايدى رأس سعادتنى قالدرمدى
حتى اكا فاطمة الزهرا كلدى رضى الله عنها رسول الله عليه السلامك
ارقه سندن اوسلايى اتدى پس رسول الله عليه الصلوة والسلام حضرتلرى
رأس سعادتنى قالدردى صكره بيوردى اللهم عليك بقريش يعنى
قريشك كفارنى اهلاك ايله اوچ كره بويله بيوردى پس بو بددعا انلرك
اوزرلرينه مشقتلى اولدى عبد الله بن مسعود بيورر اول كافرلر اعتقاد
ايدرلردى كيم تحقيقا دعا شو بلد حرامده مستجابدر بوندنصكره رسول الله
صلى الله عليه وسلم دعاسنده تعيين بيوردى واولا اجمال ايلديكنى
تفصيل بيوردى پس اللهم عليك بابى جهل اسمى عمرو بن هشام ابن حنظله
ديمكله معروف ايدى بو امتك فرعونى وسُشى وما بونايدى وعليك
بِعُتْبَة بن رَبِيعة وشَيْبة بن رَبيعة والوليد بن عُتْبة واُمَيّة بن خَلَف
وعُقْبَة بن ابى مُعَيْطٍ ونبى صلى الله عليه وسلم يا خود عبد الله بن
مسعود ياخود عمرو بن ميمون يدنجيسنى عَدّ ايتمدى پس حفظ
اولنمدى لكن مؤلف موضع آخرده يدنجيسى عمارة بن الوليد بن المغيرة
ديو ذكر ايتدى ابن مسعود رضى الله عنه بيوردى بن نبى عليه السلامُ

انلرك اوزرلرینه بددعا ایدر كوردم الا بوكونده وانلر بددعایه
مستحق اولدیلر اول كونده زیرا علیه السلام اوزرینه ربیسینه عبادتی
حالنده غضبنه مباشرت ایتدكلرندن والا رسول الله علیه السلامك
حالی اذیت ایدنلره عفوایدی ابن مسعود رضی الله عنه بیوردی بن شول
ذات اجل اعلایه قسم ایدرمكه رسول الله صلی الله علیه وسلمك عد
ایندیكی كافرلری قلیب ایچنده مصروع واتلمش كوردم قلیب فتح قاف و
كسر لام ایله طاش ایله اورلمزدن اول قیویه دیرلر قلیبدن مراد قلیب بدردر

بیان مفردات بیت واعرابه

اعدا عدوك جمعی كاف خطابه مضاف غایتی ضرورت وزن ایچون اعدانك
همزه سی حذف اولندی مبتدا عادوا جمله سی خبری مبتدا وخبر جمله سی
وجه سابق اوزره معطوف هرحالده یا ایها السادات اولنده معتبر عادوا
عاد یعوددن عاد فعل ماضیسنك جمعیدر عادن دكل فی القلوب
عادوایه متعلق لكن كلام مذ مسامحه وارد در تقدیر كلام عادوا خائفین
فی قلوبهم جمیعهم تاكید معنویدر عادوانك جمع ضمیری اولان واودن صرعی
صادك فتحی ورانك سكونی وعینك فتحی وقصریله صریعك جمعی صریع
كولشوب التن اولان كمسنه كه مغلوب دیمك اولور عادوانك ضمیرندن
حالدر وقد حرموا الخ ضمیر مرفوعدن بنه حالدر وماضینك حال وقوعنده

یعنی اجوف واوی اولان عاددن بالاول
عودت ایتدی دوندی دیمك اولور بو نسخه
ناقص واوی اولان عدادن دكلكه عداوه ایتمه
معناسنه بوكا كوره مفاعلدن برنسخه
عداوندن دیدی بكا كوره
عادوا اوقلی

شرطی اولان قد لفظا مذكوردر جمیع نحاتك مذهبنه موافق اوله رق یاخود
عادوا اوزرینه معطوفدر وصیغه سی مجهولدر الرضا اسم مصدر اوله رق
وممدود اوله رق لكن همزه سی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی یاخود
مصدر ومقصور اوله رق هرحالده الف لام مضاف الیهدن عوضدر
رضاك تقدیرنده بجفاكا حرموایه متعلق كاف خطاب فخر كائنات حضرتلرینه
الف الف اشباعدر فی یوم بدر عادوایه یاخود حرموایه ظرفدر یاخود علی سبیل
التنازع ایكیسنه ده ظرفدر یاخود مؤخر قداتتك فعلنه ظرفدر بدر مدینهٔ
منوره یه اوچ درت قوناق وادر قداتتك جملهٔ ابتدائیه كاف مفعولی خطاب
علیه السلامه ملائك ملكك جمعی اتت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه سنك فاعلی
من عند ربك اتت فعلنه متعلق فاتلت ملائكك صفتی یاخود اندن حال لكن
قد مقدردر قد قاتلت تقدیرنده اعداء عدوك جمعی مفعولی لكن اعدانك همزه سی
ضرورت وزن ایچون حذف اولندی كاف علیه السلامه خطاب الف اشباع

بیان تقطیعات بیتین

اعدا ءكا مستفعلن دوا فی القلو مستفعلن ب جمیعهم متفاعلن
صرعی وقد مستفعلن حرموا الرضا متفاعلن بجفاكا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلو وعروضی اصل اوزره سالمه
ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

فِي يَوْمِ بَدْ مستفعلن رٍ قَدْ اَتَتْ مستفعلن كَ مَلاَئِكٍ متفاعلن

مِنْ عِنْدِ رَبْ مستفعلن بِكَ قَاتَلَتْ متفاعلن اَعْدَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى و ثانيسى مضمرلردر و عروضى اصل اوزره سالمه‌در

و مصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر و ثانيسى سالم و ضربى اصل اوزره مقطوع و

زحاف ضمار ايله مضمر اولوب متفاعل. قالدقدنصكره مفعولنه نقل اولنمشدر

وَالْفَتْحُ جَاءَكَ يَوْمَ فَتْحِكَ مَكَّةً وَالنَّصْرُ فِي الْاَحْزَابِ قَدْ وَافَاكَا

بيان معانى بيت

و دخى يا سيد السادات سن مكهٔ مكرمه‌ئى فتح ايتدوكك كونده سكا الله تعالى‌نك

فتحى كلدى يعنى الله تعالى فتح و نصرتى ويردى و دخى يوم احزابده كه

خندك غزاسيدر نصر و ياردم سكا كلدى تحقيق سكا اول نصر وافى

اولديغى حالده ياخود سكا اول نصر يوم احزابده موافقت ايدوب كاملا

كلدى ديمك اولور كه اول نصر سكا كاملا غلبه و كفاره انهزام ويردى

سببنه اسناد قبيلندن اولور زيرا معطى حقيقى الله تعالى‌در يعنى الله تعالى

يوم احزابده يردمينى و اعانه‌سنى كاملا ويردى فتح مكه قصه‌سنى

اجمالا نقل ايده‌ليم تاريخ هجرت نبويه‌نك سكزنجى سنه سنده قريش كافرلرى

حديبيه غزوه سنده ايتدكلرى صلحى[٩] نقض ايتديلر پس سنهٔ مرقومه رمضان

شريفنك اونجى كوننده فخر عالم صلى الله عليه و سلم حضرتلرى كلثوم ابن حصينى

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

٩ صلحك خلاصه‌سى تعهد ايتمشلردى كه پيغمبر عليه السلام ايله صواش ايتميه‌لر و دوشمنلرينه ياردم ايتميه‌لر و سلاح ويرميه‌لر و پيغمبرك عهد و امانده اولانلره دخى صواش ايتميه‌لر و صواش ايدنلره ياردم ايتميه‌لر و سلاح ويرميه‌لر چونكه بونلر اوزرينه عهد و امان ايتديلر مكه‌ده ايكى طائفه وار ايدى كه انلر دخى پيغمبرك عهد و امانده ايديلر برينه بنى خزاعه ديرلردى و برينه بنى بكر بن كنانه ديرلردى بو ايكى طائفه كرچه ايمانه كلمشلردى اما بنى خزاعه بنى هاشمله اولورلردى مكر بنى خزاعه بنى بكردن بركيشى اولدرمشلردى ارالرنده عهد و امان اولديغى بكردن احتياط ايتديلر سلاح كتورمديلر مدينه‌يه حج وقتنده سلاحسز مكه طوافنه كلديلر بنو بكر بنو خزاعه‌يه فرصت بولديلر و صواش ايتمك استديلر بنو بكر ابو سفياندن و قريشدن ياردم استديلر اما قريش ياردم ايتمديلر اما سلاح ويرديلر بلكه قريشدن نيجه كشيلر يوزمه كلديلر بو جهتدن نقض صلح ايتمش اولديلر تفصيلى تاريخ طبريده‌در

مدينهٔ منوره‌ده خليفه ايليوب مكه فتحى و غزاسى نيتنه اون بيك مهاجرين و انصار

و سائر اطرافده اولان عربلر ايله چقديلر يوللرى مسدود اولديغندن قريش

كافرلرى محمد عليه السلامك تدبيرينى و قصدينى خبر آلامديلر پس ابو سفيان

ابن حرب و اولولردن حكيم بن حزام و دخى خزاعه اولولرندن بديل بن ورقايى

جاسوسلغه كوندرديلر چونكه بونلر مكه‌دن چقديلر اوچ قوناق ايلرو اولان

عسفانه وارديلر كه پيغمبر حضرتلرى انده قونمش ايدى اول جاسوسلر

اول ارايه نصف الليلده ايرشمشلردى اوزاقدن كورديلر كه آتش يانار قتى

عجبلنديلر ابو سفيان ديديكه عجب اول آتش نه اوله بديل ديديكه عربدن

بر طائفه قونمش اوله ابو سفيان ديديكه عربده بو قدر آتش ياقار طائفه

يوقدر و ازسه بو محمددر اما محمدك صلى الله عليه و سلم بو قدر لشكرى

يوقدر بونلر قالقوب لشكر خصوصنده بو فكرده ايديلر ديكه نه و جهله

خبر آلالم ديركن عباس بن عبد المطلب پيغمبرك شهباسى آدلو دوه‌سنه بنوب

چرينك چوره‌سن دولاشوردى اول كيجه قوله عمر بن الخطاب رضى الله

عنه چقمشدى عمر حضرتلرى دخى آتش يقوب يريرده اوتورميشيدى

حضرت عباس اول ارايه اوغرادى عمر رضى الله عنه ديديكه شول كيدن

نه كشيدر بقينك ديديلر كه پيغمبر عموسى عباسدر بندوكى دوه دخى

پيغمبرك دوه‌سيدر چونكه عباس اندن كچدى قراكوده كيدركن ابو سفيانك

آوازین ایشندی یولداشلریله سویلشوردی مکر عباس ایله ابو سفیان
اراسنده خیلی دوستلق وار ایدی بلدیکه اول کلن عباسدر کندوبی عباسه
بلدردی کلوب عباس ایله کورشدی عباس دیدیکه نیه کلدیك ابو سفیان
دیدیکه محمد علیه السلامك حالندن خبر المغه کلدم عباس دیدیکه اشبو
اوتورن محمد علیه السلامدر اون بیك ار ایله مکه نك اوزرینه کیدر
بو کیجه قراوله عمر رضی الله عنه چقمشدر سنی دوترسه مجال ویرمز
اولدورر کل بنم ایله کیده‌لم آردینه بنکه سنی محمد علیه السلام یاننه کوتورب
امان دیله‌یه‌یم مکر ابو سفیان ایله عمر اراسنده اسکیدن عداوت وار ایدی
بو سببدنکه عمر ابو سفیانك عورتی هندی سوردی هند خود جاهلیت
زماننده بر فاحشه عورت ایدی اینسی کوجی دائما قریش بکلریله زنا ایدی
اوز ماننده ابو سفیان عمره بو وجهله تهمت قلوب بینلرنده عداوت وار ایدی
او سببدن ابو سفیان عباسدن بو سوزی ایشیدیجك عباسك اردینه بندی
الوب کیدرکن ینه حضرت عمرك اوکندن کچدی عمر بقوب عباسك
اردنده ابو سفیانی کوردی دیدیکه ای تکری دوشمانی الحمد لله که مسلمانلر
النده آز بر اسیر اولدك عباس دیدیکه اسیر دکلدر امانه کلمشدر
حضرت عمر دیدیکه امانی بوکا کیم ویرمشدر حضرت عباس بن ویردم
دیدی عباس امانی بن ویردم دیدوکنه عمر غضب ایتدی لایق دکلدر که

یا عباس

یا عباس بردین دوشمانی کافره امان ویره سن اوبله دیوب پیغمبر علیه السلامك
چادرینه برابر کلدیلر خلاصه پیغمبر علیه السلام دخی امان ویردی و ابو سفیان
دخی مسلمان اولدی اردن غوغا کتورلدی بو ارادن کلام چوقدر بو مختصر
اکا متحمل دکلدر پس عباس ابو سفیانی بر لشکرك اوغر یجغی یرده طوردردی
اندن اسلام لشکری بولك بولك و الای الای مرتب سلاحله تازی اتلر ایله
کچدیلر هر الایکه کچردی ابو سفیان عباسه صورر دیکه بونلر کیملردر عباس
دخی بو فلان قبیله در دیردی بو رسمه بش بیك کشی تمام کچدی انلرك اردنجه
بش بیك کیملوم مهاجرین و انصاریلر لشکریله بر عجب شوکتله محمد مصطفی صلی الله
علیه وسلم حضرتلری کلوب کچدی شویله باشلرنده هپ دمشقی تولغا
وارقه‌لرنده جبه‌لر و زره‌لر شویله که کوزلرندن غیری یرلری کورنمزدی
اوز اقدن باقسه‌لر کوم کوك دمردن طاغ کبی کورینوردی اول سببدن
اول الایه قبة الحفر دیرلردی ابو سفیان بو شوکتی و بو هیبتی کورب متحیر
اولدی و کوکلنه قورقو دشدی عباسه دیدیکه بو سنك قرنداشك
اوغلو اولو پادشاه اولمش عباس دیدیکه وای سنك حالیکه محمد علیه السلام
ملك دکلدر پیغمبردر بوندنصکره ابو سفیان مکه‌یه کلدی مکه اهلی یاننه
جمع اولدیلر محمد علیه السلامدن خبر صوردیلر ابو سفیان دیدیکه
محمد علیه السلام همان کلدی و انك بر لشکری واردر که حد و حسابی یوقدر

کلدی عباس یا رسول الله دیدی / انلر بولکه اولسون فدی / همم ابو سفیانه برابلك اوله تا اول یلوکله دلده اکله
کوربیور رسك ورم بن مکه‌یه / دعوت ایدم کلمه دینس مکه‌یه / دیدی وار پس ورد عباس مکه‌یه
بونلری قیلم امین قریاز آرم / مکه‌یه امن امان حکمن ویرم / بو بره جمع اولدیلر ناس مکه‌یه
دیدکم یا اهل مکه بیله سز
کلسه کز ایمانه سالم اوله سز
هر کیم ایمانه کیره بولسون امان
کیم سلاحن ترك ایده بولسون امان
هم ابو سفیان ایچون بولسون امان
هر که دارینه کیره بولسون امان
قاپوسن اغلاق ایدنه بولسون امان
کعبه سترینی طوته بولسون امان
محمدیه صلحنك
عبارسی
زره ها ایله لکن ترکیده زرخ دیرلر

اسمعیل حقی

روایت اخرده مکه‌یه کلوب بو سوزلری دین حضرت عباسدر
و محمدیه‌ده اویله روایت ایدر منه

پس دیدیلرکه بز نجه ایده‌لیم ابوسفیان دیدیکه هرکیم که بنم اویمه کله امیندر
دیدیلرکه سنك اوك نقدر آدم آلور اکا بز صغمیوز نجه ایده‌لوم بونسنه‌دن
مکه خلقی قتی قورقدیلر محمد علیه السلام انلاری هب طوتوب قرارصاندیلر
بونلر بو وجهله محمد علیه السلامدن احتیاط ایتدکلری کبی محمد علیه السلام
دخی انلرك جنك اتمه‌لرندن حذر ایدردی اول کونکه پیغمبر علیه السلام
مکه‌یه کلدی صوردیکه قریش قومی نه تدبیرده‌در دیدیلرکه قریش
قومی بنو بکر بن کنانه لشکرن جمع ایتدیلر مرتب سلاح ایله غرب جانبنده
طورغوردیلر کندولر دخی جبه و زرهٔ کیوب شهر ایچنده اولرنده و دکانلرنده
طوردیلر و بنو بکره دیدیلرکه اکر محمد علیه السلام بزم ایله صواش ایتمیجك
اولورسه بز دخی ایتمزز واکر صواش ایدرسه شهر ایچنده صواش ایده‌رز
سز دخی محمد علیه السلامك لشکری اردندن کله سز صواش ایده سز انلرك
تدبیری بونك اوزرینه‌در پس پیغمبر علیه السلام چونکه بو سوزی ایشتدی
خاطر شریفنده شویله طوتدیکه انلر ایله صواش ایتمیه امدی جبریل علیه السلام
بو آیت کریمه‌یی کتوردی لا تقاتلوهم عند المسجد الحرام حتی یقاتلوکم فیه
فان قاتلوکم فاقتلوهم همانکه بو آیهٔ کریمه نازله اولدی پیغمبر علیه السلام
زبیر بن العوامه ایکی بیك کشی ویردی و بیوردی سن کندو الایکله لشکر
اوکنجه وارکیت شهر قپوسنده مشرق طرفنده اولان طاغلرك بریسنك

اوزرینه سنجاغی دیك اندن خالد بن الولیده ایکی بیك کشی ویردی و بیوردی
سن دخی کندو الایکله وار کیت مکه‌نك غرب طرفنده سنجاغی دیك انده بنی
بکردن و حبشه لشکرندن کمسه‌لر وار انلر سزکله صواش ایتمینجه سز دخی
صواش ایتمکیز پس زبیر بن العوام مکه‌یه واردی رسول اکرم بیوردیغی
یرده سنجاغین دیکدی زبیر لشکرندن ایکی کشی کرو قالمشلردی قریش
خلقی اول ایکی کشی‌یی اولدردیلر خالد بن الولید دخی کندی لشکریله واردی
پیغمبر علیه السلام مراد ایتدیکی یرده سنجاغی دیکدی بنی بکر و حبشه
لشکری خالدی قارشولدیلر صواش ایتدیلر خالد انلری بوزدی و لشکرندن
اوچ کشی شهید ایتدیلر ایکی دخی زبیر لشکرندن شهید اولدی فی الجمله
مسلمانلردن بش کشی شهید اولدی اما خالد بن الولید اون اوچ کافر دپه‌لدی
بوندنصکره عظمتلی لشکر ایله پیغمبر علیه السلام تشریف بیوردی ذی طوی
دیدکلری محله طوردی اندن نظر ایلدیکه خالد ایله و زبیر ایله مکه اهلی
نه ایش ایدرلر اکر صواش ایدرلرسه کندی دخی حمله قله کوردیکه مسلمانلر
مکه‌نك اشاغاسین طوتمشلر چپ چوره قوشاتمشلر و کندو بیوردیغی
یرلره سنجاقلری دکمشلر بلدیکه اراده صواش یوقدر پس مرتب لشکر ایله
شهره طوغرو یورودی اوکنجه منادیلر چاغررلردیکه من دخل دار
ابی سفیان فهو آمن ومن دخل المسجد الحرام فهو آمن ومن دخل داره فهو آمن

ومن دخل دار حكيم بن حزام فهو امن ومن دخل تحت لواء ابی رويحة فهو امن نبی
محترم صلی الله عليه وسلم حضرتلری زبيره وخالده وفلان لشكره اصمارلمشدیكم
قريش طائفه سندن هيچ بر كمسه اولدرميه سز مگر كه انلر صواش ايده لر اوت
التی كشی رجالدن ودرت كشی نسواندن مسجد ايچنده ده بولاسز ياخود
كعبه اورتسنه صارلمش بولاسز انلره امان ويرميوب اولدوره سز بيورمشدی
تفصيلی طبريده در چونكه حضرت رسالت عليه افضل التحايا حضرتلری
مكه نك قپوسنه واردیلر اول كون دوه لری عضبايه بنمشلردی وبر قره
عمامه صارنمشلردی علی بن ابی طالب كرم الله وجهه اوكنجه پيغمبرك سنجاغين
چكردی مهاجرين وانصار پيغمبرك صاغنده وصولنده طورمشلريدی
اندن زبيره سنجاق دیكدوكی محلده چادرمی قورك ديو بيوردی اول ارادن
كچدی تا مسجد قپوسنه وارنجه دوه دن اينمدی مكه كافرلری وسيدلری
طوپطلو اولوب اوتورمشلردی پس پيغمبر عليه السلام بو هيئتله مسجد قپوسنه
واردی دوه سندن ايندی اندن كعبه يی يدی كره طواف ايلدی وطوافدنصكره
نماز قلدی اندنصكره بيوردی كعبه قپوسين اچديلر ايچنده نقدر پوتلر
وار ايسه اياقلرينی طوتديلر يوزلری اوزرینه سوريوب طشره اتديلر اول
پوتلرك براولوسی واردی آدی هبل ايدی اول طاشدن ايدی انی حرم
قپوسنده اشيك ايلديلر تا كه مسجده كرنلر اوستنه بصالر واول پوت شمدی

عضباء عين مهمله نك فتحی و
صادك سكونی والف ممدوده
ايله شول ناقه يه ديرلركه
قولاغی يارلمش اوله مشقوقة
الاذن معناسنه امارسول
اكرم صلی الله عليه وسلم
حضرتلرينك ناقه سنه
عضبه ديدكلری لقب اولدیغی
بادر قولاغی يارلمش
اولدیغندن دكل بلكه
بجيه وكريمه اولوب فلج كبی
كسكين اولديغندن اطلاق
اولنمشدر كما ترى منه

دخی انده بتوز چونكه بيت الله ايچی پوتلردن پاك اولدی حضرت رسالت
ايچرو كردی ايكی ركعت نماز قلدی مكه اهلی مسجد ايچنده طوپطلو اولوب
اوتورمشلردی وكمی اولرينه قاچوب كتمشلردی وچوغی ابو سفيان
اوينه كرمشلردی بلديلركه حضرت رسالت انلركله صواش ايتمك مرادی
دكلدر اولو اوندن چقوب محمد عليه السلام ملك فتنه كلديلر شول قدر
اوشديلركه مسجد طوپطلو اولدی حضرت فخر كائنات عليه افضل
التسليمات نمازدن فارغ اولنجق كعبه قپوسنه چقوب اياغ اوزرينه
طوروب الينی حلقه يه كچوريب يوزينی مسجده ايلدی اندن بيوردی
الحمد لله وحده لا اله الا الله نصر عبده وانجز وعده وهزم الاحزاب وحده
يعنی شكر الله تعالی يه كه بن ضعيف قولنه نصرت ايلدی ومكه يی سكا
مسخر ايلدم ديو وعد دخی ايتمشيدی وعدنه وفا ايلدی وبنم دشمانلريمی
خوار وذليل ايلدی اندن مكه خلقنه يوز طوتوب ای مكه خلقی نه فكر
ايدرسز وكندوكزی شمدی نجه كوررسز بكا ايندوكلريكزی خود
بلورسز شمدی بن سزه نه ايده يين بيوردی سهيل بن عمر كه هنوز مسلمان
اولمشدی اياغ اوزرينه قالقدی يا رسول الله بز سكا نه ديلوم ونه فكر
ايده لوم قريشك سيدی سن وسيد زاده سن اصليكه ووطنكه
كلدك وكندی قومكه فرصت بولدك سنك لطفكدن اميدمز بودر كه

انجاز وعددن مراد فخر كائنات
حضرتلری حديبيه دن دونوب
مكه مكرمه ومدينه منوره مياننده
كراع الغميم نام محله كلدكده سوره
فتح نزول ايلدی قال عليه السلام
لعمر بن الخطاب انزلت علی سورة هی
احب الی مما طلعت عليه الشمس
قال الله تعالی انا فتحنا لك فتحا مبينا منه
كراع الغميم حرمين محترمين
بيننده بر محلدر مكه يه ايكی قوناق منه

پدرلریمزه حرمت ایده سن و بکلریمزی خوشنجه طوته سن وعورتلریمزی واوغلنجقلریمزی
اسیر کیه سن وصوچمزی باغشلیه سن کاهمزی عفو قیلاسن بزسکا ایندوکمزی
سن بزه ایتمیه سن دیدی چونکه نبی الرحمة علیه اکمل التحایا حضرتلری بو سوزی
اشتدی مبارك کوزلری یاش ایله طولدی مکه اهلی انی کوروب زار و زار
اغلشدیلر شویله فغان ایتدیلرکه اوازلری عیوقه چقدی اندن بیوردی
بن سزه نه دیه یم همان انی دیرمکه قرنداشم یوسف پیغمبر قرنداشلرینه دیمشیدی
لا تثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین همانکه پیغمبر علیه
السلامدن بو سوزی اشتدیلر پیغمبره القشو دعالر ایتدیلر نبی محترم حضرتلری
کندو الیله کعبه قپوسنی قپادی اندن دوه سنه بنوب چادرینه کلدی مکه
اهلی بولك بولك کلوب محمد علیه السلامك الین الوب مسلمان اولدیلر اول
وقت بو سورهٔ جلیله نازله اولدی اذا جاء نصر الله والفتح تا اخرینه وارنجه
چونکه اول کون اخشام اولدی ینه صباح رسول اکرم حضرتلری صباح
نمازن قلوب باوتوردی عمر بن الخطابه رضی الله عنه کندودن اشغرق یرده
کوستردی عمر حضرتلری دخی اوتوردی لشکر کلیسی دیوان دوروب
حاضر اولدیلر اندن اهل مکه جمله محمد علیه السلامه قول اولدیلر زیرا خالد
ابن الولید ایله جنك اتمشلردی خالد انلری بوزمشیدی مکه شهرنی قهر
ایله الشدی مالارین الوب بلکه کندولرنی دخی اسیر ایدوب اصحاب کرام

اراسنده قسمت ایتسه اولوردی لکن پیغمبر علیه السلام اول قومی ایتزکدی
کلسنی آزاد ایلدی اوچ کونه دك خلائق بولك بولك کلوب مسلمان اولدیلر
بو قصهٔ شریفه ولطیفه چوقدر بو قدر ایله اکتفا ایلدك احزابده نصرت
قصه سنی علی وجه الاجمال ذکر ایده لوم بو خندق محاربه سنك اصلی بودر که
اولوقتکه بنو النضیر جهودلرینی حضرت پیغمبر قلعه دن سوردی قورتلان
جهودلر عربستان ایچنه طاغلوب هر بری بر قبیله یه و هر کویه و هر شهره
دوشوب خلقنی ازدیروب محمد بلر ایله جنکه تحریك ایتمشلردی مکه کافرلری
وابو سفیان و قریش دخی انلر ایله اتفاق ایدوب نی نهایت لشکر جمع ایدوب
مدینهٔ منوره اوزرینه کلوب محمد علیه السلام ایله جنك ایتمکه تدبیر
ایتمشلردی محمد علیه السلام حضرتلری بو وجهله کافرلرك اتفاقلرین
ایشدوب قتی پریشان اولدی مسلمانلر غایت قورقویه دوشدیلر جمیع
عرب بریکا اولدیلر بز بونلر ایله باشه چقامایز دیدیلر پس محمد علیه السلام
حضرتلری دخی اصحاب کرامی جمع ایدوب مشاوره بیوردیلر هرکشی بر دوزلو
فکر ایلدی اخر شونك اوزرینه اتفاق ایتدیلرکه مدینهٔ منوره دن چقمیلر
شهر ایچندن جنك ایده لر لکن قلعه مز بو قدر نیجه ایده لوم دیدیلر سلمان
فارسی رضی الله عنه دیدیکه بزم ولایتمزده پارس شهرلرنده عادت بودرکه
قچان بر پادشاهك اوزرینه بر اولو دشمان کلور اولسه شهرك اطرافنه

خندق قزرلر شویله کم اتلو یول بولمز کچمکه بو وجهله اول اولو دشمانی دفع
ایدرلر پس محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری سلمانک سوزینی
بکندی اصحاب کرام دخی بو نسنه‌یی صواب کوروب مدینه‌نک اطرافنه خندق
قازدیلر عقبنجه کفار لشکری کلدی بر وجهله کم انک کبی لشکر اصلا کورلمش
دکلدی قریش کافرلری و بریه عربلری و جمیع جهودلر جمله‌سی بر اولوب تمام
سلاح ایله کلمشلردی مسلمانلر کافرلری که بو صورتله کلدکلرین
کوردیلر جمله‌سی قورقویه دوشدیلر مدینه شهری همان الندی بلدیلر
محمد علیه السلام انلره نصیحت ایدوب قورقمک فرصت بزمدر کافرلر بوزلوب
منهزم اوله جقدر دیوردی بونک اوزرینه تمام یکرمی التی کون کچدی هیچ
اراده جنک اولمدی همان ایجق اوق اتشورلردی کافرلردن اوق ایله اوچ
کشی اولدردیلر مکر قریش ایچنده بهادرلردن بر اولو کافر واریدی شویله که
دیار عربده اندن بهادر کمسه یوغدی آدنه عمرو بن عبدالود دیرلردی
بو عمرو جنک سلاحلرینه کروب باشنه بر دمشقی تولغا کیوب خندک کنارنه
کلمشدی مسلمانلر طرفنه کچمکه بر کوزه دردی برقاچ کشیلر علینک
ارلکین اکا مدح ایتدیلر علی بر کنج یکتدر اما که محاربه‌ده هیچ بر کمسه اکا
غریر اوله مشدر دیدیلر اول کافر غیرته کلدی بر عربی اتی واریدی
آدنه مکتوب دیرلردی اتنی کتوردیلر بندی مهمیز اوردی خندق

ایچنه صچرادیکه مسلمانلردن یکا کچه چقاجق ر بولامدی چاغروب دیدی
اول علی ارایسه باشه باش کلسون جنک ایده لوم ارلک بخه اولورا اکا کوستره‌یم
علی رضی الله عنه اول کافرک لافنی اشتدی همان کندوبی خندک ایچنه اتدی
عمرو انی کوروب نه کشی سن دیدی علی رضی الله عنه اول ایستدوکک ابی
طالب اوغلی علیم دیدی عمرو دیدیکه سنی اوکدیلر بن سنی بر هیبتلو کشی
صانوردم سن صفتلو آدم ایله بن جنک ایتمکه عار ایدرم علی کرم الله وجهه
دیدیکه سن عار ایدرسک بن عار ایتمم ارایسک اتوکدن این پیاده اولوب کل
جنک ایده‌لم عمرو غضب ایتدی علی یه حمله قلدی علی انک حمله‌سنی صاودی
دیله دیکه کچه علی بر قلج چالدی اتنک بر ایاغن دوشوردی عمرو صچرایوب یاغی
اوزرینه طوردی علی حضرتلری بو کره برابر اولدق کتور هنرک وار ایسه
کوره‌لم دیدی عمرو ایلشوب علی یه بر قلج اوردی علی انک حمله‌سن رد ایلدی
علی دخی انی ذوالفقار ایله چالدی عمرو دخی علینک حمله‌سن دفع ایلدی
فی الجمله صباحدن اویله وقتنه اولنجه ایکسی بری بریله جنک ایتدیلر هیچ
بری برینه ظفر بولامدیلر اخر علی حضرتلری بیوردیکه یا عمرو سنکله
عهدمز بو ایدیکه باشه باش جنک ایده‌لم سن زبونمی اولدککه یاردمجی کتوردک
عمرو دیدیکه یاردمه کم کلدی علی دیدی اوش اوغلک کلدی عمرو دوندیکجه
اردنه بقا علی رضی الله عنه اویله چالدیکه عمروک بر اویلوغن دوشوردی

عمرو ديدی يا علی حيله ايلدك علی ديدی يا كافر الحرب خدعة يعنی جنكك اصلی
الدانمقدر عمرو اوبلوغين بردنا لوب علی يه قارشواندی علی صاولدی
اندن ايريشوب اول كافری چالدی ايكی پاره ايلدی چونكه عمروی اولدردی
خندكدن چقوب پيغمبر عليه السلام قتنه كلدی برازدن توزاوتورشدی
كافرلر خندك كنارنه كلوب عمروی ايكی پاره اولمش كورديلر فرياد وفغان
ايلديلر اندنصكره بنی غطفاندن بركشی وارايدی قتی اولو معتبر كشيلردن
ايدی انك آدينه نعيم بن مسعود ديرلردی حق تعالی انك قلبنه اسلام محبتن
براقدی بر كيجه خندكدن چقوب پيغمبر حضرتلرينك قاتنه كلوب مسلمان اولدی
وديديكه يا نبی الله چوق زماندر كه بن سنك دينكه دونمك استردم
بحمد الله كه شمدی ميسر اولدی مسلمان اولدم امدی بكا نه امر ايدرسك
بيوركه بن آنی يرينه كتوره يم ديدی پيغمبر حضرتلری سندن دلك ايدرمكه
ينه كافرلر ايچنه واره سن انلرك اراسنه تفرقه براغه سن بری برندن ايره سنكر
جحودلر ايله سائر كافرلر اراسنده اتفاق اولميه انلر بری برندن ايريلجق ايش
قولای اولور بيوردی خود نعيم اولو كشيدی ابو سفيان ايله وسائر
كافرلر ايله آشنا ايدی جمله سی نعيمه حرمت وعزت ايدرلردی همانكه
پيغمبر حضرتلرندن نعيم بو سوزی اشتدی علی الرأس والعين ديوب اول
كيجه ايچنده ينه چادرنه كلدی حالنه كمسه مطلع اولمدی همان ادم كوندردی

جحودلرك بكلرينی چاغرتدی انلر كلدكده ای بكلرينی بلورسز كه اولدن طوز
اتمك يمش دوستلرز وقرنداشلرز وبن سزه ايو صانيجلردنم ديدی انلرك
جمله سی بلی هم اويله در ديديلر اندن ديديكه بن برنسنه اوزرينه مطلع اولدم
هيچ سز دخی بلورمسز انلر ديديلر كه اول نه در نعيم ديديكه شول
ايشكم سز محمد عليه السلام ايله ايده لم ديرسز قريش ايله وبنو غطفانيله
محمد عليه السلام اراسنده اول تدبير يوقدر انلر ديديلر كه ندن ديرسن
نعيم ديديكه شوندن ديرمكه قريش قومی وبنو غطفان اراق يردن كلمشلردر
وكلدكلرينه قتی پشيمان اولمشلردر هر بريسی ينه ولايتنه كيتمك فكرنده در
انلر كيديجك سز بونده يالكز طوره مزسز كورمزمسز كه بونجه كوندر
بو ارادة اوتورمشلردر هيچ بريسی جنك ايتمك فكرنی ايدرمی اومارلركه
سز محمد عليه السلام ايله جنك ايده سز اول غالب اولورسه سز قريلورسز
انلر قجالر قورتولالر واكر فرصت سزك اولورسه انلر غنيمت صاحبی اولوب
طيوم اوله لر اول جحودلر راست سويلدك اما نه تدبير ايده لم سن نه
ديرسك ديديلر نعيم ديديكه بكا خوش كلوركه محمد عليه السلام ايله
جنك ايتميه سز تا بنو غطفاندن وقريش رئيسلرندن برقاج كشينك
اوغوللرينی الاسز سزك قاتوكوزده رهن اولا تا محمد عليه السلام ايله
سزك ايشكوز بريكا اولمينجه انلر سزك قاتكزدن كيتميه لر تاكه سزكله جنكه

بل باغلیه لر قاچمق تدبیرن ایتمیه لر انلر دیدیلرکه ابو سویله دیک اویله
ایده لم پس نعیم بونلری بو وجهله چونکه باغلدی انلره دستور ویردی
کتدیلر بویکا ابو سفیانی و قریش اولولارینی برارایه جمع ایتدی و دیدیکه
ای قوم بنی بلورسزکه سزکله دوستلغم نه وجهله در انلرده بلورز دیدیلر
نعیم دیدیکه بن برخبر ایشتدم سزه بلدرمک استرم اوت صاقنک که بو سرّی
کمسیه فاش ایتمیه سز انلر دیدیلرکه حاشا نعیم دیدیکه بلیکزکه اشبو
قریظه جهودلری بوندن اول محمد علیه السلام ایله عهدلشمشلردی اول
عهدی بوزب سزکله برلک ایتمشلردر شمدی اول عهدی بوزدقلرینه قتی
پشیمان اولمشلردر قورقارلرکه سز کتدوکزدنصکره محمد علیه السلام انلرک
باشلرینه بربلا کتوره ینه انلر محمد علیه السلام ایله یکی عهد ایلمک استرلرمش
محمد علیه السلامه دیرلرمشکه یارن بز برنسنه بهانه ایده لم قریش سیدلرینک
اوغللرینی رهن استیه لم سنک قاتکه کونده رلم انلر ایله نه ایدرسک ایت بزم
کناهمزی باغشله بزی انجتمه دیمشلر امدی بونسنه‌یی بن تحقیق بلوب سزه
سویلرم اکر یارن انلر سزدن اوغوللریکوزی رهن استرلرایسه زنهار
ویرمیه سزکه کندو قانکزه کیرسز قریش بکلری نعیمک سوزن بکندیلر
آفرین دیدیلر اندن نعیم بنی غطفانه دخی بویله سویلدی بوسوزکه واقع
اولدی جمعه کونیدی تیز اول کیجه ابو سفیان و بنو غطفان قریظه و نضیر

جهودلرینه

جهودلرینه آدم کوندردیلرکه یارن جنک تدبیرن کورب حاضر اولوک محمد
علیه السلام ایله جنک ایده لم زیرا کوررسزکه برقتلق واردر اوت بوقطعا
یوق اجلقدن طوارلریمز ضعیف اولدیلر فرصت یا انلرک اوله یا بزم اوله
جهودلر دیدیلرکه یارن شنبه کونیدر بز جنک ایده میوز صبر ایدک
ابو سفیان ینه آدم کوندردی البته یارن جنک ایده رز بهانه ایتمکوز جنک
سلاحیله حاضر اولوک یوق دیرسکز بز یارن کیده رز دیدی جهودلر
نعیمک سوزی کرچکدر دیدیلر پس جهودلر دیدیلرکه سز اوزاق یردن
کلمش قومسز استرسکوزکه یارن جنک ایده وز اوغللریکوزی بزم قاتمزده
رهن قویک قریش کافرلری جهودلردن بو سوزی ایشدیجک کوردوکوزمی
نعیمک سوزی کرچکدر بونلر محمد علیه السلام ایله برلکده در دیدیلر
وخبر کوندردیلرکه بز اوغللریمزی کمسیه رهن ویرمیوز اکر استرسکوز
بولداشلق ایده لم یوغیسه بز کیده رز بو سببدن ارالرینه خلاف
دوشدی هم اول کیجه برقتی خشملو روزکار اسدی اول روزکار
ریح صبا ایدی نتکم نبی محترم حضرتلری بیوردر نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَاُهْلِكَتْ
عَادٌ بِالدَّبُورِ شویلکه کافرلرک نچه سنک چادرلرن باشلرینه یقدی
وملائکهٔ کرام جوانب عسکرده تکبیر ایتدیلر وکلانْ ملکلر بیک ایدی
ابو سفیانک کوکلنه قورقو دوشدی اول کیجه قاچمق تدبیرن ایتدی

وقوميله مشاوره ايتدى اخرالامر قاچدى انلرك قاچدوغن ابشيديجك قلون
كافرلر وجحودلردخى طاغلديلر بو واقعه هجرت نبويه نك بشنجى يلنده ايدى
يل تمام اولمغه اون كون قالمشدى بو ايكى قصه نك خلاصه سنى نقل
ايندك حسب الطاقه غزوهٔ احد وغزوهٔ وادى حنين نوعا ذكرى مولم
اولديغندن انلرى ناظم مرحوم ذكر ايتمدى اشارت ايله كچدى

بيان مفردات بيت واعرابه

والفتح مبتدا جاءك فعل ماضى تحتنده هو ضمير مستترى فاعلى الفتح قولنه راجع
جمله سى جملهٔ فعليه اعرابدن محلا مرفوع خبرى مبتدانك مبتدا وخبر جمله سى
جملهٔ اسميه اعرابدن محلى يوق معطوف اوّل بيتده كى جئتك قاصدا اوزرينه
ياسيد السادات اولنده معتبر كاف خطاب جاءنك مفعولى يوم ظرفيت
اوزره منصوب جاءنك ظرف زمانى فتحك مضاف اليهى فتحده كاف خطاب
مضاف مكة فتح مصدرنك مفعولى جاءنك فتحه نسبتى نسبت مجازيه در
مجاز عقلى اولەرق زيرا فتح تسخير وضبطه سببدر ديمك اولوركه تسخير
وضبطه سبب اولان فتحى الله تعالى كتوردى يعنى احسان ايتدى والنصر
مبتدا فى الاحزاب متعلق نصره ياخود صفتى النصرك تقديرى الكائن
فى الاحزاب النصردن حال اولمه احتماليده واردر تقديرى كائنا فى الاحزاب
قدوافا جمله سى مبتدانك خبرى قد تحقيق ايچون وافا مفاعله بابندن

غزوهٔ احده وردت عين
قتاده بعد العمى والحصين
شعبه بشفاكا ... اشارت
ايلدى وغزوهٔ وادى حنينه
مكه فتحى ضمننده اشارت ايله
...

فعر

فعل ماضى موافات گلمك معناسنه يقال وافى زيد اذا اتى قاموسك بيانه
كوره بالتمام كاملا ويرمك معناسنه معناى اوّله كوره الله تعالى نك نصرى
احزابده تحقيق سكا كلدى معناى ثانيه كوره الله تعالى نك نصرى سكا بالتمام
كاملا ويردى اسناده مجاز اولوب الله تعالى يوم احزابده نصرنى
سكا بالتمام ويردى ديمك اولور سببنه اسناد قبيلندن اولەرق ياخود
والنصر مصرع اولده كى جاءنك ضمير مرفوع مستترى اوزره معطوف فصل
بولنديغندن ضمير منفصل ايله تأكيده حاجت يوقدر بو تقديرجه قدوافاكا
النصردن حال اولور ماضينك حال وقوعنك شرطيده جمهور نحاته كوره
واردر كاف خطاب فخر كائنات حضرتلرينه خطابدر الف الف اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

وَالْفَتْحُ جَا مستفعلن ءَكَ يَوْمَ فَتْ متفاعلن حِ مَكَّةَ متفاعلن
وَالنَّصْرُ فِي الْ مستفعلن اَحْزَابِ قَدْ مستفعلن وَافَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وعروضى اصل اوزره سالمه در ومصرع
ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلردر وضربى مقطوع اولوب نحا وضربلو مضمر دخى اولنلردر

هُودٌ وَيُونُسُ مِنْ بَهَاكَ تَجَمَّلَا وَجَمَالُ يُوسُفَ مِنْ ضِيَاءِ سَنَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى ياسيد السادات هود ويونس پيغمبرلر صلوات الله على نبينا وعليهما السلام سنك

بها وحسنكدن تجمل ايدوب زينتلنديلر ودخی يوسف پيغمبرك عليه السلام
جمالی سنك شمسه بكزر بن جمالكك پارلدی سنك ايدينلغی ونوركدن مستفاد
ومكتسبدر چونكه هود ويونس ويوسف على نبينا وعليهم الصلوة والسلام
انبياء عظام حضراتی ايچنده حسن جمال ايله مشهورلر اولدقلرندن انلری
تخصيص بالذكر بيوردی وحد ذاتنده نبی محترم حضرتلری انبياء عظام
حضراتنه خلقنده يعنی شكل وصورت وشمائلنده ودخی اخلاقنده فائق
اولدی وانبياء عظام حضراتی علم وكرمده اكا مقارب ويقين اولمديلر
وانلرك كلبسی اندن ملتمس ومستمد اولديلر نتكم بوصيری مرحوم برده سنده بيوردر

فاق النبيين فی خلق وفی خلق ولم يدانوه فی علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس غرفا من البحر او رشفا من الديم

لكن حسن وجمالده هود ويونس ويوسف عليهم السلام حضراتی سائر انبياء
عظامدن زياده ملتمس ومستمد اولدقلرندن امام ناظم حضرتلری انلری
بو بيتده ذكر بيوردی غيريلرينك ملتمس ومستمد اولدقلرينه منافی دكلدر

بيان مفردات بيت واعرابه

هود مبتدا ويونس هود اوزرينه معطوف من بهاك من مؤخر تجملا يه متعلق
بها فی الاصل مد ايله حسن معناسنه لكن مدی لاجل ضرورة الوزن حذف
اولندی كاف خطابه مضاف خطاب بخر كائنات حضرتلرينه تجملا تفعلا بابندن

فعل ماضی تثنيه مذكر غائب تحتنده كی تثنيه ضميری هود ويونسه راجع جملهسی
جملهٔ فعليه اعرابدن محلا مرفوع مبتدانك خبری جملهسی اسميه اوله رق
وجه سابق اوزره حذف عاطفله جثنك اوزرينه معطوف ترپيبی اولان
الفتح جاءك اوزرينه معطوف اولمق دخی ممكن وجمال يوسف مبتدا
جمالك يوسفه اضافتيله من ضياء سناكا ظرف مستقر مبتدانك خبری
كائن من ضياء سناكا تقديرنده جملهسی جملهٔ اولی اوزرينه معطوف ضياء
مد ايله ايدنلق معناسنه سناسينك فتحی وقصر ايله ضوء عظيم ظاهر معناسنه
ضيانك مضاف اليهی بو مقامده سناء ممدود اوله رق الوبرز زيرا ارتفاع
معناسنه در كاف خطاب مضاف اليهی خطاب نبی عليه السلام الف اطلاقدر

بيان تقطيعات بيت

هود ويو مستفعلن نس من بها متفاعلن ك تجملا متفاعلن
وجمال يو متفاعلن سف من ضيا متفاعلن ء سناكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانيسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه
ومصرع ثانيسنك جزء اولی وثانيسی سالملر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

قد فقت يا طه جميع الانبيا		طرا فسبحان الذی اسراكا

بيان معانی بيت

ودخی يا سيد السادات تحقيق سن يا طه جميع انبياء عظامه فائق وهر برينه

غالب اولدك پس ليلهٔ معراجده كيجه نك بعضيسنده سنى يوريتدك ذات
اجل اعلامى بن شاننه والوهيتنه لايق ومناسب اولميان شيلردن تنزيه
ويرى قلورم يعنى اول اجل واعلا اولان الله تعالى واقعده ونفس الامرده
شان اولوهيتنه لايق اولميان شيلردن منزه ويريدر بن دخى بويله منزه ويرى
اولديغنى اعتقاد ايدوب لسانمله دخى مخالفينى رد ايده رك سبحان الله ديو ذكر
ايده رم شان الوهيتنه لايق اولميان صفات سلبيه در تفصيلى كتب كلاميه ده
ويركوى مرحومك وصيت نامه سنده وشروحنده مسطور ومبيندر انبياء
عظام حضراتنك اوزرلرينه رسول اكرم حضرتلرينك فائق اولديغى ايفاد ايدن
قصيدهٔ برده نك ايكى بيتلرى ذكر لتيله وقصيدهٔ همزيه نك اول بيتلرى

كيف ترقى رقيك الانبياء	يا سماء ما طاولتها سماء
لم يساووك فى علاك وقد حا	ل سنا منك دونهم وسناء
انما مثلوا صفاتك للنا	س كما مثل النجوم الماء
انت مصباح كل فضل فما تصـ	ـدر الا عن ضوئك الاضواء

بو خصوصى مبينلردر وحديث صحيحده انا سيد ولد ادم ودخى بر روايتده
انا اكرمهم على ربى وحديث ترمذيده انا سيد ولد آدم يوم القيمة ولا فخر
وبيدى لواء الحمد وما من نبى آدم فمن سواه الا تحت لوائى ودخى بو حديث
شريفك آدمك دخولنده صريحدر حديث بخارى وغيريدن ايچون كه

انا سيد الناس يوم القيمة وانا سيد العالمين حديثنى حاكم تصحيح ايلدى وملئكهٔ
كرام اوزرينه افضليتى دخى معلوم اولدى همزيه شرحنده مبيندر

بيان مفردات بيت واعرابه

قد تقت فاق يفوقدن فعل ماضى مفرد مذكر مخاطبدر جمله سى وجه
سابق اوزره حذف عاطف ايله معطوفدر يا طه يا حرف نداطه فخر عالم
حضرتلرينك اسماء شريفه سندن اوله رق ايراد ايلدى هر نقدر عطف
واسطه سيله يا سيد السادات نداسى ملحوظ ايسه ده امام ناظم حضرتلرى
فخر عالم حضرتلرينى اسم شريفلريله ندايه زياده مجتلرى اولديغندن وهم وزنه
دخى مدارى اولديغندن تكرار ندا ايلدى جميع الانبيا فقت فعلنك مفعوليدر
الانبياءنك همزه سى وزن ايچون حذف اولندى طرا طانك ضمى ورانك تشديديله
جميعا معناسنه تأكيد معنوى اولمغله اوزره منصوبدر فسبحانه فا شرط
محذوفه جوابدر تكم پس قوليله بيان معنانيده تقرير اولنديغى وينه تقرير ايده لم
ديمك اولور كه سن ياطه جميع انبيايه وتا كم فائق اولدوكسه وبو وجهله سنى
فائق ايدن الله تعالى در بنم وجميع امتك اوزرلرينه بو انعامك اوزرينه
الله تعالى يه شكر ايتمك واجب اولديغندن افضل اذكاردن اولان تسبيح
ايله سنى ليلهٔ معراجده اسرا ايدن الله تعالى يى تسبيح ايده رم سبحان
تسبيح معناسنه در كه علم مصدردر حق تعالى يى توجه دن ودن وجدن

وَوَلَدْدَنْ وسائر نقائصدن تنزيه و تقديس معناسنه دالدر و سُبْحانَ
كلمه سى معرفه اولمغله غير منونه در علمتينك بريسى علم اوبريسى الف نون
مزيدتاندر زيرا سبحان علم تسبيحدر ومصدر نيت اوزره منصوبدر
اُبَرِّئُ اللّٰهَ تعالى مِنَ السُّوءِ براءةً سبكنده دركه حق تعالى يى بالتأكيد والمبالغه
صفات نقائصدن وشان اُلوهيتنه منافى اضافتدن كماليله تنزيه وتقديس
ايده رم معناسنه يعنى بو بله جه اعتقاد و اقرار ايده رم ديمكدر
الّذى مضاف اليهى الله تعالى دن عبارتدر اسرى افعال بابندن فعل ماضى
تخنده كى فاعل ضميرى الّذى يه راجع اسراء كيجه نك بعضيسنده يورتمك
مراد ليلهٔ معراجده اِسْرادِر قصهٔ معراج امت الذى لما رفعت
بيتنده بيان اولندى ايدى كاف فخر عالم حضرتلرينه خطاب الف معلوم

بيان تقطيعات بيت

قَدْ فُقْتَ يا	مستفعلن
طٰه جمى	مستفعلن
عَ الْاَنْبِيا	مستفعلن
طُرًّا فَسُبْ	مستفعلن
حانَ الّذى	مستفعلن
اَسْرا كا	مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمر لر وعروضى سالمه اولدقدنصكره
زحاف اضمار ايله مضمره اولمشدر مرفوع اضمار علالدن عد اولنماديغندن عروضى سالمه در
ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمر لر وضربى مقطوع اولمشدر اصل اوزره
غابنى زحاف اضمار ايله مضمر اولمشدر زيرا اضمار علالدن عد اولنماز

وَاللّٰهِ يا يٰسٓ مِثْلُكَ لَمْ يَكُنْ ❁ فِى الْعالَمينَ وَحَقِّ مَنْ نَبّاكا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات بن الله تعالى يه قسم ايده رمكه يا يس سنك مثلك
عالمينده اولمدى يعنى عالم كونده اوّل خلق اولونمكده وجميع عالم سنك
نوركدن خلق اولونمقده وخاتم الانبياء اولمكده وامتك خير بننده وسبع
مثانى وسورهٔ بقره نك آخرنده كى ايكى ايت كريمه لر سكا ويرلمه ده ودخى
سائر سكا خاص اولان اشيا ده ودخى سنى نبى قيلان الله تعالى حقنه
ووجودنه قسم ايده رمكه ظاهر اولان وحق من نباكا بيت لاحقه مرهوندر
هرنقدر بو بيتك تتمه سى قلمقده ممكن ايسه الله لفظهٔ جلالى اوزرينه
عطفله فاختر احد الربطين فخر عالم حضرتلرينك عالمينده مثلى اولمه ديغنه
دلالت ايدن احاديث شريفه جمله سندن ابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن
روايت اولنان حديث شريفكه ولولا محمد ما خلقت آدم ولولا محمد
ما خلقت الجنة والنار ولقد خلقت العرش على الماء فاضطرب فكتبت
عليه لا اله الا الله محمد رسول الله فسكن ودخى روايات اُخرده لولاه
ما خلقت السماء ولا الارض ولا الطول ولا العرض ولا وضع ثواب ولا
عقاب ولا خلقت جنةً ولا ناراً ولا شمساً ولا قمراً هرنقدر بو حديث شريف
ابن عباسدن موقوف صورتنده روايت اولندىسه عقل ايله معلوم اولور شى

اولمدیغندن مرفوع حکمنده در وبنه صحیح اولدی انا اول من تنشق عنه الارض
فألبس حلةً من حلل الجنة ثم اقوم عن یمین العرش لیس احد من الملئکة یقوم
ذلك المقامَ غیری سراج بلقینی فتاواسنده ذکر ایتدیکی روایتده الله تعالی
حبیب اکرم حضرتلرینه بیوردی لقد مَنَنْتُ علیك بسبعة اشیاء اولها انی
لم اخلق فی السموات والارض اکرم علیّ منك ودخی روایت لخراده بلقینی
ذکر ایلدی ینه تحقیق جبریل علیه السلام رسول اکرم حضرتلرینه دیدیکم
ابشر فانك خیر خلقه وصفوته من البشر حباك الله تعالی بما لم یحب به احداً
من خلقه لا ملکاً مقرباً ولا نبیاً مرسلا الحدیث ودخی سائر احادیث شریفه لری
همزیه شارحی ابن حجر مرحوم ذکر ایدر کیف ترقی رقیك الانبیاء بیتنده

	بیان مفردات بیت واعرابه	

والله ۰ واو قسم ایچوندر جملهٔ قسمیه مابعدیله وجه سابق اوزره حذف
عاطف ایله معطوفدر یا یس ده یا حرف ندا یس فخر عالم حضرتلرینك اسمهٔ
شریفه سندن اولارق ایراد ایلدی هر نقدر عطف واسطه سیله یا سید
السادات نداسی ملحوظ ایسه ده امام ناظم حضرتلری فخر عالم حضرتلرینی
اسم شریفلریله ندایه تعشقلری اولدیغندن وهم وزنه دخی مداری اولدیغند
تکرار ندا ایلدی نتکیم بیت سابقده مرور ایلدی مثلك مبتدا کاف خطابه
اضافتله لم یکن جملهسنده مثلك یه راجع ضمیر ایله مبتدانك خبری فی العالمین

لم یکن نك خبری لم یکن موجودا فی العالمین تقدیرنده عالم ماسوی الله تعالی در
تفصیلی محلنده مسطوردر تثنیه صیغه سیله اوقومقده ممکن دنیا وآخرتده
دیمك اولور وحق من نباکا قسم سابق اوزرینه معطوف مثلك لم یکن
اوزرینه تسلیط اولارق بیت لاحقه ده تسلیط ممکن نتکم سویلندیکی
بو بیتده وماقبلنده کی بیتلرده جثتك اوزرینه عطف اعتبار ایتمیوب
ابتداء کلام اوله رق ربط ایتمه ده ممکندر بلکه حذف عاطفدن
وندانك تانیلری توجیهدنده سالمدر وحق من ده واو عاطفه اولور الله اوزرینه
عطف ایدرسك واو قسم اولنده اعتبار اولنور مابعدنده کی بیته مرهون
اولورسه واو قسم ایچون اولور حق ثبوت ووجود معناسنه مَنْ الله تعالی دن
عبارتدر نبا تفعیل بابندن نبی قیلمق معناسنه جمهور قرائی اوزره ناقص واوی
اوله رق نبا اصلی نبأ اولور مهموز اللام اوله رق نافع قرائتی اوزره لکن وزن
ایچون همزه سی الفه قلب اولندی کاف نبی علیه السلامه خطاب الف اشباع

	بیان تقطیعات بیت	

وَاللهِ یا مستفعلن یس مِثْ مستفعلن لُكَ لَمْ یَکُنْ متفاعلن
فِی العالمی مستفعلن نَ وَحَقِّ مَنْ متفاعلن نَبّاکا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لو عروضی اصل اوزره سالمدر ومصرع ثانیسنك
جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوع وزحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

عَنْ وَصْفِكَ الشُّعَرَاءُ يَا مُدَّثِرُ ❁ عَجَزُوا وَكَلُّوا مِنْ صِفَاتِ عُلاً كَا

بيان معانی بيت

ودخی يا سيد السادات سنك وصفكدن جميع شعرا عاجزلردر يا مدثر ودخی انلر سنك عاليات اولان صفاتلريكی تعداد وبيان وحقيچه تفصيلدن يورغونلردر يعنی انلرك وسعنده دكلدر نتكم قصيدهٔ برده ده بوصيری مرحوم فان فضل رسول الله ليس له حدّ فيعرب عنه ناطق بفم ديو رسول كبريا حقنده ووصفنده بيورر ديمك اولور كه نبی محترم حضرتلرينك فضائل تفصيليه سی ايچون نهايت يوقدر ولو بلغا وفصحا مبلغنه بالغ اولنسه ده تفصيل وبياندن عاجز اولنور بلكه حقيقت ذات محمديه يی ومعانی صفات احمديه يی انجق صفات ربوبيت وخالقيت وكمالات ازليه ايله موصوف اولان حی عالم سميع بصير مريد قادر متكلم مكوّن اولان الله تعالی بلور بويله اولديغندن بعض عارفون ديديلر كه مخلوق صفات الوهيه يی بلورلر نعوت مصطفويه يی بلمزلر نتكم شارح علی القاری مرحوم او بيت شرحنده بيورر وحدّ ذاتنده هم اويله در ده

بيان مفردات بيت واعرابه

عن وصفك ده عن مؤخر عجزوا يه متعلق وصف معنای مصدری اولەرق مفعولی اولان كاف خطابه مضافدر فاعلی محذوفكه الشعرادر

الشعرا مصدرك فاعلی اولمق صحيح اولمز زيرا عجزوا وكلوا خبر نزی مبتداسز قالور تأمل اولنه

منه

بيننده مذكور اولان الشعرا قرينه سيله الشعراء مبتداء يا حرف ندا مدثر تفعل بابندن اسم فاعل صيغه سيله نبی محترم حضرتلرينك صفت اسمی سيدر ماضيسنك اصلی تدثّر تاء تفعل نصكره دال واقع اولوب مخرجلرينك اتحادندن تايی داله قلب ايتدك قلب ايدوب ادغام ايتمه ده مدغم اولان دال اولايی اسكان ايتمكله ابتدا متعذر اولديغندن اولنه بر همزهٔ وصل مكسوره كتوردك ادّثّر اولدی اسم فاعلی لامحاله مدّثّر كلور عجزوا عجز فعل ماضيسنك جمع مذكر غائبی واو ضميری شعرايه راجع جمله سی مبتدانك خبری مبتدا وخبر جمله سی بعيدی اولان جثتك اوزرينه حذف عاطفله معطوف ياخود بی اولان والله يا يس مثلك آه اوزرينه معطوف يا سيد السادات اولنده معتبردر ابتدا كلام اولمه ده محتمل تبصّر وكلوا عجزوا اوزرينه معطوف واو ضميری ينه شعرايه راجع كلالة وكلال يورلمق وفقدن نسزلك معناسنه باب ثانيدن من صفات ده من كلوا يه متعلق صفات صفتك جمعی صفت ذات ايله قائم اولان معناكه عرضدر حال ايله تعبير اولنور علا عينك ضميله عليانك جمعی رتبه وشرف معناسنه كاف فتحه ايله خطاب والف الف اشباع

بيان تقطيعات بيت

عَنْ وَصْفِكَ الشُّ مستفعلن شُعَرَاءُ يَا متفاعلن مُدَّثِرُ مستفعلن

عَجَزُوا وَكَلْ متفاعلن لُوا مِنْ صِفَا مستفعلن تِ عُلَاكَا فعلاتن

قال ابن الحاجب وفى قولهم ماذا صنعت وجهان احدهما ان معناه ما الذى على ان يكون ذا بمعنى الذى فيكون التقدير اىّ شئ
الذى صنعت اى صنعته فما مبتدا وما بعده خبره او بالعكس وحينئذ جوابه رفع اى مرفوع على انه خبر مبتدا محذوف
كما اذا قلت الاكرام اى الذى صنعته الاكرام ليكون الجواب مطابقا للسؤال فى كون كلّ منهما جملة اسمية والوجه الاخر

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر و ثانيسى سالم و عروضى سالمه اولدقدنصكره زحاف اضمار ايله مزحوفه اولمشدر و مصرع ثانيسنك جزء اولى سالم و جزء ثانيسى مضمر و جزء ثالثيكه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

مَاذَا يَقُولُ الْمَادِحُونَ وَمَا عَسَى ❁ اَنْ يَجْمَعَ الْكُتَّابُ مِنْ مَعْنَاكَا

بيان معانى بيت

يا سيّد السّادات مادحون نه شى ديرلر مادحونك ديدكلرى و ما عسى ان يجمع الكتّاب ادراكا قولنه وارنجه معناسى كاتبلر يا رسول الله سنك معناكدن واوصافكدن وعند الله تعالى رتبه و منزلتكدن برشيئى يازمه ايله جمع ايدوب سنك مجبلريكه كشف و بيان ايتمه به قريب اولمديلر

وَاللّٰهِ لَوْ اَنَّ الْبِحَارَ مِدَادُهُمْ ❁ وَالشُّعْبُ اَقْلَامٌ جُعِلْنَ لِذَاكَا

معناسى بز الله تعالى به قسم ايده رزكه اكر تحقيقده دكزلر او كاتبلرك مدادى اولسه و اغاجلرك داللرى قلملر اولوب و دكزلر مقدارى اولان مداد ايچون قلملر قلنسه لو شرطيه نك جوابى بيت ثالثده لم يقدر قوليدر

لَمْ يَقْدِرِ الثَّقَلَانِ تَجْمَعُ نَدْرَةً ❁ اَبَدًا وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ اِدْرَاكَا

بيان معانى بيت

انس و جن او سنك معنى و اوصاف و رتبه كى نادر و ازاولارق ابدا جمعه قادر اولمازلر و اوسنك معناكى و اوصافكى ادراكه استطاعتلرى و قدرتلرى دخى

ان معناه اىّ شئ وههنا عبارتان احديهما انّ ماذا بكمالهما بمعنى اىّ شئ والثانية انّ ما معناه اىّ شئ وذا زائدة والظاهر ان مؤداهما واحد فان معنى قولهم انهما بكمالهما بمعنى اىّ شئ انه ليس لكل منهما معنًى بالاستقلال لكون كلمة ذا زائدة والمفهوم من مجموعهما اىّ شئ وحينئذ جواب نصب اى منصوب على انه مفعول لفعل محذوف كما اذا قلت الاكرام اى صنعت الاكرام ليكون الجواب مطابقا للسؤال فى كون كلّ منهما جملة فعلية ويجوز فى الاول نصب الجواب بتقدير الفعل المذكور وفى الثانى رفعه على ان يكون خبر مبتدأ محذوف ولم يعتبره المصنف لفوات المطابقة بين السؤال والجواب ابن الحاجبك كافيه ده موصول بحثنده كلامى و ملا جامى نك شرحى تمامه بو مقامه يازلدق ماذا يقول المادحون قولنك ربطنده بصيرت اولمق ايچون ميم لو لماز ميم

اولماز ايدى كاتبلردن مراد نقلا ندركه انس و جندر نتكم عز و صفك الشعراء بيننده بعض عارفونك كلامى نقل اولندى تذكر يا اخى

بيان مفردات الابيات الثلاثة واعرابها

ماذا ده كه ما استفهاميه مبتدا ذا بو بيتده الذى معناسنه در يقول المادحون صله سيدر و ما عسى ان يجمع ادراكا قولنه وارنجه استفهامك جوابيدر قولهم تقديريله معنى ديمك اولور كه نه اصل شى شول بر شيدركه مادحون آنى ديرلر انلرك ديدكلرى شى انلرك و ما عسى ان يجمع الكتّاب ادراكا قولنه وارنجه قوللريدر خلاصه سى مادحونك ديدكلرى شى انلرك و ما عسى الى آخره قوللريدر يقول فعل مضارعنك مقولى ضمير محذوفدر يقوله تقديرنده بو تقديرات هامشده يازديغمز ابن الحاجبك و منلا جامى نك كلامندن مأخوذه در المادحون يقول فعلنك فاعليدر و مادح لك جمعيدر مدح مطلقا ثنا دركرك جميل اختيارى اوزرينه اولسون و كرك جميل اضطرارى اوزرينه اولسون تعبير اخر كرك جميل اختياريله اولسون و كرك جميل اضطراريله اولسون و ما عسى ده واو ابتدائيه ما نافيه عسى افعال مقاربه دن فعل مقاربه نك تعريفى ما وضع لقرب حصوله للفاعل اخذا فيه بو تعريف ايله معرف اولان شق ثالثى معناسنه در يعنى مثلا عسى شول بر فعلدركه انك فاعله

حصولی قریبدر اوفعله اخذوشروعدن ایچونکه اوفعله شروع متکلمك
جزمی سببیله درکه فاعلك خبره شروعنه قصدایله مثلا بو افعالك
مقاربه نك بو استعمالنه کوره عسی ان یخرج زید دیسك فقط مرفوع
ذکراولنمقلغیله خبردن مستغنی اولور اسم منسوب ومنسوب الیهی
مشتمل اولدیغندن ایچون امدی بو استعمالده معنی اعتباریله ناقصه
اولور کان زید قریبا خروجه معناسنه وبو مقامده ماکان الکتاب قریبا
جمعهم من معنا کادیمك اولور مرفوع ومنصوب مقامنه اقامتنی قصد
ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه او افعال مقاربه تامه
اولور قرب خروج زید معناسنه وبو مقامده ماقرب جمع الکُتّاب من
معنا کا معناسنه تفصیلی ملاجامی مرحومك کافیه شرحنده در وجوه
اخراحتمالیله الکتّاب اسم فاعلك جمع مکسّری ان یجمع فعل مضارعنك
فاعلی جمله سی محلا مرفوع اسمی وخبری مقامنه قائم اولور مرفوع و
منصوب محلنه اقامتی قصد ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه
ماعسی فعل تام اولوب قرب معناسنه اولور مِنْ معنی کاده من ابتدائیه
اولمه ممکن تبعیضیه اولمه ممکن زائده اولمه ده ممکن تأمّل اولنه مَعْنیٰ
مصدر میمی بمعنی المفعول معانی بیتی بیانده معنادن مُرادنه اولدیغی
کبی کاف خطاب والف معلوملر والله ده واو قسم ایچون کُتّابِكْ

نبی محترم حضرتلرینك معناسنی جَمْعَه قریبا ولمدقلرینی تأکید ایچون جمله
قسمیه یی مادحون کتوردیلر لو شرطیه مشهور اولان معناسی اوّلك
انتفاسندن ایچون ثانینك انتفاسنه موضوعدر لکن بو معنی بو مقامده
اَکْرِمْ مُرَ بو معنای آخری دخی وارد رکه شیئك استمراری قصد اولنور ده
اونی کندوسندن نقیضینك ابعدنه ربط اولنور مثلا لَوْ اَهانَنی
لاکرمته کبی که وجود اکرامك استمرارنی بیان ایچوندر زیرا اهانت اکرامی
استلزام ایدنجه اکرام اکرامی نه کیفیتده استلزام ایتمز سبکنده اولور
بو مقامده دخی معنای مراد بودرکه ثقلانك معنای نبی محترمدن ابدا اُندرت
و قلیل اوله رق جَمْعَه انلرك قادر اولمملرینك استمراریدر بِحارِكَ اَنْلَوِكَ
مدادی اولدیغی واغاجلرك داللری ومداده قلم قلندیغی تقدیرده اَنَّ
حرف مشبه بالفعلدن البحار بحرك جمعی اَنَّ نك اسمی مداد مرکّب معناسنه
اَنَّ نك خبری جمع ضمیری هم کتابه راجع ثقلاندن اولمه لری اعتباریله
والشّعب شینك ضمیله عینك سکونیله شُعْبه نك جمعی اغاج دالی معناسنه
البحار اوزرینه معطوف اقلام قلمك جمعی مداد هم اوزرینه معطوف
عامل واحدك معمولینی اوزرینه عطف قبیلندن جعلن فعل ماضی مجهول
جمع مؤنث غائبه تحتنده کی نائب فاعلی هن اقلامه راجع جمله سی اقلام ات
صفتی لذاك ده لام حرف جر جعلن به متعلق ذاك بعیده موضوع

اسم اشارت مشار الیهی ذکرلر مقداری ولان مداد الف اشباع
لم یقدر الثقلان آه لولک جوابی الثقلان ثقلک تثنیه سی انس ایله جن
دیمک تجمع فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضمیری هی
جماعت اعتباریله الثقلانه راجع وتأویل مصدرده اوله رق تسمع
بالمعیدی کبی لم یقدرک مفعولی ندرة قلیل معناسنه تجمعک مفعولی
بعض نسخه ده نزرة زای هوز ایله واقع اولمشدر قلیل معناسنه ندرة
کبی ابدا ظرفی ابد زمان استقبالک بلا نهایت اولانی آخرت زمانی کبی
خلاصهٔ کلام انس وجن رسول کبریا علیه افضل التحایا حضرتلرینک
معناسندن ابدا ازینی جمع ایتمکه قادر اولمدیلر چوغنی یاخود مجموعنی
جمع ایتمک نزره قالذی وما اسطاعوا لم یقدر اوزرینه معطوف اسطاع
یسطیع دیرلر طا ایله مجتمع اولان تایی استثقالاً حذف ایدرلر نتکم صاحب
مراح الباب الثانی فی المضاعف قولنک آخرنده ولکن یجوز حذف تائه فی
بعض المواضع نحو اسطاع یسطیع کما مر فی ظلت بیوردر کوچ یتمک و
طاقت کتورمک معناسنه له اسطاعوایه متعلق ضمیر غائب معنایه
راجع ادراکا مفعولی استطاعوانک الفی حالت نصب الفیخلاصهٔ کلام
او انس وجن حبیب اکرم حضرتلرینک معناسنی ادراکه وبلمیه کوچلری
وطاقتلری یتمدی نتکم عن وصفک الشعراء بیتنده بعض عارفونک

کلامی نقل اولندیدی بو تقدیرجه کاف خطاب اولمدی اسطاعوانک جمع
ضمیری اولان واو الثقلانه راجع افراد اعتباریله تجمع ده جماعت اعتباریله
هی ضمیری راجع اولدیغی کبی کرچه ترجمه ده ادراکا ادرک یدرکدن مصدر در
دیو ترجمه ایتدک بو تقدیرجه کافی خطاب اولمز اصل کلمه درّن اولور
لکن ظن غالب ادری یدری ادراء مصدر اوله بلدرمک معناسنه
بو تقدیرجه کاف خطاب ایچون اولور ابیات سابقه ده کی بونه کوره
معنا انلر قادر اولمزلر سنی بلدرمیه زیرا انلر سنک معناکی واوصاف
ورتبه کی بلوب احاطه ایده ممشلردر بلدرمک نه رده قلدی غایتی
وزنی ایچون همزه سی حذف اولندی یاخود ینه درّی یدّریدن
اسم تفضیل اوله ینه کاف خطاب ایچون اولور معنا انلر سنی یا رسول الله
کرچه بلورلر که انسانسن وحق تعالی نک نبیسی ورسولیسک ورحمة
للعالمینسک لکن سنی زیاده سیله وحقیقه بلمزلر زیرا سنک علو
مرتبه کی وفضائل بی نهایتکی انجق الله تعالی بلور بوکه کوره دخی
همزه سی حذف اولندی دیمکه حاجت قالمز زیرا اصل اوزره ادری در
یاخود ادری احمر وزننده صفت اوله معنا انلردن هر بری سنی بلیجی
اولمدی یاخود جمع قلت وزنی اوزره درّی نک جمع قلتی اوله جمع کثرت
مقامنده مستعمل اوله رق بوکه کوره انلر یعنی انس وجن سنی بیلیجیلر

اولمقلغه قادرلر دكللردر غايتى مصدر فاعل معناسنه اولور

بيان تقطيعات ابيات ثلثه

مَاذَا يَقُو مستفعلن لُ الْمَادِحُو مستفعلن نَ وَمَا عَسَى متفاعلن
اَنْ يَجْمَعَ الْ مستفعلن كُتَّابُ مِنْ مستفعلن مَعْنَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر جزء ثالثيكه عروضيدر اصل سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وجزء ثالثيكه ضربيدر اصل مقطوع اولدقدنصكره اضمار زحافى عارض اولوب مضمر دخى اولمشدر

وَاللّٰهِ لَوْ مستفعلن اَنَّ الْبِحَا مستفعلن رَ مِدَادُهُمْ متفاعلن
وَالْشُعْبَ اَقْ مستفعلن لَامٌ جُعِلْ مستفعلن نَ لِذَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وعروضى اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وضربى اصل اوزره مقطوعدر

لَمْ يَقْدِرِ الثْ مستفعلن ثَقَلَانِ يَجْ متفاعلن مَعُ نُدْرَةً متفاعلن
اَبَدًا وَمَا اَسْ متفاعلن طَاعُوا لَهُ مستفعلن اِدْرَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وعروضى اصل اوزره سالمه درومصرع ثانيسنك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وضربى اصل اوزره مقطوع ومزحوف دخى اولمشدر

لِي فِيكَ قَلْبٌ مُغْرَمٌ يَا سَيِّدِي	وَحُشَاشَةٌ مَحْشُوَّةٌ بِهَوَاكَا

بيان معانى بيت

اى بنم سيدم بنم ايچون سنك ذاتكه عشق ومحبته كرفتار قلب واردر ودخى خسته ومجروحك وجودنده قلان روح بقيه سى كبى بنم ايچون سنك ذاتكه روح بقيه سى واردركه اول روح بقيه سى سكا محبت ايله طولدورلمشدر امام اعظم وهمام اقدم رضى الله عنه حضرتلرى حد ذاتنده بو بيتده فخر عالم عليه افضل الصلوة والتسليم حضرتلرينه اولان كمال محبتلرينى تنصيص وتصريح بيورب عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرينك حديثنك اخرنده بيوردقلرى والذى انزل عليك الكتاب لانت احب الى من نفسى التى بين جنبى سرى كندولرنده ظاهر اولدبغنى افاده ايتمشلردر

بيان مفردات بيت واعرابه

لى ظرف مستقر مقدم خبر فيك ظرفه متعلق قلب مؤخر مبتدا جمله سى ابتدائيه ياخود بيت اولده كى جنتك اوزرينه معطوف حذف عاطفله ياسيد السادات اولنده اعتبار اولنور تقديم خبر حصرى افاده ايچوندر مغرم باب افعالدن اسم مفعول اغرم دَرْدِ عشقه كرفتار اولمق مُغْرَمٌ دَرْدِ عشقه كرفتار اولان آشفته كمسنه يه دينور تفصيلى اوجنجى بيتده كجدى يا حرف ندا سيدى متكلم ياسنه مضاف اوله رق تقديرا ياخود محلا منصوب منادى مضاف سيدك تفصيلى بيت اولده كچدى وحشاشه ضم حاء مهمله ايله خسته ومجروحك

وجودنده قلان روح بقیه‌سی فی الاصل بطوطام قوواوت معناسنه محشوة
حشا یحشو بابندن اسم مفعولدر طولدورلمش معناسنه بهواکاده با
محشوة‌یه متعلق هوی محبت معناسنه کاف خطاب ایچون الف اطلاق

	بیان تقطیعات بیت	

لجیفک قل مستفعلن بمغرم مستفعلن یا سیدی مستفعلن
وحشاشة متفاعلن محشوة مستفعلن بهواکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلر وعروضی سالمه اولدقدنصکره
زحاف اضمار ایله مزحوفه‌در ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وثانیسی
مضمر وجزء ثالثیکه ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر
واذا سکت ففیك صمتی کله واذا نطقت فامدح علیاکا

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات بن سکوت ایلدیکم وقتده بنم صمتمك کلیسی سنك اوصاف
وکمالاتك ملاحظه‌سنده‌در ودخی بن نطق ایتدیکم وقتده سنك مرتبهٔ
علیاکی مدح ایدوب سویلرم حدذاتنده امام ناظم حضرتلری بو بیتده دخی
مفخر موجودات حضرتلرینه اکمل محبتلرندن صمت ونطقلری دخی بنی محترم
حضرتلرینی ملاحظه ومرتبهٔ علیاسنی مدحده اولدیغنی ذکرو بیان بیوردیلر

	بیان مفردات بیت واعرابه	

اصلی محشووة کلمه‌سی ایکی حرف
برجنسدن واقع اولدی
واولر اولی ساکن ثانی متحرك
ادغامی واجب ادغام
ایچون واو اولی ثانی‌یه
واو ثانیه متحرکده ادغام ایتدك
مدغمدن بدل مدغم فیه اولان
واو ثانیه‌یه بر تشدید ویردك
محشوة اولدی منه

واذا بو مقامده ظرف زماندر جوابیله محلی منصوبدر سکت سکت‌دن
فعل ماضی نفس متکلم وحده‌در ففیك‌ده فا اذانك جوابنه داخل فاء جوابیه‌در
اذ ظروف مبنیه‌دندر زمانیه اولور مکانیه دخی اولور زمانیه اولدیغی
وقتده زمان مستقبل ایچون اولور هرنقدر ماضی‌یه داخل اولورسه‌ده
زیرا استعمالنده اذانك اصل اولان ازمنهٔ مستقبلدن زمان ایچون اولمقدر
واو ازمنهٔ مستقبل بیننده متکلمك اعتقادنده وقوع قطع اولنمش
کندیسنده حدثك وقوعنه مختصدر بویله اولدیغندن کتاب عزیزده
استعمالی چوق اولدی علام الغیوب ولان الله تعالی‌نك امور متوقعه‌یه
قطعی اولدیغی ایچون ودخی تحقیق اذا زمان ماضیده‌ده استعمال اولنور
الله تعالی‌نك حتی اذا بلغ بین السدین وحتی اذا ساوی بین الصدفین وحتی
اذا جعله نارا واو اذاده معنای شرط واردر یعنی مضمون جمله‌نك
جملهٔ اخری اوزرینه ترتبی واردر پس حرف شرطی تضمن ایدر معنای
شرط اذاده اولدیغندن بعدنده فعل اختیار اولندی بو مقامده اذا معنای
ماضیده استعمال اولنمقده ممکندر بلکه انسبدر ففیك‌ده فا اذانك
جوابنه داخلدر علی سبیل الوجوب واللزوم زیرا جزا لفظا یاخود تقدیرا
قد اولمقسزن لفظا یاخود معنی ماضی اولورسه جزاده فانك دخولی
جائز اولمز حرف شرطك انده تأثیری تحقق ایتدیکندن ایچون وماضینك

وان اذا خرجت خرجت
واذا خرجت لم اخرج

معناسنی استقباله قلبی سببیله واکرجزا مضارع مثبت یاخود لا ایله منفی
اولورسه ایکی وجه جائز اولور فانک اتیان دخی ترکی واکرجزا لفظا یا تقدیرا
قد ایله ماضی اولورسه یاخود جزا جملهٔ اسمیه یاخود امر یا نهی یا دعا
یا استفهام یا مضارع منفی ما ایله یا لم ایله یا لن ایله یاخود تمنی یا عرض
اولورسه جزاده فا لازمدر بو صورتلرک جمیعسندن حرف شرطک تأثیری
اولمدیغندن فایه محتاج اولنور جزانک شرطه ربطی ایچون بو مقامده جواب
جملهٔ اسمیه اولدیغندن فا لازمدر تفصیلی کتب نحویه‌ده فیکده‌کی فی
حرف جر کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب محلا مجرور فی ایله ظرف مستقر
اوله‌رق مقدم خبر صمتی متکلم یاسنه مضاف اوله‌رق تقدیرا یاخود محلا
مرفوع مؤخر مبتدا وخبر جمله‌سی اذانک جوابی اذا شرطی وجوابیله جمله‌سی
جثتک اوزرینه یاقربینه معطوف صمت صادک فتحیله باب اولدن ساکت اولمق
کله‌ده ضمیر صمته راجع کل تأکید معنوی واذا نطقت اذا سکت اوزرینه معطوف
فامدحده فا جوابیه امدح مضارع مثبت اولدیغندن فانک اتیان وترکی جائزدر
کما مر لکن بو مقامده ناظم مرحوم اتیان ایلدی وامدحک جزمی وعدم جزمی
جائزدر اذا حرف شرط اولدیغی تقدیرده زیرا شرط ماضی اولوب
جزا مضارع اولدقده ایکی وجه جائز اولور امدح فعل مضارع علی نفس
متکلم وحده‌سی بابن ثالثدن علیا اعلانک مؤنثی موصوفی اعتبار ایله مؤنث

ايراد

ایراد ایلدی تقدیری فامدح اوصافک العلیا کاف خطاب الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَاِذَا سَکَتْ متفاعلن تُ فَبِیکَ صَمْ متفاعلن تِی کُلُّهُ مستفعلن
وَاِذَا نَطَقْ متفاعلن تُ فَامْدَحُ متفاعلن عُلْیَاکَا مفعولن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی وثانیسی سالمدر وعروضی اصل اوزره سالمه
اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنک جزء
اولی وثانیسی سالمدر غایتی امدحک حاسنک ضمه‌سنی اشباع ایتمه‌لو
ضربی اصل اوزره مقطوع اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

وَاِذَا سَمِعْتُ فَعَنْکَ قَوْلًا طَیِّبًا	فَاِذَا نَظَرْتُ فَمَا اَرَی اِلَّا کَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن ایشتدیکم وقتده سندن قول طیب ایشتدم غیرلرک
قوللرینی هرنقدر ایشیدرسمده اول قوللر ایله عمل ایدوب اعتبار ایتمدیکمدن
کان بن انلرک قوللرینی ایشتمدم واوسمعک عقیبنده بن نظر ایتدیکم وقتده
بن کورمم انجق سنی کوروردم یعنی مخلوقات ایچنده سندن غیریه نظرم
یوقدر هرنقدر انلری کورورسمده اوکورمه بنم عندمده کورمه دکلدر
پس حصرک وجهی شویله اولورکه بنم عندمده معتد ومعتبر اولان نظر انجق
سکادر یا سید السادات غیرلره نظرم عدم منزلنده‌در شارحک

بیاننه كوره فما اری ده كی ما تعجبیه یاخود موصوله اری مضارع متكلم رؤیتدن وبو جمله اذای ثانیه نك جوابیدر الا همزه نك فتحی ومدیله وآخرنده الفك مدیله وزن ایچون آخرندن همزه حذف اولندی الا نك جمعیدر نعمت معناسنه اری نك مفعولی اولور تعجبیه اوله رق یاخود مبتدانك خبری اولور موصولیت اوله رق معنی اذا اسمعت قولا طیبا فما اسمع هذا القول الا عنك وكذا اذا نظرت نعماءك فاری بها متعجبا منها

	بیان مفردات بیت واعرابه	

واذا بیانی بیت سابقده كچدی سمعت فعل ماضی نك نفس متكلم وحده سیدر فعنك محذوف ایله اذانك جوابی تقدیر كلام فسمعت عنك قولا محذوفك مفعولی طیبا قولانك صفتی فاذا نظرت بی فا ایله ایراد ایلدی سمع ایله بصرك ترتیبنه رعایت ایچون شارحك نسخه سنده واذا نظرت واو ایله در فما اری اذانك جوابی ما نافیه اری رؤیتدن الا ادات استثنا مفرغ اوله رق دیمك اولور كه بن مخلوقاتدن برشئ كوردم الا سنی كوردم یعنی سندن غیری مخلوقاتدن حاكم بلمم حتی ذاتنده امام ناظم حضرتلری رسول كبریا حضرتلرینه اكمل اعتقادلرندن غیر بلمك نه سوزلرینی ایشیتدم ونه آنلره نظر ایدوب كندومه حاكم ایده رم بیوردی وحقیقتده محبت بویله اولملی

	بیان تقطیعات بیت	

فقد سمعت تقدیره نسخه

	وَاِذَا سَمِعْ متفاعلن تُ فَعَنْكَ فَوْ متفاعلن لًا طَیِّبًا مستفعلن	
	وَاِذَا نَظَرْ متفاعلن تُ فَمَا اَرٰی متفاعلن اِلّٰا كَا مفعولن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملر وجزء ثالثی كه عروضیدر اصل اوزره سالمه اولدقدنصكره اضمار زحافی ایله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك كذلك جزء اولی وثانیسی سالملردر وجزء ثالثی كه ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولوب زحاف اضمار ایله مضمر دخی اولمشدر

اِنِّی فَقِیْرٌ فِی الْوَرٰی لِغِنَاكَا	یَا مَالِكِی كُنْ شَافِعِی مِنْ فَاقَتِی

	بیان معانی بیت	

سكا اسیر الحب والمفلس نهده ای بنم مالكم سن بكا شافع اول بنم فقر واحتیاجمدن زیرا تحقیق بن مخلوقات ایچنده سنك غناكه فقیر ومحتاجم حتی ذاتنده دنیا وعقبی مقاصدی سید كائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینك وما ارسلناك الا رحمة للعالمین بابندن حاصله اولور نتكم بوصیری مرحوم قصیده برده سنده ولا التمست غنی الدارین من یده الا استلمت الندی من خیر مستلم بیوردی ودخی ان لم یكن فی معادی اخذا بیدی فضلا والا فقل یا زلة القدم حاشاه ان یحرم الراجی مكارمه اویرجع الجار منه غیر محترم بیتلری بو معنا مفیدلردر

	بیان مفردات بیت واعرابه	

یا مالكی ده یا حرف ندا ومنادای مضاف كما سبق كن كان یكوندن امر حاضر نسا فتحی تقدیرا یاخود محلا منصوب خبر منصوبی كن نك متكلم یاسنه

مضاف اوله رق من فاقتی ده من حرف جر فاقة فقر واحتیاج متکلم یاسنه اضافتله شافعی یه متعلق فاقتی تقدیرًا یاخود محلاً مجرور من ایله محلاً منصوب مفعول به غیر صریحی شافعی نك انّی ده انّ حروف مشبهه بالفعلدن متکلم یاسی محلاً منصوب اسمی فقیر خبری اسمی وخبری جمله سی مقام تعلیلده فی الوری ده فی فقیره متعلق وری مخلوق معناسنه کما سبق لغناده لام بنه فقیره متعلق غنا قصر ایله فقرك ضدی کاف خطاب ایچون والف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

یا مالکی مستفعلن کن شافعی مستفعلن من فاقتی مستفعلن

انّی فقی مستفعلن ر فی الوری مستفعلن لغناکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وجزء ثالثی که عروضیدر اصل اوزره سالمه اولدقده نصکره زحاف اضمار ایله مضمر یعنی اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

یا اکرم الثقلین یا کنز الوری	جد لی بجودك وارضنی برضاکا

بیان معانی بیت

ای انس وجنك اکرمی ای مخلوقاتك کنزی سن جود وسخاك ایله بکا جود وسخا ایله ودخی سن رضاك ایله بندن راضی اول یاخود بنی راضی قیل مفخر موجودات صلّی الله علیه وسلّم حضرتلرینك جود وکرم وسخا وسماحتلرینی

قاضی عیاض مرحوم شفاسنك قسم اولینك باب ثانیسنك اون درد نجی فصلنده احادیث شریفه ایله بیان بیورب دیرکه ابن منکدر بیوردیکه بن جابر بن عبد اللهك قولنی اشتدمکه جابر رضی الله عنه بیوردر نبی محترم حضرتلرندن برشی سؤال اولنوب استنمدی نبی محترم حضرتلری بن ویرمم دیمدی معنی شویله اولورکه متاع دنیادن برشیئی برکمسه استمدی نبی محترم حضرتلرندن اولدهانی منع انسن بویله اولمدی بلکه اکا اول شیئی اعطا ایدردی یاخود ویرمه ایله وعد ایدردی الله تعالی نك قول شریفیله عمل ایتمه دن ایچون واما تعرضنّ عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها فقل لهم قولاً میسورًا ودخی سائر احادیث شریفه ایله مفخر موجودات حضرتلرینك اوصاف مذکوره ایله موصوف اولمه لرینی فصل مزبورده بیان بیوردی محب رسول الله اولانلر اول فصله بلکه شفاء شریف که شفاء القلوبدر اقسام وابواب وفصولنه مراجعت ومطالعه ایله قلبلرینی تنویر ومحبتلرینی تکثیر ایله سید المرشدین وسند السالکین حضرتلرینه انتساب تحصیل ایده لر اما سید الکائنات علیه اکمل التسلیمات حضرتلرینك کنز الوری اولمه لری شفاء شریفك قسم اولینك باب اولینك فصل اولنده بیوررر ابوبکر ابن طاهر دیدی الله تعالی محمد علیه السلامی زینت رحمت ایله تزیین ایلدی پس کونی ووجودی رحمت اولدی وجمیع شمائلی وصفاتی رحمت اولدی

خلق اوزرینه عامّة وخاصّة امدی کمه که اول رحمتدن برشی اصابت ایده هر بر
مکروهدن دارینده اول ناجیدر وکونینده هر بر محبوبنه واصلدر سن
کورمزمسنکه الله تعالی تحقیق بیوردر وما ارسلناك الّا رحمة للعالمین امدی
حیاتی رحمت ومماتی رحمت اولدی نتکم حدیث شریفده بیوردر حیاتی
خیرلکم ومماتی خیرلکم وشو حدیث شریفده کنز الوری اولمه لرینه دلالت
ایدر انّ الله تعالی خلق الخلق فی ظلمة ثمّ رشّ علیهم من نوره فمن اصابه
من ذلك النور اهتدی ومن اخطاءه فقد ضلّ وغوی وعمیلری عبّاس
بن عبد المطّلب رضی الله عنهك بو معنایه اشارتلری واردر بو قوللیله

مِنْ قَبْلِهَا طِبْتَ فِي الظِّلَالِ وَفِي	مُسْتَوْدَعٍ حَيْثُ يُخْصَفُ الْوَرَقُ
ثُمَّ هَبَطْتَ الْبِلَادَ لَا بَشَرٌ	أَنْتَ وَلَا مُضْغَةٌ وَلَا عَلَقُ
بَلْ نُطْفَةٌ تَرْكَبُ السَّفِينَ وَقَدْ	أَلْجَمَ نَسْرًا وَأَهْلَهُ الْغَرَقُ
تُنْقَلُ مِنْ صَالِبٍ إِلَى رَحِمٍ	إِذَا مَضَى عَالَمٌ بَدَا طَبَقُ
ثُمَّ احْتَوَى بَيْتُكَ الْمُهَيْمِنُ مِنْ	خِنْدِفَ عَلْيَاءَ تَحْتَهَا النُّطُقُ
وَأَنْتَ لَمَّا وُلِدْتَ أَشْرَقَتِ الْـ	أَرْضُ وَضَاءَتْ بِنُورِكَ الْأُفُقُ
فَنَحْنُ فِي ذَلِكَ الضِّيَاءِ وَفِي النْـ	نُورِ وَسُبْلَ الرَّشَادِ نَخْتَرِقُ

والله تعالی حبیبنه طاعتی کندویه طاعت قلدی واکا موافقتی کندویه موافقت
قلدی نتکم اوّم سنابی تصریح بیوردی من یطع الرّسول فقد اطاع الله

بو ابیات شریفه نك معناسی وترجمه سی من قبلها دنیادن اول یاخود ولادتدن اول طبت سن ایو اولدك فی الظلال
ظلال جنتده وفی مستودع دخی صلب آدمده ایو اولدك حیث یخصف الورق بو ورق بورقا اوزرینه ضم اولندیغی
محلده یعنی ورق جنتدن آدم وحواء کندیلری اوزرلرینه قومه لری قریب اولدی اندنصکره بلاد دنیایه جنتدن صلب آدمده
هبوط ونزول ایلدك لا بشر
انت ولا مضغة ولا علق حال
بوکم سن بشرده دکلدك ودخی
مضغه ده دکلدك ودخی علقده
دکلدك بل نطفة ترکب السفین
بلکه نطفه ایدك آدم علیه السلامك
صلبندن صکره نوح علیه السلامك
صلبنه نقل ایتدك سفینه یه
بنر اولدیغك حالده سفین
سفینه نك جمعی نوح علیه
السلامك کمیسی بیوك اولدیغندن
جمع لفظیله کتوردی ودخی
غیری وجهلر واردر وقد
الجم نسرا واهله الغرق نسری
واهل نسری غرق اولمق کلامدن
وظهوردن مراددن منع ایتدی نسر
صنم اسمی اهلیده عبادی
تنقل من صالب الی رحم صلبدن
رحمه سن نقل اولندك اذا مضی
عالم بدا طبق برعالم وبرقرن
منقرض اولور اکا مطابق بر
قرن اخر کلور ثم احتوی
اندنصکره جمع ایدی بیتك
المهیمن سنك شاهد اولان بیتك من خندف مراد الیاس بن مضرك امراه سیدرکه اسمی لیلی در واو قضابه دد
غریبجاز اتمیدر وغیر منصرفدر علیاء منزلة علیانك جمع ایدر احتوی نك مفعولی تحتها علیانك صفتی
ولعلیانك تحتنده النطق نطاقك جمعی جبللر واردرکه بعضیسی بعضیسنك فوقنده المهیمن بیتك صفتی

قول شریفیله پس امام همام حضرتلری حبیب اکرم حضرتلرندن رجا ونیاز ایدرکه
سن بکا جود وسخا ایله وبندن راضی اولکه سنك جود ورضاك ایله الله تعالی
احسان ایدر وراضی اولور دنیاده وعقباده بو معنیتلاشیدن ضادك فتحیله
وارضنی اوقود غمزه کوره امّا افعالدن اوقود غمزه کوره معنی دیمك اولور سن
یا سید السادات بنی راضی قل بکا دنیاده مناجمده کورتمکله واخرتده شفاعت کله

بیان مفردات بیت واعرابه

یا اکرم الثقلین منادای مضاف اوله رق منصوبدر یاکنز الوری دخی اویله در
کنز دفینه معناسنه الوری مخلوق معناسنه جد جادیجود دن امر حاضردر
بجودك ده با جدّه متعلق جود جیمك ضمیله سخا وسماحت معناسنه وارضنی
رضی یرضی دن امر حاضر غائبی عن محذو فدر دیمك وارض عنّی تقدیرنده وافعالدن
اولمه سی ده محتمل لکن همزه سنه وصل معامله سی اولنوب ضادی مکسور اوقنه لی

بیان تقطیعات بیت

یَا أَكْرَمَ الثْ مستفعلن	ثَقَلَیْنِ یَا متفاعلن كَنْزَ الْوَرَى مستفعلن
جُدْ لِی بِجُو مستفعلن	دِكَ وَأَرْضِنِی متفاعلن بِرِضًا كَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وثالثی که عروضیدر
زحاف اضمار ایله مزحوفه اولمشدر لکن اخری اصل سالمه دررو مصرع ثانیسنك
جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

ضرب مثل اوله رق تبیله عشیره تنده شرفنی مراد ایدر یعنی سنك فضلك اوزرینه شاهد اولور شرفك خندفك
نسبندن اعلا مکان اولمه کی محتوی اولدی یعنی خندفك نسلندن سنك کبی اعلا مکان واعلا مرتبه وافضل واشرف
اولمدی وانت لما ولدت اشرقت الارض ونارت بنورك الافق دخی سن وقتا کم دنیایه ولادتکله تشریف ایلدك بر اشراق
ایلدی وسنك نورکله افق ونواحی
ارض نورلندی فنحن فی ذلك
الضیاء وفی النور وسبل الرشاد
نخترق پس امدی بز شو ضیاده
ودخی او نورده ودخی رشاد
وسداد یوللرینه داخل اولورز
بو ابیات شریفه نك تفصیلی شفاء
شرحلری علی القاری وشهابده در
تقطیعاتی
بحر وافردن اصلی التمکرّة متفاعلن
عروضلری وضربلری سالملردر
عروض اندلسیبنك خلافنه
غالبی زحاف حشولری واردر
عقص مفاعلتن دن اولی
وسابعی اسقاط وخامسی اسکان
ایله فاعلن قالوب علت ترفیل
ایله بر سبب خفیف الحاق ایدوب
فاعلتن اولوب مستفعلن نه
نقل ایتدك اعقص اولمش اولدی
وجم علتی او غرایوب فاعلن
فالمنشدد جم اولی اسقاط
وخامسی اسکان وحذف
ایدوب فاعلن قالوب
فاعلن نه نقل اولندی اجم
اولدی وعضب علتی او غرایوب مفتعلن
قالور عضب اولنی خذ فدرا عضباً ولور

فَلَأَنْتَ أَكْرَمُ شَافِعٍ وَمُشَفَّعٍ	وَمَنِ الْتَجَا بِحِمَاكَ نَالَ وَفَاكَا

بيان معانى بيت

پس الله تعالى يه قسم ايده رمكه سن شفاعت ايديجينك اكرمى و شفاعتى قبول
اولنانلك اكرميسك ودخى شول كمسه كه سكا قورنه يعنى شريعتكه
التجا ايده وصيغنه سنك وفاكه ووعد بيورديغك عطا جزيلكه نائل
اولور شفاء شريفك قسم اولنك باب ثالثنك اون برنجى فصلنده بيورر
آدم بن على دن روايت اولنه رق اوّل ديركه ابن عمر رضى الله عنهمايى
ايشتدمكه بيورر موقوفا اولنه رق لكن عقل ايله بلنمز معنى اولمه ديغندن
مرفوع حكمنده در تحقيقا ناس يوم قيامتده جماعت جماعت اولورلر هر بر
امت نبى سنه تابع اولور نبيلرينه دير اولدقلرى حالده يا فلان اشفع
لنا يا فلان اشفع لنا حتى شفاعت عظما نبى محترم حضرتلرينه منتهيه
اولنجيه قدر پس شو بر كوندركه الله تعالى محمد عليه السلامى مقام محموده
بعث ايدر ابى هريره رضى الله عنه دن روايت اولندى رسول الله صلى
الله عليه وسلم عسى ان يبعثك ربك مقاما محمودا آيه كريمه سندن سؤال
اولندى سعادت ايله بيورديكه او شفاعتدر شارح ديركه او شفاعت
ايله مراد اهل موقفك عامه سى ايچون اولان شفاعت كبرادر ودخى كعب
ابن مالك نبى محترم حضرتلرندن روايت ايلدى نبى محترم حضرتلرى

بيورديكه ناس يوم قيامتده حشر اولنورلر امدى بن و امتم بر تل و مقام
مرتفعده اولورز ودخى بنى حلهٔ خضرا ايله كسوه لنديررلر اندنصكره
بكا اذن ويريلور سويلمه يه شارح ديركه خلق سويلمه يه قادر اولمدقلرندنصكره
امدى بن سويليه رم الله تعالى سويلديكمى مراد ايلديكى شيئى ايشته شو
مقام محموددر ودخى سائر احاديث شفاعتى قاضى عياض مرحوم نقل
ايدر فصل آخرينه واريجه قدر ودخى معلوم اوله كه فخر عالم صلى الله
عليه وسلمك شريعتنه التجانك معناسى سائر ملاحده و زنادقه باخصوص
كفره نك كلاملرينه اعتبار و التفات ايتميوب انجق قرآن كريم و احاديث صحيحه
احكاميله عمل ايدوب واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ودخى من يطع
الرسول فقد اطاع الله ودخى فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر
بينهم ثم لا يجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما ودخى وان
هذا صراطى مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله آيات
عظامنك اسرارينه مظهر اولوب اهل هوانك كندولرندن وكلاملرندن
كمال اجتناب ايدوب كيف ما اتفق انلر ايله تصادف اولنورسه سلاما ديوب
تخلصك طريقنه باقملى نتكم الله تعالى بيورر واذا خاطبهم الجاهلون قالوا
سلاما والآ و يوم يعض الظالم على يديه يقول يا ليتنى اتخذت مع الرسول
سبيلا يا ويلتى ليتنى لم اتخذ فلانا خليلا لقد اضلنى عن الذكر بعد اذ جاءنى

وكان الشيطان للانسان خذولا آيت شريفه سنه مظهر اولوب اوديه ضلالنده قالنور نعوذ بالله تعالى من شرور انفسنا وشرور شياطين الانس والجن آمين بحرمة من قال الامام الاقدم فى حقه هذه القصيدة الشريفة امام اعظم حضرتلرى الله تعالى نك اسمه حسنى سنى جمع ايدوب انلر ايله مناجات ايلوب فازجرنى عنى شياطين الانس والجن قولى شرحنده شارحى بيورر كه وللانس شياطين كما ان للجن شياطين وكل عات شيطان وقدم شياطين الانس لانهم اشد على المؤمن من شياطين الجن قال صلى الله عليه وسلم لابى ذر رضى الله عنه هل تعوذت من شياطين الانس قال وللانس شياطين قال هو شر من شيطان الجن وعن مجاهد اذا عيى المؤمن شيطان الجن ذهب الى شيطان الانس فاغواه به وعن مالك بن دينار شيطان الانسان اشد على من شيطان الجن لانى اذا تعوذت بالله تعالى ذهب عنى شيطان الجن وشيطان الانس يجيئنى فيجرنى للمعاصى عيانا بيته مناسبتله بودخى نقل اولندى ترجمه سنه تصدى اولنمدى

بيان مفردات بيت واعرابه

فلانت ده فا ما قبلنى تفصيلدر لام قسمه جوابه داخلدر انت خطابى فخر كائنات حضرتلرينه مبتدا اكرم شافع خبرى ومشفع تفعيل بابندن اسم مفعول شفاعتى قبول اولنمش معناسنه شافع اوزرينه معطوف

واكرم مشفع تقديرنده رفع ايله اوقونور بده اكرم اوزرينه عطفده ممكن ومن موصول ياخود موصوف مبتدا التجا افتعال بابندن فعل ماضى صله سى ياخود صفتى بحماك ده با اكا متعلق حما قورو معناسنه بو مقامده شريعت محمديه مراد در كاف مضاف اليهى نال باب ثانيدن ياخود باب رابعدن فعل ماضى نيلمك ايرشمك معناسنه مبتدانك خبرى مبتدا و خبرى جمله سى انت اكرم آه جمله سى اوزرينه معطوفا واوب فا ايله لام جوابيه اولنده اولوب فلمن تقديرنده اولور ياخود جمله سى ابتدائيه اولور وفا فى الاصل ممدود در لكن وزن ايچون همزه سى حذف اولندى وفه عهد نه طورن كاملا اعطا ايتمك معناسنه كاف نبى محترم حضرتلرينه خطاب الف اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

فَلَاَنْتَ اَكْ متفاعلن رَمُ شَافِعٍ متفاعلن وَمُشَفَّعٍ متفاعلن
وَمَنِ الْتَجَا متفاعلن بِحِمَاكَ نَا متفاعلن لَ وَفَا كَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى و ثانيسى سالملردر وعروضى دخى اصل اوزره سالمدر ومصرع ثانيسنك جزء اولى و ثانيسى سالملردر وضربى اصل اوزره مقطوعدر

فعساك تشفع فيه عند حسابه | فلقد غدا متمسكا بعراكا

بيان معانى بيت

پس اول كمسه كه سنك حماكه التجا ايلسه سنك وفاكه وعهدكه نائل اولديسه

رجا اولنور که انك حسابی وقتنده انك ذنوبنی ایچون ورفع درجاتی ایچون
شفاعت ایده‌سك یعنی الله تعالی یه قسم ایده‌رمکه اول کمسنه‌سنك شریعتکه
متمسك اولدی مترجم فقیر ظن ایدرکه من هرنه قدر الفاظ عمومدنسه امام
همام حضرتلری کندنی مراد ایدر لکن ینه عمومنه مانع یوقدر تأمل اولنه

بیان مفردات بیت واعرابه

فعساك ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقدیری بیان معانیده کلدی
عسی افعال مقاربه‌دن فعل ماضی اخفش قولی اوزره ضمیرده تصرف
ایدوب ضمیر منصوب وضمیر مجروری اولمغه موضوع اولان کافی ضمیر مرفوعه
استعاره ایدر خلاصه فعساك قولی فعسیت مقامنده اولور تنکیم
اظهار شارحی طه لی مصنفك ولولا لامتناع شیء لوجود غیره اذا اتصل
بها ضمیر دیدیکی محلده[٩] تفصیل ایدر بو تقدیرجه فعساك فعسیت کبی فعل
ماضی مفرد مذکر مخاطب اولور اسمی کاف اولور تشفع جمله‌سی خبری
اولور جمله‌سی شرط محذوفك جوابی اولور اگر فعسیت نسخه‌سی واریسه
دیه‌جك قالمز فیه‌ده فی لام معناسنه تشفع فعلنه متعلق ضمیر غائبی
من راجع عند تشفع فعلنك ظرفی حساب مضاف الیهی ضمیر غائبده حسابه
مضاف الیهی فلقد ده فا تعلیلیة لام قسمه جواب قد تحقیق ایچون غدا فعل
ناقصه‌دن کان معناسنه تحتنده‌کی ضمیر ینه من راجع متمسکا خبری استمساك

[٩] کما ورد فی بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسیبویه تصرف فی العامل لئلا یلزم التأویل فی الفاظ کثیرة وهی لولاك لولاکما لولاکم الی اخره فجعل لولا حرف جر یعنی بمنزلته لانه فی المآل واقع موقع لام التعلیل فان المعنی لم یهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرف فی الضمیر لان الاشکال جاء من قبله فهو احق بالتأویل فجعله مستعارا للمرفوع کما فی قولهم ما انا کانت حفظ

— المعلم

حفظ معناسنه اعتصام کبی بعرا کاده با متمسکا نه متعلق عری عینك ضمیله
عروه‌نك جمعی قوه وامثالنك قولپی کبی نسنه‌لره اطلاق اولنور بو مقامده مراد سنت
رسول الله‌در ممتن رسول اللهی عرایه تشبیه ایده‌رز مطلوبك تحصیلنه آلت اولمق
علاقه‌سیله استعارهٔ مصرحهٔ اصلیه اولمق طریقیله کاف خطاب والف معلوم

بیان تقطیعات بیت

فعساك تش متفاعلن فع فیه عن متفاعلن د حسابه متفاعلن
فلقد غدا متفاعلن متمسکا متفاعلن بعرا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اول وثانیسنك اجزاسی املزدر غایتی ضرب اصل اوزره مقطوعدر

انا طامع بالجود منك ولم یکن	لابی حنیفة فی الانام سواکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن سندن جود وعطایی طمع ایدیجی وامیدلیم ودخی
مخلوقات ایچنده ابی حنیفه ایچون سندن بشقه درد نه درمان ومطلوبنه
وصوله سبب اولور کمسه‌سی اولمدی . واولمق دخی ممکن دکلدر تنکم بوصیری
مرحوم امام همام حضرتلرینك بو بیتنی مؤید اولار ویبورد ابیات

حاشاه ان یحرم الراجی مکارمه	او یرجع الجار منه غیر محترم
ومنذ الزمت افکاری مدایحه	وجدته لخلاصی خیر ملتزم
ولن یفوت الغنی منه یدا تربت	ان الحیا ینبت الازهار فی الاکم

شارح ملا علی القاری رحمه الله تعالی ابیات ثلاثه نك معانیسنی احسن
تقریر ایله بیوررلر سید کائنات و مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلری
کندو سندن اکرام رجا ایدن کمسه‌یی اکرامندن محروم اتمزایدی و کندو سندن
عهد و امان ایستین کمسه‌یی احترامسز رد ایتمزایدی زیرا او معدن الکرامات
و منبع الاحترامات‌در و انك مکارم حسنه‌سی و اخلاق مستحسنه‌سی بکا
اکا توجه ایدیکم زماندن افکاری ملاحظه سنده اخلاص نیت ایله
مدایحنی انشا حقنده صرف ایله بکا تکفل ایتدی و هر بر شدت و بلیه‌دن
بنم تخلصمله قائم اولدی و مفخر موجودات حضرتلرندن غنا و یسار
محتاجینك یدلرینی البته فوت ایتمدی یوکسك یرلرده یغمور چیچکلری
بتردیکی کبی و بونده اشارت واردر که نبی محترم حضرتلری رحمة للعالمیندر
و علمه عاملین ایچون غنای ظاهری و باطنی‌یه سببدر انتهی تقریره

بیان مفردات بیت و اعرابه

انا ضمیر منفصل مبتدا طامع خبری جمله‌سی حذف عاطف ایله اول ابیاتده
جمله‌لك اوزرینه معطوف بالجود طامع نه متعلق جود سخا و عطا معناسنه
که ترکیبه بلا عوض شیء ویرمکدر من لك ظرف مستقر محلا مجرور الجودك
صفتی الکائن منك تقدیرنده ولم یکن ده واو عاطفه انا طامع جمله‌سی
اوزرینه معطوف یاخود واو استینافیه استیناف معانی ایله کویا کدیکله

ای امام سن نبی محترم حضرتلرندن انجق جود طمع ایدرم دیدك مع هذا بو قدر
ذوات کرام وار که انلردن دخی جود طمع اولنور حصرك معناسی بو قدر
جوابنده ولم یکن آه بیورر لابی حنیفه ده لام لم یکن فعلنه متعلق مجرور محلا
منصوب لم یکن نك خبری فی الانام ده فی ینه اکا متعلق انام مخلوقات معناسنه
سوی غیر معناسنه کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

أَنَا طَامِعٌ متفاعلن بِالْجُودِ مِنْ مستفعلن كَ وَلَمْ يَكُنْ متفاعلن
لِاَبِي حَنِي متفاعلن فَةَ فِي الْاَنَا متفاعلن مِ سِوَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم و ثانیسی مضمر و جزء ثالثی کمر عروضیده اصل اوزره
سالمه و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی سالم و جزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

فَاجْعَلْ قِرَاىَ شَفَاعَةً لِي فِي غَدٍ
فَعَسَى أَكُنْ فِي الْحَشْرِ تَحْتَ لِوَاكَا

بیان معانی بیت

پس بکا ضیافتکی یارین روز محشرده بنم ایچون شفاعتکی قیل یا شفیع المذنبین
پس یوم حشرده سنك لواك تحتنده اولمغه بن رجا و امید ایدرم یاخود
لواك تحتنده اولمغی رجا ایتدم او لکنه کوره عسی فعل ناقص ثانیه کوره فعل تامدر

بیان مفردات بیت و اعرابه

فاجعل ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقدیر شرط محذوف مخلوقات

ایچنده ابی حنیفه ایچون سندن بشقه برکمسه دستکیری اولمدیغنه یاردن
روز حشرده بکا ضیافتکی بنم ایچون شفاعتك قل اجعل جعل یجعل دن
امر حاضردر افعال قلوبه مُلحَقْ اولان افعالدندر مجرّد مبتدا و خبر
اوزرینه دخولله تفصیلی اظهارده وشرحنده قرای ده قرا فافك کسری
والفك قصریله احسان اتمك معناسنه وقونغه دخی دیرلر وطعامه
دخی دیرلر بو مقامده احسان مراد اتمك ممکن دیمك اولور که سن احسانکی
بکا بنم ایچون شفاعتك قل اما قونق معناسی اولورمه ملك کرك اما طعام
معناسی که ضیافت اوله چقدر اولورد غایتی شفاعتده استعارهٔ
مکنیه اولور دیمك اولورکه سن بکا ضیافتکی ضیافته بکزین
شفاعتك قل متکلم یاسنه مضاف مفعولنه مضاف اوله رق فاعلی
محذوف تقدیر کلام فاجعل قراك ایای دیمك اولور قرای تقدیرا
یاخود محلا منصوب علی الاختلاف مفعول اولی اجعلك شفاعةً مفعول
ثانیسی لی ده لام شفاعته متعلق فی غدده فی ینه اکا متعلق غددن
مراد یوم حشر یاخود عموم مجاز طریقیله یوم حشردن و یوم جنتدن اعم
غد مراد اولنور یاخود غددن مراد بعد الحشر والبعث اولور عموم مجازه
حاجت قالمز فعسی ده فا عاطفه اولوب اجعل اوزرینه معطوف اوله
معنای تعقیبی افاده ایچون فا ایراد ایلدی غایتی عطف سببیله فا جوابیه

شفاعتی نفسنه ضیافته تشبیه ایده رك نفع ویرمکده
قرینه سی شفاعتك قدرا
اوزرینه حملی تشبیه ملایمی
بلکه عینی اولان قرا اوزرینه
حمل ایله جمهور سلف مذهب موجه
اوله رق صحح

اولنده

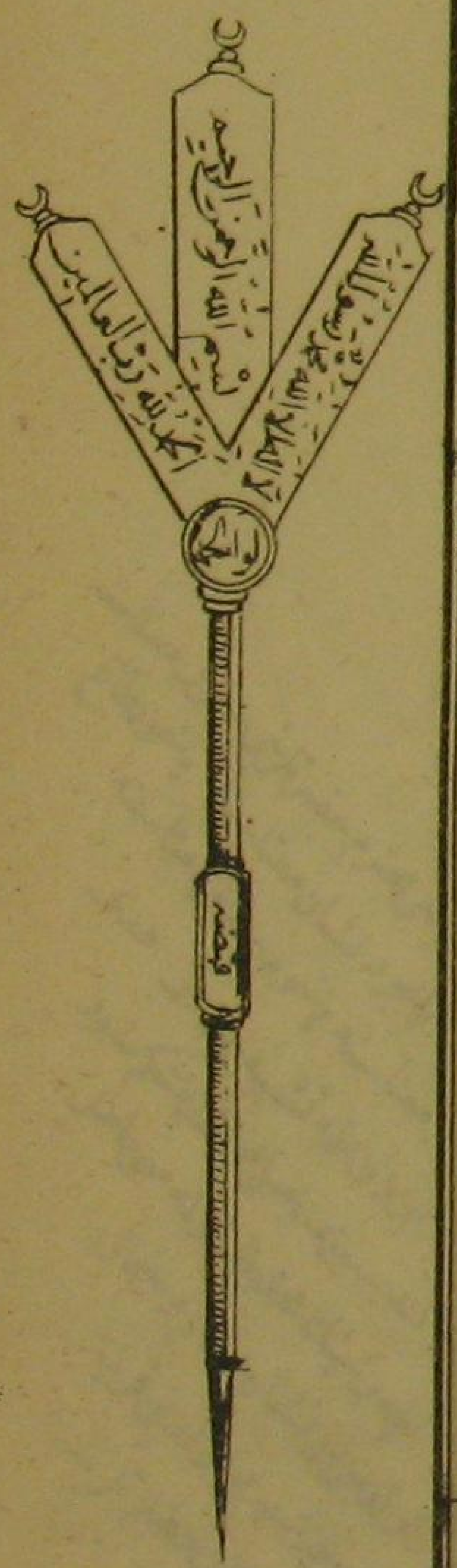
اولنده معتبردر عسی خبرینك فاعلنه حصولنك قربنی رجا ایچوندر
کما مر اکن مرفوع و منصوب مقامنه قائم تفصیلی ملا جامیده فی الحشر
اکن فعلنه متعلق ظرفی تحت ظرف مکان ینه اکا متعلق ظرفی لواء
مضاف الیهی تحتك وزن ایچون همزه سی حذف اولندی لواده کاف
خطابه مضاف اولدیکه خطاب فخر کائنات حضرتلرینه اولدیکلری کبی الف
الف اشباع لِواءْ دن مراد لِواء الحمد درکه سیّد الانبیا و سند
الاصفیا حضرتلرینه مخصوص بر عَلَمْدِرْ معلوم اوله که لِواء بیْنیله
رایه بیننده فرق لِواء عَلَمِ کبیردر زُدِ سلطانده نصب اولنور وانکله
اداره اولنور و دخی و لواده انجق بر اولور و دخی رایه اصحاب قتال
ایچون عَلَمِ صغیردِرْ و او متعدد اللون اولور اَوَّلْ ابیض ثانی اَسْوَدْ
اوله رق زیرا او غبار و فتنده اَبْیَنْ و اَظْهَرْ اولور امام سرخسینك
ذکرینه کوره انسان العیونده دیدیکه لواء شول بر علمدرکه حربده
حمل اولنور وانکله امیر جیشك موضعی بیلنور و بعض کره مقدم
جیشده قلنور و دخی اَوَّلْ لِواء عقد ایلین ابرهیم علیه السلام در
اکا بالغ اولدیکه تحقیق قوم لوط لوط علیه السلام اوزرینه غارت
ایتدیلر پس ابرهیم علیه السلام بر لواء عقد ایلدی و انلرك اوزرلرینه
عبد لریله و آزادلولریله یوریدی لواء الحمدی حمده اسناده ده وجه

اولدیکه حقیقت محمدیه لسانی کندیسیله الله تعالی یه حمد ایلدیکی
حمد حقیقی صورتی اولدیغیدر اوشول بر حمددر که اکابر انبیا و افاضل
اولیادن اولون و آخرون کندیسیله حمد ایده مدکلری حمددر وبونک
اوزرینه مفخر موجودات حضرتلرینک بعض اسماء شریفه سی دلالت
ایدر اضافتک ادنی ملابسه ایچون اولمسیده جائزدر زیرا الحمد لله
رب العالمین لوانک اجنحهٔ ثلاثه سندن بر جناحده مسطوردر ودخی
خبرده وارد اولدیکه یوم قیامتده اولدیغی وقتده ابی بکر الصدیق
رضی الله عنه ایچون لواء صدق نصب اولنور وهر بر صدیق انک لواسی
تحتنده در ودخی لواء العدل عمر رضی الله عنه ایچوندر وهر بر عادل
انک لواسی تحتنده در ودخی لواء سخاوت عثمان رضی الله عنه ایچوندر
وهر بر سخی انک لواسی تحتنده در ودخی لواء شهداء علی رضی الله عنه
ایچوندر وهر بر شهید انک لواسی تحتنده در ودخی لواء الفقهاء
معاذ ابن جبل رضی الله عنه ایچوندر وهر بر فقیه انک لواسی تحتنده در
ودخی لواء الزهد ابی ذر رضی الله عنه ایچوندر وهر بر زاهد انک
لواسی تحتنده در ولواء الفقرا لابی الدرداء رضی الله عنه ایچوندر
وهر بر فقیر انک لواسی تحتنده در ودخی لواء المقرئین ابی بن کعب
رضی الله عنه ایچوندر وهر بر قاری انک لواسی تحتنده در ودخی

لواء المؤذنین بلال حبشی رضی الله عنه ایچوندر وهر بر مؤذن انک
لواسی تحتنده در ودخی لواء المقتولین ظلماً حسین بن علی رضی الله
عنهما ایچوندر وهر بر مقتول انک تحت لواسنده در انشده بو الله تعالی
قول شریفیدر یوم ندعو کل اناس بامامهم الایة بو قدرجه بیان
اسمعیل حقی نک محمدیه شرحندن النمشدر زیاده تفصیله طالب اولان
لواء الحمد فصلنده مومی الیهک شرحنه مراجعت اتسون وبو مقامده محمدیه صاحبی
یازجی زاده نک فصل فی لواء الحمد دیدیکی محلده یازدیغی ابیاتی مناسب کورلدی

فصل فی لواء الحمد

دکله امدی اشبو برده نیجه ایدر کردکار — نیجه صنعت کوستره میدانه اول پروردکار
اول قیامت یرینه اول که ظاهر اولیسر — سنجغی غازیلرک اول اولیسر اشکار
پس کله اول رسول الله لواء الحمد له — سنجغیدر اول انک الده طوتیسر شاهوار
دیدیکم بن سیدم یوم القیامتده بلک — ادم اوغلانلرینه فلمزم الا افتخار
هم لواء الحمد المده اوله جمله انبیا — سنجغم التنده ایدیسر در اول کون قرار
صوردلر کم یا رسول الله بیور اول سنجغک — نه قدردر طولی عرضی نیجه در حدو کنار
دیدی بیک یللق در سنجاغمک اوزنلغی — عرضی بش یوز یللق اولیسردر انک اشتهار
باشیدر یاقوت احمر قبضه سیدر انی کمش — اوج قنادی وار در اوج یاکه اولور انتشار
بری مشرقده اولیسر بری مغربده انک — بیری دنیا کوکنک اورتاسنه همچون منار

اوج سطروار اوزرنده شکلی اشبودر سمردر | هر سطر اوزنلغی بیك ییل قدردر پایدار

السطر الاول بسم الله الرحمن الرحیم السطر الثانی الحمد لله
رب العالمین السطر الثالث لا اله الا الله محمد رسول الله

اول لواقاتنده یتمش بیك طور در سنجق تمام | طوره هر سنجقلر التنده ملائك بی شمار
طوره هر سنجقده یتمش بیك ملك صفلری | طوره هر صفلرده بش یوز بیك ملك تسبیحسوار
جمله سی تسبیح وتقدیس ایدرلر اول خالقه | اهل ایمان سنجغم التنده طوره ناکه وار

بیان تقطیعات بیت

فاجعل فرا مستفعلن ی شفاعة متفاعلن لی فی غد مستفعلن
فعسی اکن متفاعلن فی الحشر نح مستفعلن ت لوا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وثالثی که عروضیدر اصل اوزره سالمه اولدقد نصکره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر عروضی سالمه اطلاقنه منافی دکلدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

صلی علیك الله یا علم الهدی | ما حن مشتاق الی مثواکا

بیان معانی بیت

ای هدانك سنوری یاخود ای هدانك نشانی یاخود ای هدانك طاغی یاخود ای هدانك سنجاغی الله تعالی سنك اوزریکه صلوة ایلسون زیاده نشریعنکی

ابقا ودینکی اعلا واعداکی قهر ایله مشتاقلر وعاشقلر سنك منزلکه شوق وارزو ایندکجه یاخود شدت آرزو واشتیاقدن ناشی یك اغلادقجه

بیان مفردات بیت واعرابه

صلی تفعیل بابندن فعل ماضی لکن بو مقامده دعا معناسنه در صلوة دعا واستغفار ورحمت معنالرینه کلور دعاده حقیقتدر واسم مصدردر وبو تفعیل بابنك مصدری موقعنده استعمال اولنور صلی صلوة دینلور دعا ایندیکی وقتده ورحمت واستغفار معنالرنده مجازلزومیدر که حق تعالی یه مسند اولورسه رحمت وملائکه یه مسند اولورسه استغفار معناسی اراده اولنور زیاده سیله تفصیلی ادل الخیراتده علیك صلی یه متعلق الله فاعلی یا حرف ندا علم الهدی منادای مضاف اولهرق منصوبدر علم سنور معناسنه حد کبی نشان معناسنه طاغ معناسنه جبل کبی سنجاق معناسنه لواء کبی معانی بیتده کچدی غایتی استعارهٔ مصرحه اولور هدی ضم ها ایله طوغرو یوله دلالت ایلمکه دینور که اسمدر ماحن ده ما مصدریه حن فعل ماضی حنیندن که شوق وارزو معناسنه یاخود شدت ارزو واشتیاقدن ناشی یك اغلامق بیان معانیده کچدی مشتاق اسم فاعل افتعال بابندن اصلی مشتوق الی مشتاقه متعلق مثوی منزل معناسنه کاف فخر کائنات حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

بيان تقطيعات بيت

صَلِّ عَلَى مستفعلن لِكَ اللهُ يا مستفعلن عَلَمَ الْهُدَى متفاعلن	مَا حَنَّ مُشْ مستفعلن تَاقٌ إِلَى مستفعلن مَثْوًا كَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى و ثانيسى مضمرلر و جزء ثالثى كه عروضيدر اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانيسنك جزء اولى و ثانيسى مضمرلردر و جزء ثالثى كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولوب بو زحاف اضمار ايله مزحوف اولمشدر

وَعَلَى صِحَابَتِكَ الْكِرَامِ جَمِيعِهِمْ	وَالتَّابِعِينَ وَكُلِّ مَنْ وَالَا كَا

بيان معانى بيت

ودخى يا علم الهدى سنك صحابۀ كرامك جميعسى اوزرينه اودخى تابعين اوزرينه ودخى سكا محبت ايدنلرك كليسى اوزرينه الله تعالى صلوة ايلسون

بيان مفردات بيت واعرابه

وعلى ما قبل بيتده كى على اوزرينه معطوف صلى اولنده معتبردر شيعۀ شنيعه نك من فصل بينى وبين آلى بعلى فليس منا حديث ديو روايت ايليوب هر صلواتده على يى تركى التزام ايلدكلرينى امام اعظم همام اقدم حضرتلرى على يى تكرار ايله رد بيورب بو قولك اصلى يوق بلكه كندولرى وضع ايتمشلردر ديو حفاظ سنتك اتفاقيله دخى موضوعدر صحابه مصدردر صحب يصحب صحابةً دينلور لكن بو مقامده اسمدر اصحاب معناسنه

فليس منا نسخه

التزم اهل السنة ادخال على على الآل ردًّا على الشيعة فانهم منعوا ذكر على بين النبى وآله وينقلون حديثًا والحديث انه من فصل بينى وبين آلى بعلى لم ينل شفاعتى والجواب على تقدير صحة الحديث ان قوله بعلى ليس كما قلت بل بعلى اسم امير المؤمنين رضى الله عنه منه صاحب

صحيفه باب رابعدن حسن الفتا ايدوب همدم اولمق منه

صاحب نهايه نك قولنه كوره صحابه صاحبك جمعيدر قال ابن الملك فى شرح المشارق وهو بالفتح مصدر مستعمل بمعنى الاصحاب يقال صُحبة بالكسر صحبة وصحابة الا ان الاصحاب لغلبة استعماله فى اصحابه صلى الله عليه وسلم كان كالعلم فلا تستعمل فى غيرهم ولهذا جاز النسبة اليها بأن يقال صحابى كما يقال بصرى لتعين المنسوب اليه وهو البصرة ودخى صلوة صحابۀ كرام اوزرلرينه نبى محترم حضرتلرينه تبعًا مشروعدر بلكه مندوبه در اما استقلالا مكروهه در الا انبياء عظام وملائكۀ كرام اوزرلرينه استقلالا صلوة جائز اولور اجماع سلفده بونك اوزرينه در روافض مخالفت ايتديلر بونك وجهى شودركه صلوة هر نقدر دعا بالرحمت اولديسه دعا بالرحمت هر بر مسلم ايچون جائز لكن لسان سلفده صلوة انبياء عظامه وملئكۀ كرامه مخصوص اولدى نتكم عز وجل لفظى ودخى انك امثالى الله تعالى يه مخصوصدر نتكم محمد عز وجل دينلمز هر نقدر محمد عليه السلام عزيز وجليل اولديسه ابو بكر يا عمر يا عثمان يا على صلى الله عليه وسلم دينلمز هر نقدر معناسى صحيح اولديسه ده ينه صلوة كبى عليه السلام لسان شرعده معهود اولمدى الا تبعًا فلان عليه السلام دينلمز پس واجب اولان سلفه اتباعدر واجتناب ابتداعدر اما نبى محترم حضرتلرينك اللهم صل على آل ابى اوفى

رافضه شيعه طائفه سندن بر فرقه يه اطلاق اولنور كه مقتدالرى زيد بن على بن الحسين ابن على المرتضى رضى الله عنهم حضرتلرينه بيعت ايدوب بعده زيدك حضرت ابو بكر و عمردن رضى الله عنهما تبرى ايلمسنى استدعا ايلدكلرنده زيد حضرتلرى جدّ امجدم عليه السلام حضرتلرينك وزيرلرى ايدى نه كونه تبرى ايده يم ديو ابا ايلديكندن زيدى ترك ايدوب [illegible] رافضى دينور اولنديغى نسبتندر منه

ودخی انك امثالی نبی محترم حضرتلرینه خاص قلندی الله تعالی نك قول شریفی
سببیله وصل علیهم ان صلاتك سكن لهم ای شئ یسكنون الیه وتطمئن
قلوبهم بان الله تعالی قد تاب علیهم كذا فی الكشاف بو معنی فخر عالم
حضرتلرینك غیریده بولنماز كه اكا قیاس اولنه ودخی صلوة صحابهٔ كرام
الی اخره ترجمه سندن حلبی كبیرده شارحك ذكر ایتدیكیدر بو مقامده
بر سؤال مشهور واردركه بعض مؤلفین صلوة اوزرینه قصر ایدوب
سلامی ذكر ایتمزلر امام همام حضرتلریده اویله ایتدی مع هذا الله تعالی
صلوة وسلامی مقارن قلدی صلوا علیه وسلموا تسلیما قول شریفنده
پس افرادده كراهت واردر رجا اولنور كه ناظم حضرتلری لفظ سلامی
ذكر ایدوب وسلم دیدی وزنك تحملی اولمدیغندن یازمدی بو امام
نوویننك دیدیكنه مبنیدر لكن امام جزری مفتاح الحصنده دیدیكه
واما الجمع بین الصلوة والسلام فیقال صلی الله علیه وسلم فهو الاولی
والافضل والاكمل ولو اقتصر علی احدهما جاز من غیر كراهة امدی سلفدن
بر جماعتك اوزرینه جاری اولدی امام مسلم اول صحیحنده انلردندر
حتی امام ولی الله ابو القاسم الشاطبی قصیدهٔ لامیه سنده وقصیدهٔ
رائیه سنده سلامی ذكر اتممه اوزرینه جاری اولدی وایت كریمه ده
بینلرینی جمعه دلالت یوقدر زیرا واو مطلق الجمع ایچوندر مثلا جاءنی

زید وعمرو دینلسه عمرو زید ایله زمان واحدده كلمك لازم دكلدر
كرك برابر كلسون كرك اول كلسون وكرك صكره كلسون علی القاری
مرحومك جزری شرحنده تفصیلی بو وجهله در فتأمل بوندن صكره
صحابینك تعریفنده علماء اصول حدیث اختلاف ایتدیلر اصح نخبة
الفكرده اولان تعریفدر صحابی شول كمسه دركه رجال ونسوادن
نبی محترم صلی الله علیه وسلمه ملاقی اولور اكا والله تعالی عندندن
كتوردیكی شیئه ایمان ایدیجی اولدیغی حالده واسلام اوزرینه
اولور هرنقدر ردت وكفر تخلل ایدرسه لكن بو شافعی مذهبی
مقتضاسی اوزره دركه ارتداد اعمالی ابطال ایتمز الا كفر اوزرینه
اولورسه ایدر اما بزم مذهب مقررمزده ردت جمیع اعمالك
ثوابنی ابطال ایدر هرنقدر اسلامه رجوع ده ایدرسه وانك
اوزرینه تجدده واجب اولور پس صحبتی باطل اولور ردتله پس اول
صحابی اولمز مكركم رؤیهٔ ثانیه اكا حاصل اوله امام مالكده بو
مذهب اوزرینه در امام سخاوی دیدیكه جندن نبی محترم حضرتلرینی
كورب ایمان ایدنلرده تعریفده داخلدر زیرا علیه الصلوة والسلام
انلره قطعا بعث اولندی انلرده مكلفلردر ودخی سائر تفصیل
كتاب مذكورده وعلی القاری مرحومك شرحنده مفصلدر

خوارج اهل اهوا وبدعتدن قوم معروفدر كه ناسدن يعني جماعت مسلميندن خروج ايلديلر مذهب جهتندن
كنديلرينه مخصوص مقالهٔ هذيان آميزلري واردر معلوم اوله كه اوزرينه جماعت اتفاق ايتدكلري امام حقك اوزرينه
خروج ايدن كمسنه يه خارجي ديرلر كرك اول خروج صحابه وقتنده وكرك تابعين زماننده وكرك هر وقتده اولسون واول
طائفه يه خارجه وطوائفه

ودخي معلوم اوله تابعين بو مقامده اعمدر تابعي كبيردن وصغيردن
تابعي كبير صحابه دن چوغنه ملاقي اولور وانلر ايله مجالسه ايدر
وانك جُلّ رواياتي صحابه دن اولور قيس بن ابي حازم و سعيد بن المسيب
كبي تابعي صغير صحابه دن عدد يسيره ملاقي اولور ياخود جماعته ملاقي
اولور جُلّ رواياتي تابعيندن اولمه سيله بله يحيى بن سعيد الانصاري
كبي امام سخاوي آني ذكر ايتدي شرح علي القاريده مسطوردر
الكرام قولي كافك كسريله صحابه نك صفتي كرام كريمك جمعي فعيل بمعنى
المفعول مكرم معناسنه جميعهم تأكيد اوله رق لكن تأكيد لغوي
اوله رق زيرا تأكيد نحوينك ايكي قسمنه كوره الويرمز قسم اول لفظ
اولك عيني تكرير اولمه لي بو اراده اولنوق قسم ثاني الفاظ محصوره دن
بري اولمه لي اوده يوق فائدهٔ تأكيد خوارج و شيعه طائفهٔ رذيله لرينه
رد اولوب اهل سنت مذهبني بيان و تحقيقدر زيرا خوارج طائفهٔ رذيله
حضرت علي كرم الله وجهه ني حاكمينك حكملرينه راضي اولديغندن تكفير
ايتديلر كندو زعم فاسدلرنجه زيرا انلرك مذهب باطللرنده مرتكب كبيره
ومرتكب صغيره كافر اولور وشيعه طائفهٔ باطله سي شيخين رضي الله
عنهما حضرتلرينه وحضرت معاويه يه رضي الله عنه سب وطعن ايدرلر وام
المؤمنين حضرت عائشهٔ صديقه رضي الله عنها يه زنا ايله قذف

خوارج اطلاق اولنور وانلر
يدي فرقه در فرقهٔ اولي
محكّمه در كه وقت تحكيمده امام
علي كرم الله وجهه اوزرينه
خروج ايلديلر وفرقهٔ ثانيه
بيهسيه دركه بيهس بن الهيصم
ونوابعيدر حجاج انلك دست
وپايلرني قطع وقتل ايلمشدر
بو خصوصده عدلي واقع
اولمشدر فرقهٔ ثالثه ازارقه در
وبونلر نافع بن الازرق نام
شخصك اتباعيدر وفرقهٔ
رابعه نجدات دركه نجدة بن عامر
الحنفي توابعيدر وبونلرك
بعضنه عاذريه اطلاق ايدرلر كه
فروعات جهالتنده ناسي معذور
عد ايدرلر فرقهٔ خامسه اصفريه
دركه زياد بن الاصفر اتباعيدر
فرقهٔ سادسه اباضيه دركه
عبدالله بن اباض اتباعيدر فرقهٔ
سابعه عجارده دركه عبدالكريم
ابن عجرد توابعيدر وبونلردن

هر بري نيجه فرقه يه منشعب اولمشلردر تفصيل ملل ونحل نام كتابده مشروحدر اوقيانوس ـــــ

واقف

٩ حاكمينك بري حضرت علي طرفندن ابو موسى الاشعري واوبري
حضرت معاويه طرفندن عمرو بن العاص رضي الله عنهم ـــــ

وافك ايتديلر خذلهم الله تعالى پس اهل حقه لايق اولديكه اول اهل
ضلالت وخذلاني رد ايدوب صلاني صحابهٔ كرامك جميعسي اوزرلرينه
اولمه سني بيان وتحقيق ايده لر ضمير جمع مضاف اليهي صحابه يه راجع
والتابعين صحابه نك اوزرينه معطوف وكل يا قريبنه ويا بعيدنه
معطوف من موصول يا موصوف والامو الاتدن كه مفاعله بابندندر
مشاركت مراد اولنمديغي تقديرده مبالغه افاده ايده رك محبت معناسنه
در لكن مشاركت ايچون اولمقده محكر ديملك اولور كه هر بر كمسنه كريا رسول الله
سنكا محبت ايدر سنده آكا محبت ايدرسك كاف بني محترم حضرتلرينه خطاب الف
الف اشباعدر من كل كلمه سنك مضاف اليهي والامنك يا صله سي يا صفتي

بيان تقطيعات بيت

	وَعَلَى صَحَا متفاعلن بَتِكَ الْكِرَا متفاعلن مِ جَمِيعِهِمْ متفاعلن	
	وَالتَّابِعِي مستفعلن نَ وَكُلِّ مَنْ متفاعلن وَالاكَا مفعولن	

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولي وثانيسي سالملر وجزء ثالثي كه
عروضيدر اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولي مضمر
وثانيسي سالم وجزء ثالثي كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولوب
زحاف اضمار ايله مزحوفدر بو قصيدهٔ مباركه نك ناظمي امام
اعظم حضرتلري اولديغنه بو نقل دلالت نص ايله دلالت ايدر

مستظرفك امام اعظمك دكلدر ديديكنه اعتماد اولنميه و بو نقل قصيده نك
اسمی در مكنون اولديغنی دخی افاده ايدر اونقل بودركه بمصدره
بوارابه يازدق حكی ان شمس الائمة الحلوانی رأی فی الرؤيا عبد الله بن
عباس رضی الله عنهما وقال يا شمس الائمة ان اباحنيفة رحمه الله تعالی
مدح النبی صلی الله عليه وسلم فی زيارته بقصيدة مباركة ميمونة فی
الغاية ودر مكنون وتمدح النبی صلی الله عليه وسلم الملئكة فی الروضة
المقدسة بهذه القصيدة فی كل صباح ومساء ومن قرأها يأمن من الآفات
والبلاء وشماتة الاعداء وموت الفجاءة ويدفع عنه الطاعون ولا يؤثر
فيه السحر ويغفر ذنوبه ويقبل دعاؤه واعماله واذا قرأ هذه القصيدة
ودعا عقيبها استجيب دعاءه ولا يرد ومن قرأها يدفع عنه كل شر
ويصل الی كل نعمة فقال شمس الائمة فانتبهت من المنام وطلبت هذه
القصيدة فی المكة والمدينة والكوفة ولم اجدها حتی وجدتها فی
بغداد عند شيخ كامل وحكی الشيخ خواصها العجيبة وقال يفهم
دقائقها من يقرؤها وقال شمس الائمة فسررت وشكرت الله
ونذرت لله تعالی ان اقرأها كل يوم مرة من تحفة الامام النسفی رحمه الله تعالی

بحمد الله تعالی وحسن توفيقه بو ترجمه يی اولا بيك ايكی يوز اللی بر سنه سی

محرم الحرامك غرة غراسی چهارشنبه كونی تكميل ايدوب و بو خدمه
جليله بركتنه مكۀ مكرمه قاضيلغی توجه ايدوب وقرق بر سنه سنده
مدينۀ منوره نورها الله تعالی قاضيسی اولديغمزدنصكره واوتوزاوچ
سنه سنده قدس شريف قاضيسی اولديغمزدنصكره واول مكه
مكرمه نك محكمۀ جنت مكاننده بر سنه حسن حال ايله اقامت ايدوب
و مدتمزجی حج الاكبره تصادف ايدوب الحمد لله علی ما انعم اول موقف
عظيمده جبل رحمت وسطنده اول محل معهودنده خطيب اهل الموقف
اولوب حزب الاعظم وورد الافخم بتمامه اوقويوب عودتمزده مزدلفه
مشعرنده جمع تأخير ايله صلاة مغرب وعشايی قلوب ووقفۀ مزدلفه
ايدوب ومنی ده اوچ كون اقامت ايدوب وسائر نسك حجی ادادنصكره
بعد تكميل مدة القضاء صحت وسلامت ايله طريق بحردن اسلامبوله
كلوب اول ديار حرمينك حسرتيله متحسر واول ديارك فراقيله متفرق
اوله رق بو اثناده او ترجمه يی تبييض وبعض زيادات ايله نور علی نور اولمسنی
الله تعالی دن استمداد ايله بو تبييض دخی اصلی و تسويدی كبی ختامه رسيده
اولوب مشتمل اولديغی معانی لطيفه وحكايات شريفه وبيانات مفردات
قرة عين العقلاء ونتيجۀ افكار الفضلاء اولمق حسبيله عين رضا و چشم
انصاف ايله نظر ايدن اخوان مؤمنينه آسمان اوصاف نبوتدن وسپهر حكايات

رسولیه دن هر بر وصف نبویه سی وهر بر قصهٔ رسولیه سی کوکب کبی
ضیاور وب ظلمات مشکاوت قلبیه یی تنویر ایدر وبو حقیر عاجز ضعیف
بو تبییضی وبو ترجمهٔ ثانیه یی بیك ایکیوز اللی بش صفر الخیرینك سکزنجی اثنین
کونی تکمیل ایدوب اخوان باصفادن رجا ونیاز اولنورکه لکل صارم نبوة
ولکل جواد کبوة ولکل عالم هفوة مصداقنجه اثناء ترجمه ده حسب البشریه
صادر اولان قصور وکسور مزی اصلاح وتصحیح وبو حقیره افاده
واخطار ایتمه لریله ممنون ومسرور ایدوب وکندولری دخی امام طبرانینك
ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایلدیکی حدیث شریف ایله
مبشر اوله لر قال النبی صلی الله علیه وسلم الخلق کلهم عیال الله واحبهم
الی الله انفعهم لعیاله صدق قائله اللهم صل وسلم وزد وادم وبارك
علی اسعد العرب والعجم سیدنا ومولانا محمد وعلی آل سیدنا محمد وصحبه
زده یا رب شرفا وکرما ومهابة ورفعة وبرا وفخرا ومجدا ونصرا وعزا
وتاجا وتکریما وتعظیما مشایخ اسلامیه دن شیخ الاسلام اسبق کامل ملا
افندی مرحومك دامادی اسیری زاده محمد رفیع افندی مرحومك اوتوز
بر سنه سنده مکهٔ مکرمه قاضیسی ایکن بیت شریفك فضائلی حقنده انشاد
ایلدیکی ابیات عشاق حرمین محترمینا ولا نلرك عشق وشوقنك زیاده
اوله سنه وسیله اولدیغی ایچون بو محله یازلمسی مناسب کورلدی

کلوب

کلوب ادابله رخسوده اولبیت خدادر بو ... اکروه انبیا واولیایه ملتجادر بو
خلوص قلبله طورمه طواف سعی قل زیرا ... سرایی نوربخش بیعدیل کبریادر بو
بولان بونده بولور نقدینهٔ اکسیر غفرانی ... تجارتکاه اهل حرمه بازار منادر بو
اولور رخسوده کانی واصل سرمنزل مقصود ... عصاة روز حشره باب احسان خدادر بو
غبار آستانی سرمهٔ حورای جنتدر ... دو چشم عاصیانه کحل اکسیر جلادر بو
ادای شکر ممکن اولمیان نعمتدر ای غافل ... بوز اسو ریشکاه بیته کم حمد سزادر بو
سیه پوش اولدیغنده نکتهٔ اسرار قدسیه ... وفات مصطفایه جامهٔ ماتم نمادر بو
بهشت جاودانه در بو حرم بیت الهی در ... دخول ولین باغ عدنه ابتدادر بو
کوزه بونده اجرنائل اولنلر عفو غفرانه ... ضریر اهل جرمه ای دفع عین شفادر بو

تمت

تم الکتاب بحمد الله مبدینا ... ومن بلونغك بعد الموت یحیینا
یا رب اغفر لعبد انت ملجأه ... یا قارئ الخط قل بالله آمینا

یا سیدی یا رسول الله خذ بیدی ... مالی سواك ولا الوی الی احد
فانت نور الهدی فی کل کائنة ... وانت سر الندی یا خیر معتمدی

قد کمل طبع هذا الشرح اللطیف فی دار الطباعة العامره
بنظارة محمد رجائی فی اواسط الربیع الاول لسنه ١٢٦٨

